راڤەکردنی

ماموٚستا کامەران کەریم

نووسین و ئامادەکردنی

شێخ موصعەب

پێشەکی :

(**بسم الله** الرحمن الرحيم، **الحمد** لله رب العالمين، **والصلاة والسلام** على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين،) سوپاس و ستایشی نەبراوەی بەردەوام بۆ الله تعالی کەوا یارمەتی داین بە هەلسان بەنوسینەوەی جەند وانەیەکی مامۆستای خۆشەویستمان (کامەران کەریم)کەوا لە کیتابی کشف الشبهات دا وەلامی گومان و شوبهەکان ئەداتەوە لەسەر (لا اله الا الله) کەوا وەکو مرجیئەکانی کۆن و ئیستا دەیلێن و زۆرینەی خەلکی بەم شێوەیە فێرکراوە کەوا هەرکەسێك وتی (لا اله الا الله) ئەوە تەواو ئەم کەسە موسلمانە هەرجی بکا نابێ تەکفیری بکرێی بۆ ئەم قسانەشیان چەند دلیلێك دەهێنەوە کەوا دەیگرن بەدەستیانەوە کەوا دەیکەن بە بەلگە بۆ ئەوەی کەسێك تەکفیر نەکرێی کەوا کوفریش بکا مادەم ئەلێ (لا اله الا الله) بۆیە مامۆستا خۆشەویستمان هەلساوە لەچەند ئەلقەیەکدا وەلامی ئەم شوبهانە ئەداتەوە بە بەلگە و دەلیلی باوەر پێکراو بۆ ئەو کەسانەی کەوا الله تعالی رێگەی هیدایەتی بۆ رۆشن کردینەوە وە دەمکوتی ئەو کەسانەش ئەکا کەوا لە رێگەی شەیطانەکاندا بەبەردەوامی وەستاون بۆ ئەوەی خەلکی لە شەقامە راستەکەی ئیسلام و تەوحید بەدوور بگرن بەهیوای ئەوەی زۆرترین کەس سود لەم کیتابە نوسراوە وەربگرێی بۆئەوەی ئیمان و ئیسلامەتی خۆیی بپارێزی لەگومانی خراپەکاران و ئەهلی هەوا .

(وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين)

الرد على من زعم عدم تكفير من أدى بعض واجبات الدين

ولو أتى بما ينافي التوحيد.

(شبهة تكفير من نطق الشهادتين)

(كفر من صدق رسول الله صلى الله عليه وسلم في شيء وكذبه في شيْء)

شوبهەی یەکەم :

شێخ (محمدی کوری عبدالوهاب)ئەلێ : (إذا تحققت أن الذين قاتلهم رسول الله صل الله عليه وسلم أصح عقولا وأخف شركا من هؤلاء ،فاعلم أن لهؤلاء شبهة يوردونها على ما ذكرنا وهي من أعظم شبههم فأصغ سمعك لجوابها ، وهي)باسی ئەوەمان بۆدەکات کەوا ئەگەر تۆ وئەوەت بۆ دەرکەوت کە ئەوکەسانەی پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم) بەجەنگ هات لەگەلیان وە لەناوی بردن وەحوکمی کوفری دا بەسەریان ئەم جۆرەکەسانە زۆر لەمانەی ئێستا بەراستی ئەگەر بلێن زیرەکتربوون وە شیرکەکەشیان خەفیف تربوە جا ئەم خالە زۆر گرینگە , هەمووجاری علماکانیش ئاماژە بەوە دەدەن شیرکی زەمانی ئێمە زۆر گەورەتر و نالەبارترێکە لەشیرکی زەمانی پێشوو لەبەرئەوەی ئەوانەی پێشوو لەکاتی نارەحەتیدا إخلاصی عیبادەتیان بۆ خوا کردوە ئەمانەی ئێستا لەکاتی نارەحەتیدا شیرك ئەکەن ئەوانەی پێشوو لەکاتی ناخۆشیدا هانایان تەنها بۆ ئەو بردووە , ئەمانەی ئێستا لەکاتی نارەحەتیدا هانا بۆ هەمووشتێك دەبەن پەنادەگرین بەخوای تعالى إلا خوا نەبێت , ئەلێت جا بزانە ئەمانەی ئێستا شوبهەیەك ئەهێنن کە شوبهەکەیان زۆر زۆر گەورەیە , تەبعەن کە گەورەیە خەڵك ئەخەلەتێنی وەزۆریشی پێ خەلەتاوە دەبێت ئاگاداربین بەلاّم لەبەر دەمی بەلگە و دەلیلدا خۆی ناگرێ بەهیچ شێوازێك ئەگەر ئێمە دەلیل و بەلگەمان هێنا ئەم شوبهەیە کەوا گەورەترین شوبهەکانیانە پوچەل دەبێتەوە ,شوبهەکەیان بریتیە (أنهم يقولون إن الذين نزل فيهم القرآن لا يشهدون أن لا إله إلا الله) سەیرکە ئەوانەی کەئێوە باسیان ئەکەن کە قورئان لەسەریان دابەزیوە بە موشریك داینراون کە ئێوەش ئێمە ئەخەنە ریزی ئەوانەوە ئەلێن خۆ ئەمانە خۆ نەیان ئەوت (لا اله الا الله) وە هەروەها

خالێکی تر (ویکذبون الرسول صل الله علیه وسلم) پێغەمبەر (صل الله علیه وسلم)بەراست نازانن کە پێغەمبەری خوا یە بەدرۆیان ئەخستەوە إعترافیان نەئەکرد کە ئەوە پێغەمبەری خوایە , (وینکرون البعث) ئەوانە بڕوایان بەڕۆژی دوای نەبوو (ویکذبون القرآن ویجعلونە سحرا) ئەوان بڕوایان بەقورئان نەبوو ئەیانوت ئەمە سیحرە ئەم کەلامە کەلامی خوا نیە ,بەڵام ئێمە واتا ئەوانەی کەوا ئەمرۆ هاوار ئەکەنە غەیری خوا کەتۆ پێیان ئەڵێت تۆش موشریکی ئەوان ئەڵێن (ونحن نشهد أن لا إله إلا الله) ئێمە ئەڵێن لا اله الا الله (وأن محمدا رسول الله) محمدیش رەسولی خوایە (صل الله علیه وسلم) (ونصدق القرآن) وە قورئان بەراست ئەزانین , ئەزانین کەوا کەلامی خوایە (ونؤمن بالبعث) بڕواشمان بەرۆژی دوایش هەیە (ونصلي ونصوم)نوێژیش ئەکەین و بەرۆژووش ئەبین (فكيف تجعلوننا مثل أولئك ؟)ئێوە چۆن ئێمە ئەخەنە پاڵ ئەوان ئێوە چۆن ئێمە وەك ئەوان حیساب ئەکەن وەکو ئەم موشریکانە , کەواتە شوبهەیەکی زۆر بەهێزە لەرووی رووکەش و ظاهیرەوە ئەگەر ئێمە سەیری بکەین ئێمە ئەڵێن هەرسێك ئەگەر عیبادەت بۆ غەیری خوا بکات ئەو کەسە موسلیم نیە لەم بوونەوەرەی ئێمەدا خوای تبارك وتعالی ئەفەرمووێ : (هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَكُمۡ فَمِنكُمۡ كَافِرٞ وَمِنكُم مُّؤۡمِنٞۚ)[1] واتا :خوای تعالی ئێوەی دروست کردوە یەکێك لەنیعمەتە گەورەکانی خوای گەورە دروست کردنە خلقە لەجیاتی ئەوەی ئێوە عیبادەت بکەن هەرهەمووتان زۆربەی زۆربەی زۆرتان کافرن بزانە چی پێش خستە چی خوای تعالی ئەفەرمووێ (فَمِنكُمۡ كَافِرٞ وَمِنكُم مُّؤۡمِنٞ) زۆربەی زۆری ئەو خەلکە کافرە وتێشتان دا هەیە موئمینە ئیماندارە ئەم خالەتە کە خوای تعالی باسی دەکات لەم ئایەتەدا بزانە کلیمەی کافر کە باس ئەکات لە ئایەتەکە کە زۆرەبەی زۆری کافرە بزانین بەچی ئێمە کافر ئەبین خالەکانی کافربوون کامەیە؟! لەبەر ئەوە ئەبێت

[1] : سورة التغابن اية : ٢

ئاگاداربین ئەمانەی ئێستا دەلێن ئێمە وا دەكەین و وائەكەین ئێوە ئێمە ئەدەنە پاڵ موشریكەكان چۆن دەبێ لەكاتێكدا ئیمانیشمان بەو شتانە هەیە !؟

ئێمە پێیان ئەلێن ئێوە دەبێت ئیمانتان بەهەموو دینی ئیسلام هەبێت بەتایبەتی لەسەرووی هەموویەوە تەوحید ئەگەر ئێوە تەوحید نەبەن بەرێوە یەكخوا پەرستی نەبەن بەرێوە هەرشتێكی كە بكەن لەسەر ئەوشیركە بیناكەی هەمووی بەتاڵە هەر چیەك بینا بكەن لەسەر ئەوشیركە بەتاڵە كە ئێوە ئەی كەن چ نوێژ بكەن چ رۆژوو بگرن چ ئیمانتان بەخوا هەبێت بە پێغەمبەر(صل الله علیه وسلم) هەبێت كە شیركتان كرد هاوبەشتان بۆ خوا پەیداكرد لەتەوحید و عیبادەتەدا ئەوە ئەوكاتە ئێوە ئیشەكەتان هەمووی بەتاڵ دەبێتەوە , ئەو شوبهەیە شوبهەی زۆربەی زۆری مامۆستایان و داعیانی ئەوسەردەمەشە یانی دێت پێت دەلێت كاكە ئەوە نوێژ دەكات تۆچۆن كافری دەكەیت ئەو حەجی كردوە ئەو مالی خوای بینیوە ئەوە ئاوا ئاوا ,, ئەوە بەرۆژووە تۆچۆن ئەمە لەگەل ئەبو جهلدا حیساب دەكەیت , خوای گەورە دەفەرموویێت : (وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَاسِرِينَ)[٢] **كەواتە قەزیەكە لەسەرچی وەستاوەتەوە لەسەر شیرك , نەك ئێوە بەڵكو ئەگەر پێغەمبەرمحمد (صل الله علیه وسلم) نەك هەر ئەو بەڵكو هەرچی پێغەمبەران هەیە ئەگەر لەگەل ئەو هەموو ئەعمالە صالحە و ئەو هەموو عیبادتەی كە ئەی كا شیركێك بكات هەموو ئیشەكانی بەتاڵ دەبیتەوە لای خوای تعالی كەواتە مەلێ بەلاتەوە سەیرنەبێت تۆ چۆن من دەخەیتە پاڵ ئەبو جهل.**

---

[٢] : سورة الزمر اية : ٦٥

وەلامەكەی :

شێخ (محمدی كوری عبدالوهاب)ئەلی : (فالجواب أن لا خلاف بين العلماء كلهم أن الرجل إذا صدق رسول الله صل الله عليه وسلم في شيء وكذبه في شيء فإنه كافر لم يدخل في الإسلام) شێخ ئەلێت هیچ خیلافێك نیە لەنێوان زانایاندا ئەگەر كەسێك بلێ پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم) لەفلان شت راست دەكات و لەفلانە شتیش راست ناكات واتا بڕوای هەبێت كە پێغەمبەرە بەس ئەوەندە بلێ لەفلان شت راست ناكا بەدرۆی بخاتەوە لەلای هەموو زانایان ئەم كەسە كافرە لەكاتێكدا بڕواشی بەپێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم) هەیە خۆ قەرزیەكە هەر ئەوەندە نیە كە بڕوات پێ هەبێت و تصدیقی بكەی هەرچی وتوە (بكل ما أخبر) ئەی ئەگەر بلێ والله من برام بەمە نیە و بەمە نیە و بڕوام بەمە هەیە و بەمە هەیە وەكو ئایەتەكە ئەفەرمووێی (أَفَتُؤۡمِنُونَ بِبَعۡضِ ٱلۡكِتَٰبِ وَتَكۡفُرُونَ بِبَعۡضٍ)[3] كەواتە ئەو شوبهەیە گەورەیە لای خەڵكی راستە خەلك نەخوێندەوارە لەلای نەخوێندەوار رەواجی زۆر زۆرە بەس لەلای طالبی عیلمی تەوحید هەتا لەلای عەوامی ئەهلی تەوحید چ جای لەلای علماكانیان ئەمە هەر خۆی ناگرێی خوای تعالی ئێمەی بۆ عیبادەت دروست كردوە ئەگەر تۆ ئیمانت بە سەرجەم عقائیدی ئیسلام هەبێ بەهەموو شەرائیعی ئیسلام هەبێ بەتەنها بلێ نوێژ واجب نیە حوكمی كافرە بە ئیتفاقی علماء بە كۆدەنگی زانایان ئیتر بۆ بەلاتەوە سەیرە لەكاتێكدا كە تۆ بلێ كابرا بێتە پێشەوە كاكە من بڕوام بە پێغەمبەرمحمد (صل الله عليه وسلم) هەیە بڕوام بەقورئان بەرۆژی دوایی من نوێژ دەكە تۆچۆن ئەم خەیتە پاڵ كافر لەم دونیایە دووكەس زیاتر نیە هەروەك ئایەتەكە فەرموویی یان كافرە یان ئیمانداره شەخصێكیترمان نیە هەردووشتەكەی تێدا بێت لەیەك كاتدا كوفر بكات و بڕواداریش بێت , دەبێت كە بڕواداربێت كوفرنەكەیت وە إلا تۆ كافری یانی نیە لەسەر ئەم زەمینەدا سێ یەم شتمان نییە بەمانای كە شەخصەك بڕوادارە و لەم لاوە كافرە یان شەخصیكمان هەیە كوفری تێدا بێت وئیمانیشی تێدایە بەو

[3] :سورة البقرة اية :٨٥

ماناى ئێمە ناوى بنێن ئيماندار نەخێر , كە كوفرو ئيمانى تێدابوو ئەو شەخصە چيە كافرە يان ئيماندارە ؟ كافر دەبێت يان ئيماندار بێت هيچ كوفرى تێدا نەبێت ئەوە ئيماندارە وە يان كافرە و ئيمانى تێدانيە يان كافرە و ئيمانى تێداهەيە ,هەردوو بەشەكە دەدرێتە پالْ كافر كەتۆ كافربووى با ئيمانيشت بە هەبێ بەخوا شەيطان باوەرى بەخواهەيە بيخەرە بەردەمى خۆتان شەيطان ئينكارى رۆژى قيامەت ئەكات ؟ شەيطان ئينكارى پێغەمبەرانى كردوە يان ئينكارى خوايەتى خواى گەورەى كردوە ؟ تەنها سوجدە ببە ! نابەم تەواو.! ئالەو جوزئيەتەدا ئە وشەخصە كافرب دواى ئەلێت : (وكذلك إذا آمن ببعض القرآن وجحد بعضه) باشە شەخصێك بڕواى بەقورئان هەيە بەس ئەلێت بڕوام بەو ئايەتە نيە حوكمى چيە ؟ كوفرە باشە ئەى ئەگەر ئەو مقطعەى ئەو بڕواى پێ نيە مەسەلەى تەوحيد و يەكخوا پەرستى بێت كەدەبێت تەنها داوا لەخوا بكەن (وَأَنَّ ٱلْمَسَٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا)[٤] چيە حوكمەكەى بلێ ئيمانمان بەوە نيە كە تەنها داوا لەخوا بكەى ئەوە رەئسى ئەمرە لەناو قورئان يانى هەموو پێغەمبەران بۆئەوە نێردراون (عليهم الصلاة والسلام)قورئان بۆمان باس دەكات قورئان خۆى هەمووى تەوحيد و يەكخوا پەرستيە پێت دەلێت (وَلَقَدْ أُوحِىَ إِلَيْكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ)[٥] كەواتە لێرە سەرى ئەمەكە بريتيە لەتەوحيد و شيرك كە تۆ شيركت پەياكرد تەوحيدت نامينى واتا دەبێت تەوحيدێكى بێ شەيرك ببەى بەرێوە (كمن أقر بالتوحيد وجحد وجوب الصلاة) جالێرەدا باسى ئەوە ئەكات هەتا يەكێك ئيقرار بە تەوحيد بكات بەس بلێ نوێژ واجب نيە حوكمى كافرە ئەى ئەگەر يەكێ بلێ نوێژ واجبە دەشى كا بەس إقرار بە تەوحيد نەكات گەورە ترە يان نا شيركەكەى ! (أو أقر بالتوحيد والصلاة) بلێ ئيمانم بە تەوحيد و يەكخوا پەرستى هەيە و بەنوێژيش هەيە

[٤] :سورة الجن اية :١٨
[٥] :سورة الزمر اية : ٦٥

(وجحد وجوب الزكاة) بلێ زەكات واجب نیە (أو أقر بهذا كله وجحد الصوم) ئەمە هەمووی نمونەیە كە شێخ (محمد) دەیهێنێتەوە لەبەر فكر و بۆچۆنی ئەو كەسانە تا ئاسان بێ چونكە نابێ كە تۆ دەلێت كەسێك نوێژ بكا و رۆژوو بگری بەس هاواری غەیری خوا بكا چۆن كافرە ئەمە نوێژدەكات تۆچۆن كافری دەكەیت ئەمە هەلەیە ئەم بۆچوونە! (أو أقر بهذا كله وجحد الحج) ئیمانی بەهەموو شتەكان هەیە بەس دەلێت حەج واجب نیە حوكمی چیە ؟ كافرە , (ولما لم ینقد أناس في زمن النبي صل الله علیه وسلم للحج أنزل الله في حقهم : وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ **)[6] ئەوە لەمەسەلەی حەجدا كاتیك كەسانێك ئینقیادیان تەبعەن ئینقیاد مەبەست پێ ئیلتیزام بە وجوبیەتی شتەكەوە كەبلێت ئەمە واجبە كەكەسێك وابلێ واجب نیە ئەوە كافر دەبێت.**

(ومن أقر بهذا كله وجحد البعث كفر بالإجماع) بروای بە هەمووشتەكان هەیە بەس بلێ زیندووبونەوە نیە بڕوای بەخوا هەیە بەملائیكە هەەی بەقورئان بەپێغەمبەران بەهەموو دینی ئیسلام هەیە بەس بڕوای بەرۆژی دوای نیە كە زیندوو دەبێتەوە بە إجماع كافرە ,(وحل دمه وماله) مال و خوێنی حەلال ئەبێت (كما قال تعالى : إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا۟ بَيْنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُوا۟ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ حَقًّا ۚ**)[7] خوای گەورە ئەفەرمووی (**إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ**)خوای گەورە لەم ئایەتەدا پێمان دەلێت ئەو كەسانەی كافرن بە خوا بە پێغەمبەرەكانی (علیهم الصلاة والسلام)(** وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا۟ بَيْنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ **) ئەیانەوێی جیاوازی بخەنە**

[6] :سورة ال عمران اية :٩٧
[7] سورة النساء اية :١٥٠-١٥١

نێوان خوا و پێغەمبەرەکانی (وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ) ئیمانمان بەهەندێك هەیە و ئیمانمان بەهەندێك نیە (وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا)ئەیانەوێت رێچەکەیك بۆخۆیان ببینەوە لێرەدا ئەمە خوای تعالی پێیان ئەلێت بەحەقت ئەمانە کافرن (أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا) بەحەقت ئەمانە کافرن , کافرن خۆ خوای گەورە نەی وتوە ئەمانە ئیمانیان بەخوا نیە بە پێغەمبەر نیە ئەو جوزئیتەیان ئیمان پێ نیە کە هەندێك لەپێغەمبەرانە حوکمیان چیە ؟ کافرە , ئێستا تۆ بلێ من بڕوام بەهەموو دینی ئیسلام هەیە لەپێناویشدا جەنگ ئەکەم خوێن و مال و هەر هەمووی بەقورئانی ئیسلام بێت بەسە بڕوام بە موسا نیە هیچ ئیستفادەی نیە ئیشەکە چونکە تۆ خوات بەدرۆ خستۆتەوە لەبەر ئەوە بەلاتەوە سەیر نەبێت نوێژ دەکات رۆژوو دەگرین تۆچۆن پێ دەلێت کافر نا قەزیەکە تەنها هەر ئەوەندە نیە دەبێت هەموو ئیسلام وەربگرین نابێت یەك بەش لەبەشەکان کەزانراوە لەدینی ئیسلام بە ئەدیلە و بەلگە هەتا ئەدیلە و بەلگەی پێویست نیە ئەوەندە وازحە تۆ کافر بی پێ نابێ لەکافربوونی ئەو کەسە رابوەستی ئیناکری ئەوە بکا .

(فإذا كان الله قد صرح في كتابه أن من آمن ببعض وكفر ببعض) کاتێك خوای تعالی لەکتابەکەی دیاری کردوە پێمان ئەلێت بەروونی و بەئاشکرایی پێمان ئەلێت هەرکەسێك کەوا ئیمانی بەهەندێك هەبێت و بەهەندێك نەبێت لەو پێغەمبەرانە (فهو الكافر حقا)ئەوە بەراستی کافرە (وأن المستحق ما ذكر زالت هذه الشبهة) ئایا ئەو شوبهەیە نارەوێتەوە ئەو موشریکانەی ئەورۆ کە داوا دەکەن لەغەیری خوای تعالی یاعبدالقادر یا رسول الله والعياذبالله شوبهەکەیان وتمان دەلێن تۆچۆن بەوانە دەلێت کافر ئیمانی بەخوا هەیە و نوێژ دەکات و رۆژوو دەگرێت هەتا پرسیارێکیان لە بن باز کرد لەمیصر دەربارەی ئەمە وتیان : باوکم نوێژی دەکرد و رۆژووی دەگرت و حەجی کردوە بەس هاواری پیاو چاکەکانی کردوە باوکم مردوە داوای دوعای خێری بۆ بکەم ؟ وتی نەخێر بۆت نیە داوای

دوعای خێری بۆ بکەی لەبەر ئەوەی بەموشریکی مردوە .(أشرك فی توحید لله سبحان وتعالی)نەئەوبوایە داوای لەغەیری خوا بکا مادەم داوای لیّ کردوە تۆش بۆت نیە داوای خێری بۆ ئەو باوکەت بکەی ,(وهذه هي التي ذكرها بعض أهل الأحساء في كتابه الذي أرسله إلينا.) تەبعەن شێخ (محمدی کوری عبدالوهاب) لەزەمانی خۆیدا ئەو دەعوە موبارەکەی کرد کیتابی دەنارد و رسائیلی دەنارد بۆ خەڵکی ئەوانیش رەسائیلیان بۆ دەناردەوە لەنێوانیاندا وتووێژ هەبوو یەك لەو شوبهانەی کە لەوی هاتووە لە (ئەحساوە)ئەو هاو بەو شێوەیە شوبهەکەیان نقل دەکەن دەلێن تۆ چۆن ئەوە دەکەیت یان شێخ (محمد) لەکاتی خۆی کە جیهادی کردوە خەڵکی ئاگادار کردۆتەوە لەسەر شیرك وضلالەتانە ئەگەر پابەند نەبووایە ئەوا قیتالی دەکردن لەناوی دەبردن و وا بلاّوبویەوە لەناو عالەمی ئیسلامی شێخ (محمد) کەسانێك دەکوژێی ئەوانیش نوێژ دەکەن و رۆژوو دەگرن هەتا ئێستاشی لەگەل دابێت هەتا لە علمایانی سونەش وادەلێن پەنادەگرین بەخوا دەلێن کەوا متشدید بووە غلوی تێدا بوە سیفاتی خەواریجی تێدابوە ئەوە حەقیقەتی ئیسلامی بلاّوکردەوە , بەخەڵکی ئەلیّ یان دەبێت لەگەل خوا دا بیت بەهەموو فەرمایشتەکانیەوە لەپێش هەموویەوە تەوحیدی خوای تعالی یان تۆ موسلمان نیت با نوێژ و رۆژووش بکەی .

شێخ دەلیّ (ويقال أيضا : إذا كنت تقر أن من صدق الرسول صل الله عليه وسلم في كل شيء) وەهەروەها پیّ دەوتریّ بەو شەخصەی کەوا ئەو شوبهەیە ئەهێنی ئەگەر تۆ إقرار دەکەیت کەوا هەرکەسیّ تەصدیقی پێغەمبەر بکا (صل الله عليه وسلم) لەهەموو شتێکدا (وجحد وجوب الصلاة فهو كافر حلال الدم والمال بالإجماع ، وكذلك إذا أقر بكل شيء إلا البعث ،وكذلك لو جحد وجوب صوم رمضان وصدق بالباقي وهنا لا تختلف المذاهب في هوقد نطق به القرآن كما قدمنا) هەروەها ئەوترێت ئەگەر تۆ إقراردەکەیت (إذا كنت تقر أن من صدق الرسول صل الله عليه وسلم) ئەگەر تۆ إقرار بەوە دەکەیت یەکێك تەصدیقی پێغەمبەر بکا

(صل الله عليه وسلم) بلێ تۆ پێغەمبەری خوای تۆ راست دەکەی لەهەموو شتێکدا بەلاٌم ئەو شەخصە چی بکا ؟(وجحد وجوب الصلاة)ئینکاری نوێژ بکا ئەوە ئەگەر بلێ نوێژ واجب نیە ئەوە بە إجماع ئەو کەسە کافرە خوێن و مالی حەلالە ئەو کەسە (وكذلك إذا أقر بكل شيء إلا البعث) هەموو شتێ إقرار پێ بکا بەس بلێ زیندووبونەوە نیە ! (وكذلك لو جحد وجوب صوم رمضان) هەموو شتێکی ئیمان پێ هەیە بەس بلێ رۆژووی رەمەزان واجب نیە ! (وصدق بالباقي) بڕوای بەهەمووشتەکان بکا (وهنا لا تختلف المذاهب في) هیچ مەزهەبێك لە مەزاهیبی ئیسلامی إختیلاف نیە ئەو شەخصە کافرە , مادەم ئینکاری یەکێك لەو شتانە دەکات إختلاف نیە , (هوقد نطق به القرآن كما قدمنا)قورئانیش ئەمەی فەرمووە , (فمعلوم أن التوحيد هو أعظم فريضة جاء بها النبي صل الله عليه وسلم) جا معلوم و دیارە لەلامان کە تەوحید و یەکخوا پەرستی گەورترین واجبە لەسەر عەبدەکان کە پێغەمبەر هێناویەتی (صل الله عليه وسلم) (وهو أعظم من الصلاة والزكاة والصوم والحج) بە إتفاقیش لەهەموویان گەورترە واتا تۆ ئەگەر تەوحیدت نەبێت هەزار نوێژ و رۆژوو وزەکات و حەج بکەی قبول نابێ , ئەوانە هەموو لەسەر ئەساسی تەوحیدە , باشە ئەگەر تۆ بلێ نوێژی نەکرد و ئینکاری واجبی نوێژی کرد یان رۆژوویان زەکات کرد کافر دەبێت ئەی ئەصلەکەی ئەی تەوحیدەکەی ئەوە ئەولاترە ئەو کافر دەبێت!

(فكيف إذا جحد الإنسان شيئا من هذه الأمور كفر ولو عمل بكل ما جاء به الرسول صل الله عليه وسلم وإذا جحد التوحيد الذي هو دين الرسل كلهم لا يكفر ؟!) ئەوە پرسیارکەیەتی باشە ئێمە بە إتفاق ئێستا باسمان کرد ئەوانە هەموو کافرن ئەوەی بلێ رۆژوو و زەکان واجب نیە با ئیمانی بەهەموو ئیسلامیش هەبێ ئەی ئەگەر بەتەوحید نەبوو شیرکی کرد لەو تەوحیدە چۆن کافر نابێ (سبحانه الله ما أعجب هذا الجهل!) بۆخۆی دەلێت و سەرسورمانی دێت دەلێت پاکی بۆ خوا لەجەهالەتی ئەمانە ئەم جهلە چیە ئەو خەلکە هەیەتی .

شێخ دەڵێ (ويقال أيضا : هؤلاء أصحاب رسول الله صل الله عليه وسلم قاتلوا بني حنيفة) هەروەها پێ دەوترى وە شێخ (محمد) نمونە ئەهێنيتەوە لەسەر كافربوونى تاريكى تەوحيد ئەمە نمونەكانيەتى : ئەصحابى رسول الله (صل الله عليه وسلم) لە(بەنى حنيفەياندا)[٨] (وقد أسلموا مع النبي صل الله عليه وسلم)موسلمانيش بوون لەپێشدا (وهم يشهدون أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله صل الله عليه وسلم ويؤذنون ويصلون)وابوو شوێنەكەيان ديارە واتا شايەتوومانيان ئەهێنا بەخوا و بەپێغەمبەرى خوا (صل الله عليه وسلم) و يانگيان ئەدا و نوێژيان ئەكرد (فإن قال إنهم يقولون إن مسليمة نبي) لەوانەيە يەكێك لەولاوە بێت بلێت ئاخر ئەوانە جياوازبوون ئەمانە ئەيانوت موسيلەمە پێغەمبەرە !

ئێستا شيخ رەدى شوبهەكەيان ئەدا , ئەمان چيان كرد ! واتا حەقى پێغەمبەرايەتى لە پێغەمبەر محمديان (صل الله عليه وسلم) لەسەتا سەت نەسەندەوە بەلكو دايان بە موسيلەمەش واتا شەريكيان كرد وتيان موسيلەمەش پێغەمبەرە ! (قلنا : هذا هو المطلوب) ئەمەيە كەوا ئێستا ئەيكەين بە بەلگە لەسەر خۆتان سەيربكەن (إذا كان من رفع رجلا إلى رتبة النبي صل الله عليه وسلم) ئەگەر شەخصێك بەرزبكاتەوە بيگەيەنێتە مەنزل و پلەو پايەى پێغەمبەر (صل الله عليه وسلم) (كفر وحل ماله ودمه) كافر دەبێ مال و خوێنى حەلال دەبێ (ولم تنفعه الشهادتان ولا الصلاة) ئەوە بە إعترافى خۆتان نەشاهەدەكەى سودى پێ دەگەيەنێت وە نە نوێژو رۆژووەكانيان (فكيف بمن رفع شمسان أو يوسف أو صحابيا أو نبيا إلى رتبة جبار السماوات والأرض) زۆر بەهێزە ئەم بەلگەيە رەدانەوەكەى ئەم شوبهەيە باشە ئەى چۆن ئێوە رازى ئەبن كەرازى نين موسيلەمە بخرێتە ريزى پێغەمبەر (صل الله عليه وسلم) رازين ئا ئەم ناوانە شمسان و يوسف دووكەس بوون ئەپەرستران لەزەمانى (محمدى كورى عبدالوهاب) چۆن ئێوە رازين صحابيەك يان پێغەمبەريك يان هەركەسێكيتر لەمخلوقات بخرێتە رێزى ئەو خوايەى كە

---

[٨] : جەماعەتى موسەيلەمەى كذاب بوون.

ئاسمانەکان و زەوی دروست کردوە ئەو خوایەی کە هەموو شتێکی بەدەستە ئەو خوایەی کە هیچ شتێك لەبەردەمیدا نیە إلا زەلیلە چۆن تۆ ئەمە ئەکەی! ئەمە عقلیە ؟! یانی تۆ ئەگەر بلێ ئەگەر کەسێك بخەینە مەرتەبە و پلەی پێغەمبەر (صل الله علیه وسلم) کافر ئەبێ بانوێژ و رۆژووش بکا ئەی ئەگەر بیخەیتە مەرتەبە و پلەی خواوە ! ئەوە بەبێ دوودلی و گومان و بەتەئەکیدی کافر ئەبێت (سبحان الله ما أعظم شأنه : كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ)[٩] **خوای گەورە کە ئەگەر کەسێك شوێنکەوتەی تەوحید نەبێ و شوێن هەوا ونەفسی خۆی بکەوێت مۆر لەدلی ئەدا .**

نمونەیەکی تر :(ویقال أیضا : الذین حرقهم علي بن أبي طالب رضي الله عنه بالنار) ئەو کەسانەی کەوا علی کوری ئەبی طالب ئەوانی سوتاندی خۆتان ئەزانن کۆمەلێك هەبوون وتیان علی خوایە ! علی یان خستە ریزی خواوە ئیمامی علی هەلسایەوە لێیان کە کافربوون وە سوتاندنی (کلهم یدعون الإسلام) هەموویان بانگەشەی ئیسلامیان ئەکرد وە میلەتیکی تر نەبوون یەهودی و نەصرانی نەبوون بەحیساب ظاهیریان ئیسلام بوو (وهم من أصحاب علي رضي الله عنه) ئەوانە هەمووی هاورێی علی بوون (وتعلموا العلم من الصحابة)وە لەصەحابەوە عیلم فێربببوون (ولکن اعتقدوا في علي مثل الاعتقاد في یوسف وشمسان وأمثالهما) بەلاّم ئیمانیان بۆ علی باسی زەمانی خۆی ئەکا شێخ ئەلێ چۆن ئێستا یوسف و شمسان کەوا داوایان لێ ئەکرێی لەغەیری خوای تعالی ئەلێ ئەمسالی ئەوان ئەوان علی یان خستە ریزی ئەوانە وەکو ئەوان (فکیف أجمع الصحابة علی قتلهم وکفرهم ؟) چۆن صحابە هەموو إجماعیان کرد لەسەر ئەوەی ئەبێ ئەوانە کافر بن و وە بکوژرێن !؟ (أتظنون أن الصحابة یکفرون المسلمین ؟) یانی ئێوە رائیتان وایە و گومان ئەبەن کەوا صحابە موسلمان کافر ئەکا !؟ کەواتە ئەمانە موسلمان نەبوون با نوێژ و رۆژوو و

---

[٩] :سورة الروم اية :٥٩

شەهاتدەتیشیان هەبێ با لەسەر دەستی صحابەش علیمان وەرگرتبێ مادەم علی یان خستە ڕێزی خواوە والعیاذبالله(أتظنون أن الاعتقاد في تاج وأمثاله لا يضر) تاجیش وەك ئەوانیتر داوا لێکراوێکە وەکو یوسف و شمسان کەباسی ئەکات کەوا ئەمانە هەمووی پەرستراون لەزەمانی شێخ (محمد)دا (أتظنون أن الاعتقاد في تاج وأمثاله لا يضر) ئایە إعتقادتان وابێ کە ئەوە داوای لێ ئەکرێی وە ئەکرێتە وساطە لەنێوان ئێوە و خوادا ئەمە زیانی نیە !؟ (والاعتقاد في علي بن أبي طالب يكفر ؟) ئەگەر إعتقادت لە علی کوری ئەبی طالب وابێ کەوا بیگەینیتە ڕێزی خوا ئەمە کافر ئەبێ ! بەس کابرا لەتاج و شمسان و یوسفەکە إعتقادی پێیان هەبێ کافر نابێ !؟ تێ گەیشتی ڕەدانەوەکە چۆنە سەیربکە صحابە بە إجمعاع ئەوانەیان کافر کردوە وە لەناویان بردن کە ئیمامی علی یان خستە ڕێزی خواوە ئەی ئەوانەی کە ئائەمانە یوسف و تاج و شمسان بخنە ڕێزی خواوە چۆن کافر نابن .
نمونەیەکی تر (ويقال أيضا : بنو عبيد القداح الذين ملكوا المغرب ومصر في زمان بني العباس) تەبعەن لەزەمانی عباسیەکاندا سالەکانی (٢٩٧)عوبەیدیەکان کە پێیان ئەوترێی فاطمیەکان ئەمە هەلەیە نابێ پێیان بوترێی فاطمیەکان چونکە ئەصلی ئەمانە علما باسیان کردوون هەندێك ئەلێن هەر ئەصلیان یەهود و نصرایە هەندێك ئەلێن ئەصلیان مجوسە ئەمانە درۆ ئەکەن نەسەبیان ناگەرێتەوە بۆ عەلی کوری ئەبی طالب (ڕەزای خوای لێ بێ) درۆیە و بوهاتانە ناویان لەخۆیان ناوە فاطمیەکان لەناو خەلکدا وا بلاّو بۆتەوە کەوا ئەمانە شیعەن واتا دۆستی علی کوری ئەبی طالب و لەنەوەی ئەوانن ئەمانە (بنو عبيد القداح) کەهەستان تأسیسی دەولەی بەناو فاطمیان کرد یانی (الذين ملكوا المغرب ومصر)مغریب و مصریان کەوتە ژێر دەستا و دەسەلاتدار بوون لەوێدا لەزەمانی عەباسیەکاندا هەتاوەکو (صلاح الدين ئەیوبی) لەناوی بردن (ڕەحمەتی خوای لێ بێ) (كلهم يشهدون أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله) هەموویان لەسەر زارەکی وایان دەوت لە حوکمی ظاهیردا وابوون ئەیانوت (لا اله الا الله محمد رسول الله) (ويدعون الإسلام) إدعای ئیسلامیشیان ئەکرد (ويصلون الجمعة والجماعة) جومعە و جماعەتیشیان ئەکرد

(فلما أظهروا مخالفة الشريعة في أشياء دون ما نحن فيه) كاتێك موخالەفەتی شەریعەتی خوایان كرد كەمتر لەوەی كە ئێمە ئەورۆ باسی ئەكەین كە تەوحیدە یانی ئەوان لەوشتانەی كە كردبوویان كەوا پێ كافربوون بە إجماعی ئەهلی سونە و جماعەی ئەوزەمانە كە ئەو دەولەتەیان بە (دار الحرب) دانا ئاگاداربن لەبەر ئەوەی عیبرەت بە سەرۆكەكانە بەحوكمەكەیە لەولاتەدا ئەگەر ولاتەكە ولاتی دەسەلاتداری وە حوكمرانیەكەی كوفر بوو ئەو دەولەتە با موسلمانیشی تێدا بێت ئەوە پێ دەوترێت (دار الحرب) ئەمە قەولی صەحیحە لەلای علماء هەرچەندە هەندێك قەولی تر هەیە بەلاَم ئەمە قەولی صەحیحە ئەوەبوو لەخەلافەتی عەباسیدا علماء یان سەرجەم هەموو ئەو دەولەتەیان كافر كردوو ناویان نا (دار الحرب) لەبەر ئەوەی إلغای شەریعەتیان كردەوە لەبەر ئەوەی تەكالیفیان هەلگرتەوە هەندیك لەتەكالیف (أجمع العلماء على كفرهم وقتالهم)ئەوە بوو لەدوایشدا كێ لەناوی بردن (صلاح الدین ئەیوبی) (وأن بلادهم بلاد حرب)دەی ئێستا ئەو بەناو سەلەفیانە ئەو مورجیئانە چی بلێن بە(صلاح الدین ئەیوبی)! كاتێك كە ئەوانەی لەوان برد كە بەحیساب ئەوانە دەولەتی ئیسلامن ! ئەبێ چیان پێ بلێ ئەبێ بلێن خواریجن صلاح الدین خەواریجە لە دەولەتی أمیر المونین عوبێد الله كوری قداح و جماعەتەكەی ئەبێ وابلێن ! من سەیرم لێ دێی كەسانێكی بێ عقل دێن ئەلێن ئەگەر پاپا بوو بەرەئیسمان ئەوە وەلی أمرمانە بێ عقلی گەیشتۆتە ئەو دەرەجەیە علمانی وەلی أمرمانە كەواتە ئەبوایە صلاح الدین دانیشتبوایە بەدەمیانەوە بیوتایە ئەوە وەلی أمرمانە (وأن بلادهم بلاد حرب) ولاتەكەیانی كرد بە بولاتی حەرب (وغزاهم المسلمون حتى استنقذوا ما بأيديهم من بلدان المسلمين.) هەرچیەكیان لە ژێرچنگیان دا بوو موسلمانان الحمدلله دەریان هێنا وە لەناویان بردن بۆیە ئێستاش دەولەتی ئێرانی كافر صلاح الدینی خۆش ناوی وە كوردی خۆش ناوی و دەلێت ئەمانە چوون دەولەتی ئێمەیان لەناو برد لەكاتی خۆیدا.

(ويقال أيضا : إذا كان الأولون لم يكفروا إلا أنهم جمعوا بين الشرك وتكذيب الرسول صل الله عليه وسلم والقرآن وإنكار البعث وغير ذلك فما معنى الباب الذي ذكره العلماء في كل مذهب " باب حكم المرتد " وهو المسلم يكفر بعد إسلامه) هەروەها پێ یان ئەوترێی هەمووی ڕەدانەوەیە بۆئەو جۆرە کەسانە فێری بن والله ئەوانەی پێشوو بۆیە کافربوون چونکە شیرکەکە لەگەل تکذیبی پێغەمبەر(صل الله علیه وسلم))کۆیان کردیتەوە لەبەر ئەوەی بە پێغەمبەریان وتوە (صل الله علیە وسلم) تۆ درۆ ئەکەی یان ئینکاری قورئانیان کردوە بۆیە کافر کراون لەبەر ئەمەبووە ! نەخێر وانیە ئەلێ ئەگەر وابێت (فما معنى الباب الذي ذكره العلماء في كل مذهب " باب حكم المرتد")باشە لە کیتابی فقهی هەموو مەزهەبێکدا هاتوە (باب حكم المرتد) مانای چیە !؟ لەحوکمی مرتدەدا قسەیان کردوە ئەگەر کەسێك ئەوە بکات یان ئەوە بلێت ئەگەر کەسێك ئەوە بیروباوەری بێت ئەگەر کەسێك شك و گومانی هەبێت ئەوە کافر بوو ئەوە مرتد بوو خۆ ئەو کەسە نەهاتوە بلێ پێغەمبەر درۆ ئەکات (صل الله علیە وسلم) بۆنمونە ئەلێت ئەو کەسەی جحد و ئینکاری نوێژ بکات کافر ئەبێ , ئایا لەحوکمی مرتد دا کە لە کیتابە فقهیەکاندا هاتووە لەپال ئەوەیان نوسراوە بەو مەرجە کە بڕواشی بەپێغەمبەر نەبێ ! (صل الله علیە وسلم) ئەوهایە یاخود بەو مەرجەی کەوا بڕوای بەقورئان نەبێ ئینجا کافر ئەبێ کوا شتی وا هاتووە هەریەك لەوشتانە خۆی ریدەیەکی سەربەخۆن با بڕوات بەهەموو دین هەبێت وتت بڕوام بەو ئایەتەی قورئان نیە کافر ئەبی با بڕوات بەهەموو قورئان هەبێ بلێت بڕوام بەنوێژ نیە کافر ئەبی چ جای تۆ دژایەتی تەوحید ویەکخوا پەرستی بکەیت (وهو المسلم يكفر بعد إسلامه) مرتد کێ یە ؟ ئەوکەسەیە کەوا موسلمانە دواتر کافربوە , (ثم ذكروا أنواعا كثيرة ، كل نوع منها يكفر ويحل دم الرجل وماله) هەریەك لەو جۆرانە هەتا علماء ئەفەرموون نزیکەی ٤٠٠ شت باسکراوە لەقەول و فعل کە ئەبێتە هۆی ریدە کە شێخ (محمدی کوری عبدالوهاب) رەحمەتی خوای لێ بێ دە دانەی لەوانە هێناوە لە ئەصلە ئەصلەکان کەناوی ناوە نواقض الاسلام دە خالی هێناوە وە ئاگادار بن ئەم

هەلوەشێنەرەوانەی ئیسلام تەنها دە خال نیە بەلکو زۆرە بەس ئەو دە خالە زۆر گەورە و دیارن کە لەسەرووی هەموویانەوە شیرکی نوسیوە دووەم وساطە سێ یەم ئەو کەسەی کافر کافر نەکا هەتا دوایی ,,, (حتی إنهم ذکروا أشیاء یسیرة عند من فعلها) هەتا ئەگەر تۆ لە بابی ریدە سەیر بکەی ئەقوالی علما چیان نوسیوە هەندێك شتیان نوسیوە تۆ تەسەوری ناکەی کە ئەوە ببێتە هۆی کافربوون علماء ئابەو شێوەیە دژی کافر وەستاونەتەوە دژی کەسێکیش وەستاوەتەوە کە کوفر بکا هەتا لەوانە لەلای بەتایبەتی لەلای حەنفیەکان ئەگەر تۆ سەیربکەی قسەیان هەیە ئەلێن ئەگەر بە مسجد بلێ مسیجد پێ کافر ئەبی , مسجد یانی مزگەوت مسیجد واتا کورت کردنەوە ناوی مزگەوت بەبچوك دانانی ناوی مزگەو(إسم تصغیر) وەك بلێ مزگەوتۆکۆکە ئەوها و بەوشێوەیە باسی بکەی ئەلێ کافر ئەبی ئەم بابەتانە باس کراوە لەلای علماء هەر زۆر لەوە کەمترە کە ئێمە باسی ئەکەین کە مەسەلەکە ئەصلی هەموو ئصولەکانە کە تەوحید و یەکخوا پەرستیە ئەها شیطان چۆن سەری لەم خەلکە تێکداوە یانی دژایەتی کردنی تەوحید بە کوفر نازانن بۆیە ئەم هەموو بەلگانەی هێنایەوە (مثل کلمة یذکرها بلسانه دون قلبه أو یذکرها علی وجه المزح واللعب.) هەتا ئەوەیان باسکردوە وتیان ئەگەر کەلیمەیەك بلێ بەس بەزمانی خۆ دلیشی لەگەلیدا نەبێ یان هەر بەسوبعەت باسی بکا با قەناعەتیشی پێ نەبێت ئەوە کافر ئەبێ , یانی ئێستا تۆ قسەیەك بەخوا یان بە پێغەمبەر (صل الله علیه وسلم) بلێ یان بەقورئان یان بە هەر شتێك لەوەی کە لەدینی ئیسلام زانراوە کە ئەمە دینە لەفعلەکانی ئەگەر بەسەر زارەکی بێ و بە پێکەنینەوە بێ بەبێ ئەوەی بەدلیش بێ تۆ پێ کافر ئەبی چ جای تۆ باسی ئەصلەکان بکەی کە تەوحیدە واتا مخالەفەی بکەی .

(ويقال أيضا : الذين قال الله فيهم) ئەوانەی کەوا خوای تعالی لەحەقی ئەواندا وتویەتی مونافیقەکان (يَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ مَا قَالُواْ وَلَقَدْ قَالُواْ كَلِمَةَ ٱلْكُفْرِ وَكَفَرُواْ بَعْدَ إِسْلَٰمِهِمْ)[10] (يَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ مَا قَالُواْ) **مونافیقەکان کوفریان کرد بەدەم دواتر سوێندیان ئەخوارد ئەیانوت والله شتی وامان نەوتوە کەوا ببێتە هۆی کەم تێروانینی پێغەمبەر (صل الله علیه وسلم) یان هی صحابه بێ ئەوشتەی کەوا پێغەمبەر نارەحەت بکا یاخود صحابه ئێمه شتی وامان نەوتوە لەکاتێکدا کە وتویانه خوای گەورە دەفەرمووی** (يَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ مَا قَالُواْ) **سوێندیان ئەخوارد بەقورئان والله شتی وامان نەوتوە کە لەکاتێکدا وتویانە خوای گەورە دەفەرموێی** (وَلَقَدْ قَالُواْ كَلِمَةَ ٱلْكُفْرِ) **لقد والله بەتحقیق وتویانە واتا خوای گەورە دەفەرمووی ئەوانە درۆ ئەکەن کە وایان نەوتوە نەخێر وتویانە** (كَلِمَةَ ٱلْكُفْرِ وَكَفَرُواْ بَعْدَ إِسْلَٰمِهِمْ) **خوای گەورە یەکسەر تەکفیری کردن لەدوای ئیسلامەکەیان کافربوون بەو کەلیمەیە کەواتە بەکەلیمەیەك کافربوو (أما سمعت الله کفرهم بکلمة مع کونهم في زمن رسول الله صل الله علیه وسلم ویجاهدون معهم) ئەلێ تۆ گوێت لێ نیە خوای تعالی ئەوانی کافر کرد لەکاتێکدا ئەوانە لەزەمانی پێغەمبەردان (صل الله علیه وسلم) هەتا لەگەلیدا جیهاد ئەکەن (ویصلون معه ویزکون ویحجون ویوحدون.) لەگەلیدا حەج ئەکەن و لەگەلیدا تەوحید ئەبەن بەرێوە بەلاَم کەلیمەیەکیان رەزر هاتە دەرەوە هەتا سوێندیان خوارد کە ئەلێن والله ی نەمان وتوە خوای گەورە دەفەرمووی والله ی وتوتانە و کافریش بوون لەدوای ئیسلامەکەتانەوە , کەواتە کافربوون ئەبێ وریا بی با کابرا سوێندیش بخوا بلێ وانیە نەخێر هەر وایە .**

(وکذلك الذین قال الله فیهم) وە جارێکیتر خوای تعالی دەبارەی مونافقینەوە دەفەرموێی لەوانەی کەوا کوفریان کرد لەوانەی کە وەکو هەندێك لە علما ئەلێن ئەمانە لە ظاهیردا

[10] :سورة التوبة اية :٧٤

لەگەل پێغەمبەر(صل الله علیه وسلم) نوێژیان کردوە حەجیان کردوە و زەکاتیان داوە. هەتا لەهەندێك شوێندا شێخ الاسلام ئەفەرموویێ : سەیری ئەو صحابانە بکە کە لەگەل پێغەمبەردا بوون (صل الله علیه وسلم) سوبعەتێکیان کرد بە سوبعەتەکەیان کافر بوون ئەلێت (وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۚ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ)[11] (وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ)ئەگەر پرسیاریان لێ بکەی دەربارەی ئەوەی کەوتویانە ئەلێن دەربارەی ئەو هەلەی کە کردویان کە بە پێغەمبەریان وت (صل الله علیه وسلم) ترسنۆك و دائیم برسیە و دائیم لەبەردەمی دوژمندا ترسنۆکە وە درۆزنە درۆزنن و سك برسی و جەبانن ئەمەیان بە گالتەوە وت ئەم کەلیماتانە کە لەدەمیاندا هاتە دەرەوەی لەکاتێکدا لەدلیاندا نەبوو هەروەکو پێکەنین و گالت ئەم قسانەیان کرد (وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۚ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ۚ إِن نَّعْفُ عَن طَائِفَةٍ مِّنكُمْ نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ)[12] خوای تعالی ئەفەرمووی ئەگەر پرسیاریان لێ بکرێ دەربارەی ئەو کەلیماتانەی کەوا وتیان ئەلێن ئێمە سوبعەتمان کرد و بەگالتەوە وامان وت ئێمە بەراستیمان نەبوو ئێمە لەدلماندا نەبوو بەقەناعەتی خۆمان نەبوو ئەوشتانە هەروەکو گالتە و گەمە قسەکانمان کردوە خوای گەورە دەفەرمووی تۆ پێ یان بلێ خوای تعالی و ئایەتەکانی خوا و پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) هی ئەوەیە ئێوە گالتەی پێ بکەن ! هیچ بیانوو إعترازارێك مەهێنەوە ئێوە بەتحقیق کافربوون لەدوای ئیمانەکەتان خۆ ئەگەر ئێمە عەفووی هەندێك لەئێوە بکەین لەبەر ئەوەی ئەو هەندەتان داوای لێ بوردن ئەکا داوای تەوبە ئەکات ئیخلاصی تەوبەی کردوە لە گەراندەوەکەیدا ئەوە ئەو کۆمەلەی

[11] :سورة التوبة اية : ٦٥-٦٦
[12] :سورة التوبة اية : ٦٥-٦٦

بەو شێوەیە ناگەرێتەوە ئەوە ئێمە سزایان ئەدەین لەبەر ئەوەی موجریم و ستەمکارن لەبەر ئەوەی کافرن (فهؤلاء الذي صرح الله انهم كفروا بعد إيمانهم) ئەمانەی کە خوای تعالى فەرمووی ئەمانە کافر بوون لەداوای (كفروا بعد إيمانهم وهم مع رسول الله صل الله عليه وسلم)ئەوانە لەگەل پێغەمبەردا بوون (صل الله عليه وسلم)لەکوێی ؟ (في غزوة تبوك)لە غەزوەی تەبوك هاتنەوە ئەو قسانەیان کرد لەرێگادا (قالوا كلمة ذكروا أنهم قالوها على وجه المزح) وتیان ئێمە ئەمەمان بە گالتە وتوە ئەمەمان بە قەناعەت نەوتوە (فتأمل هذه الشبهة هي قولهم تكفرون من المسلمين أناسا يشهدون أن لا إله إلا الله ويصلون ويصومون ثم تأمل جوابها فإنه من أنفع ما في هذه الأوراق.) ئەلێ ئەگەر تۆ لەم شوبهەیان ورد بیتەوە قەولەکەیان ئەمەیە ئێوە کەسانێك لە موسلمانان کافر ئەکەن کە شاهێدی ئەهێنن بە (لا اله الا الله محمد) و بە محمد رسول الله (صل الله عليه وسلم) نوێژ ئەکەن و بەرۆژوو ئەبن ,ئینجا سەیری وەلامەکەش بکە کە بۆم باسکردی ئەلێ ئەمە بە سودترین شتە کە لەناو ئەم كشف الشبهاته نوسیومە شێخ وادەلێ واتا بەهێزترین شوبهەی ئەوانی هێنا و بەهێزترین وەلامیشی داونەوە کەواتە بەلایتەوە دەبێت زۆر ئاسان بێ ئەم بابەتە کەسێك لەدونیادا یان دەبێت موحید بێ یاخود دەبێت موشریك بێ نیمانە لەسەر ئەم زەویەدا هەردووکی بێت پێکەوە ئەگەر هەردووکیان بوو ئەوە بەموشریك حیسابە خوای گەورە دەفەرموویێ : (وَمَا يُؤۡمِنُ أَكۡثَرُهُم بِٱللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشۡرِكُونَ)[13] یانی ئیمانی باسکرد تێاندا هەیە بەلاًم شیرکیان هەیە و ئەچنە خانەی موشریکینەوە ئەوەی شیرك و ئیمانی تێدا بێت بە ئیماندار حیساب نابێت ئەبێت ئیمانێکی خالیصی تێدا بێت نابێ هیچ شیرکێکی تێدا بێت ئینجا ئیمانداره , ئێستا ئێمە لەو واقیعەدا بگەرێن بۆ ئەوکەسانەی کەوا ئیمانێکی خالصی هەیە چەندێکە !؟ هەتا بلێ کەمە بەراستی ئەبێ ئەو کەسە بڕوای بەهیچ شتێك و هیچ کەسێك نەبێ لەزیندوان و مردووان لەهیچ رێباز و لەهیچ رێچکە لەهیچ جۆرە حیزب ولایەنێك تەنها ئیمانی بە خوای تبارك وتعالى هەبێت لەعیبادەتیدا

[13] :سورة يوسف اية : ١٠٦

هاوار بۆ خوا ئەكات نەزر بۆ خوا ئەكات نوێژ بۆ خوا ئەكات رۆژوو بۆ خوای گەورە ئەگرێت حەج بۆ خوای گەورە ئەكات عومرە بۆ خوای گەورە ئەكات أعمالی قەلبی و جوارح هەمووی بۆ خوا دەكا بەتەنها وە ئەبێت حوكمرانی خوای تبارك وتعالی بسەلمێنێت ئەبێت كافر بێ بە حوكمرانی ئینسانەكان هەر هەمووی ئائەو كەسانە چەندێكن ئەمرۆ!؟ هەتا بلێت زۆر كەمن ئەمەیە موحیدی خالص غەیری ئەمە كەئەلێت نوێژ ئەكا و رۆژوو ئەگرێت نوێژ ئەكات وعلمانیە ! ئێ تەواو نوێژەكەت سودی نەما لەبەر ئەوەی علمانیەتەكە نوێژەكەتی هەلوەشاندەوە حەج ئەكات و علمانیە ئەمە هیچ سودی نیە بڕوای بەخوا هەیە و علمانیە وەكو شیطان وایە بڕوای بەخوا هەیە و سوجدەی نەبرد یانی بەلاتەوە زۆر ئاسان بێت ئەم وەلامە شیطان بڕوای بەخوا هەیە یاخود نا ؟! بەلێ زیاتر لەتۆ باوەری بەخوا هەیە ئەی هۆی شیركەكەی چیە هۆی كوفرەكەی (أَبَىٰ وَٱسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ)[14] خوا ئەمری پێكرد ئەمرەكەی خوای جێ بەجێ نەكرد .

لەبەر ئەوە ئەبێت وریابین بابەتەكە ئەوە نیە بڕوای بەخوایە ئەمە بۆیە ئەم شوبهەیە گەورەترین شوبهەیانە و شێخیش گەورەترین رەدی دانەوە فەرمووی (ثم تأمل جوابها فإنه من أنفع ما في هذه الأوراق) ئەمرۆ گەورەترین شوبهەی خەلك ئەمەیە , لەم شوبهەیە كەلیمەی تكفیر هاتوە كەوا ئێمە زۆر گوێمان لێبوە كەوا كەلیمەی تكفیریان كردوە بەدێوە زمە و خەلكی پێ ئەترسێنن مەسەلەی تكفیر وانیە مەسەلەی تكفیر مەسەلەیەكە كەوا خوای گەورە لەقورئاندا باسی كردوە پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) باسی كردوە وە صحابە وتابعین باسیان كردوە وە هەموو كیتابی فقهی تێدایە بەداخەوە مامۆستایانی شافعی مەزهەب بابگەرێنەوە سەر ئەو كتێبە فقهیەی خۆیان بەتایبەتی ئەو كیتابەی كە لەكولیەكانی بەناو شەریعە دەخوێنرێی برۆ لەبابی تكفیر و لەبابی ریدەدا بخوێنەوە بزانن چی نوسراوە باشە ئەگەر بڕوات بەمە نیە بۆچی ئەیخوێنیت بۆ كردوتە بەمەنهەج ئەوەتا لەبابی ریدەدا نوسراوە وەكو لێرە شێخ محمدی كوری عبدالوهاب ئاماژەی پێكرد كە بابی

[14] :سورة البقرة اية :٣٤

ریده لەهەموو کیتابە فقهیەکاندا هەیە برۆ بزانە چی ئەلێت ئەلێت ئەو کەسەی وابلێت کافرە ئەوکەسەی وابکات کافرە ئەدی ئەوە تکفیر نیە خۆی ! ئەوە بابێکە لەبابی فقهی ئیسلامی بەلکو ئەصلی دینەکەمان تکفیر ئەصلی دینی ئێمە لەسەر دووقاعیدەیە ئیمان بەخوا وە کافرکردنی کەسێك کەوا ئەو ئیمانەی نەبێت   وەکافربوون بەطاغوت وەکەسێك کەوا ئیمانی بەو طاغوتە هەبێت کەواتە لەهەردوو ئەصلەکەدا تکفیری تێدایە ئەوە ئەصلی دینەکەمانە بائەوها نەبین وەکو ئەمرۆ بەداخەوە کە علمانی و لیرالی هەتا دوایی ,, پێکەوە ژیانە کە درۆش ئەکەن دەوەرە گەر راست ئەکەن بزانم ئێستا ئەمریکا ئەلێت ئازادی و ئازادی بۆ ناهێلیت من ئازادبم و قورئان حەدیسەکەی خۆم ببەم بەرێوە بزانم ولاتێك ئەتوانی لەم زەویەدا لەبەردەم ئەمریکادا قورئان و حەدیسی جێ بەجێ بکات ! ولاتێك دەتوانی ئەو شەریعەتەی کەوا خوای دیناوە بەتایبەتیش لەمەسەلەی تکفیر و لەمەسەلەی جێ بەجێ کردنی حدودی شەریعەت دا بزانم دەهێلێت یەك کەس لەسەر ئەم زەویەدا جێ بەجێ بکات ! کەواتە درۆ ئەکات مەسەلەکە بریتیە لەخۆ سەپاندن بریتیە لە احتیلال ئازادی بەس بۆ خۆی هەیە بۆ غەیری خۆی نیە لەبەر ئەوەی لەدینی ئیسلامدا مەسەلەی ئازادی نیە لەدینی ئیسلامدا دووشتمان هەیە یان کافری یان ئیمانداری ئەگەر دەولەتی ئیسلام هەبێت و پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) لەسەر حوکم بێت ئەوها ئەکات کە خوا ئەمری پێکردوە (يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ جَٰهِدِ ٱلۡكُفَّارَ وَٱلۡمُنَٰفِقِينَ وَٱغۡلُظۡ عَلَيۡهِمۡۚ)[15] جا با هەموو ئەو مەلا و بەناو دعات بلێت کاکە ئیسلام توندرەوی تێدا نیە بەری والله کاکە توندو تیژی تێدایە بەلاٌم بەحەق تێدایە ئەو توندو تیژیە تێدایە کەوا خوای تعالی فەرموویەتی مادەم تۆ ئاوی من ئەخۆیت هەوای من هەلئەمژی من تۆم دروست کردوە بەقسەی من ناکەیت ئەبێ سەرت پان بکرێتەو خوای تعالی وای داناوە واش بە پێغەمبەرەکەی دەلێت (وَقَٰتِلُواْ ٱلۡمُشۡرِكِينَ)[16] خوای گەورە

---

[15] :سورة التحريم اية ، ٩
[16] :سورة التوبة اية :٣٦

سورەتی براء ی نارد خوا بەرییە پێغەمبەرەکەی بەرییە لەموشرکین یانی چی بەرییە کاکە !؟ ئەی سورەتێك نیە لەقورئاندا ناو براء یە یان ئەو سورەتە هەلگرینەوە بلێن باوی نیە کاکە ئەوشتە ! وەکو ئەوان ئەلێن پێکەوە ژیان (استغفرالله) والعیاذبالله ئەبێ بلێن خوا هەلەی کردوە کەوا براء ی ناردوە ناوالله ئێوە سەرتان کردوە بەقوردا وا ئاگاتان لەخۆتان نەماوە کافربوون بەودینەی خوای تعالی کەفەرمانەکانی خوای تعالی بەرێوە نابەن جا رۆژی قیامەت دێت بزانین کێ راستە ! (ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَامَةِ عِندَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ)[١٧] یان گوێمان لێ دەبێت کاکە والله مامۆستایان هەیە هەر توند رەوی ئەنوێنن مەسەلەکە بریتیە لەحەق وباطل خوای تعالی ئەفەرموویێ (فَمَاذَا بَعْدَ ٱلْحَقِّ إِلَّا ٱلضَّلَالُ)[١٨] بەم بونەرەوەرەدا الا حەق و ضلال هەیە رەش و سپی هەیە حەق و ناحەق هەیە خوا پەرستی و الله پەرستی و شوینکەوتنی دینی ئیسلام حەقە هەرهەموو ئەوانیتر باطلە یان ئەبێت إقرار بەمە بکەیت ئینجا ئیمانداری وە ئەبێت بەرێوەی ببەیت یان إقراری پێ ناکەیت کافری با إدعای ئیسلامەتیش بکەی ئەم شوبهەیە هەمووی لەسەر ئەمەیە ئەمە زۆر گرینگە ئەمە ئەم بابەتەیە کەپێ دەوترێی بابەتی تکفیر جا ئەلێت درێژترین شوبهەیانە وەرەدەکەشی زۆر ئەخایەنێت یانی هەتا باسی بکەیت هەر کەمە وەگەورەترین شوبهاتی ئەو قەومەیە بەتایبەتیش ئەوەی کە رووی کردۆتەوە دەعوەی شیخ محمدی کوری عبدالوهاب لەو کاتەوە تاوەکو ئێستا ئەوە سێ قەرنە گەورەترین شوبهەی ئەو خەلکە ئەوەیە والله شێخ محمدی کوری عبدالوهاب موسلمانی کوشتوە ! نوێژ کەری کوشتوە رۆژوو گری کوشتوە ئەوەی بڕوای بەقورئان هەیە کوشتویەتی ئەوها دەلێن ئەو لەوێوە سەیری کردوە تۆ إعتراف بە تەوحید و (لا اله الا الله) ناکەیت تۆ ئەچیت شیرك ئەکەیت لە (لا اله الا الله)دا چۆن تۆ ئەوەت لێ قبول ئەکرێت نە نوێژ و نەرۆژوو نەعیبادەت هیچت لێ قبول ناکرێت ئەم بابەتەش تاوەکو ئێستاش هەر بەدەوامە بابەتی ناشرین کردنی علمای

---

[١٧] :سورة الزمر اية :٣١
[١٨] :سورة یونس اية :٣٢

دەعوەی تەوحید وە دەعوەی نجدی بەتایبەتی کەوا خەلك کافر ئەکەن خەلك کافر ئەکەن بەحەق کافری ئەکەن خۆ بەبەتال کافری ناکەن جا لەو کەسانەی کەوا لەپێشەنگی ئەو کەسانەن کەوا رەدی دەعوەی شێخ محمدی کوری عبدالوهابیان ئەدایەوە (رەحمەتی خوای لێ بێ) سلیمانی کوری سوحیم بوو نجدی لەگەورترین دووژمنەکانی شێخ محمدی کوری عبدالوهاب بووە لەنجددا ئەو دەعوەیەی هەر تێکدا کاغەزی نوسی بۆ زۆربەی شارو شارۆچکەکان کەوا محمدی کوری عبدالوهاب خەلك کافر ئەکات لەوانەش دەگێرنەوە کەوا إبن عفالقی حسائی ئەویش رسائیلی ناردوە ناردوویەتی بۆ إبن معمر وئەوانە کەوا محمدی کوری عبدالوهاب خەلك کافر ئەکا ئومەتی ئیسلامی کافر ئەکا هەروەها کەسانیتریش زۆر هەتا ئێستاش ئینجا چۆن رەد لەمە بدەینەوە لەخیلالی نەصەکەدا بۆمان دەرکەوت خطواطی رەدانەوە وهەنگاوەکانی لەم جۆرە تۆمەتانە :

هەنگاوی یەکەم :

کەوا شیخ باسی إجماعی کرد بە إجماع هاتوە هەرکەسێك کەوا تصدیقی شتێك لەم دینە بکا (ألا إن من صدق بشيء هذا دين أنكر شيء اخر أنه يكفر) بە إجماع ئەمە هاتوە هەموو کەسێك لەعلماء إعتراف بەمە ئەکات إجماعی لەسەرە ئەگەر تۆ بڕوات بەشتێك لەم دینە هەبێ بڕوات بەشتێکی تری نەبێت ئەوە کافریت ,ئەتوانێ بلێ کافر نیە ئەو کەسە ! نەخێر کافرە بۆئەمەش چەند نمونەیەکی هێناوە بۆنمونە (أمن ببعض الكتاب وجحد بعضه فإنه كافر) ئیمانی بەهەندێك لەقورئان هەیە وە ئیمانی بەهەندیکیتر نیە ئەمە کافرە ئەو ئیمانەی کەیەهەیەتی بەو بەشە سودی پێ ناگەیەنی (أن من أقر بالتوحيد وجحد وجوب الصلاة فإنه كافر) با إقرار بەتەوحید بکا بەلأم بلێت نوێژ واجب نیە کافرە (أن من أقر بالتوحيد والصلاة وجحد وجوب زكاة فإنه كافر) با بلێت تەوحید تەواو ئەبێت تەنها هاواری خوا بکەیت نوێژیش بکات بەس بلێت زەکات واجب نیە کافرە ئەوئایەتەشی هێناوە (إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡفُرُونَ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُواْ بَيۡنَ ٱللَّهِ

وَرُسُلِهِۦ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُوا۟ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ حَقًّا)[19] **هیچ گومانی تێدانیه بەحەقەت ئەمانە کافرن ئینجا ئەوکاتە ئێمە پێیان ئەلێن ئێوە دەلێن (لا اله الا الله) بەرۆژوو ئەبن و نوێژئەکەن بەلاَم ئێوە تەوحیدی خواتان نەکرد ئەی موشریکەکان ئەی ئەوانەی خۆتان ناوە صۆفی ودەروێش و بەحساب کەسانێکن کەوا لەناحەی تزکییە لەناحیەی رقائیق داوا لەغەیری خوا ئەکەن والله نە (لا اله الا الله) و نە محمد رسول الله کەتان(صل الله علیه وسلم)نە نوێژ و رۆژوەکەتان هیچ سودتان پێ ناگەینی لەبەر هەلتان وەشاندەوە بەهاوارکردنی غەیری خوای تعالی .**

هەنگاوی دووەم :

رەدانەوەکەی بە قیاسی ئەولایە باسمان کرد ئەگەر کەسێك باوەری بەهەموو شتێك هەبێ بەس بەنوێژ نەبێ کافر ئەبێ یاخود نا !؟ئەمانە کە لەدوای تەوحیدەوە دێن ئەی ئەگەر بڕوای بەتەوحید نەبێ ئەی ئەگەر تەوحید هەلبوەشێنێتەوە ئەوە بەئەولاتر کافرە ئەمەش هەنگاوی دووەم .

هەنگاوی سێ یەم :

رەدانەوە بە نمونە نمونەی بۆ هێنانینەوە لەونەصەی کەلەبەردەماندا بوو نمونەی زۆری بۆ هێنانینەوە شێخ ئەوانەی کە ئەلێن (لا اله الا الله) و نوێژ ئەکەن و رۆژوو ئەگرن بەلاَم علماء کافری کردوون وە ئەم نوێژ و رۆژوو و (لا اله الا الله)مەنعی نەکردن کەوا کافری بکەن نمونەکان : بنی حنیفە شوێنکەوتوانی موسیلەمەی درۆزن نوێژیان ئەکرد و شایەتوومانیشیان ئەهێنا هاتن و موسیلەمەیان بەشداری پێکرد لەگەل پێغەمبەردا (صل الله علیه وسلم) لە پێغەمبەرایەتیدا کافریان کردن دەی ئەگەر خوایەتی بەشداری پێ بکا لەگەل عبدالقادری گەیلانی کەوا لێیان داوا کردوە

[19] :سورة النساء اية :١٥٠-١٥١

نمونەیەکی تر ئەوانەی کەوا ئیمانیان بە علی کوری ئەبی طالیب هەبوو کەوا خوایە والعیاذ بالله کافر کران لەکاتێکدا کە ئەصحابی علی بوون و نوێژیان ئەکرد و رۆژوشیان ئەگرت و جیهادیشیان ئەکرد کافر کران و هەتا سوتێنران کەواتە دەبێ ئێستاش بە علی کوری ئەبی طالیب بوترێی تیرۆرست ! چونکە ئەوانی سوتاند توندرەوە ئەوە وەحشی گەرێتیە چۆن ئەبێ ئینسان بسوتێنرێی واتا!! علی کوری ئەبی طالیب لەبەر قەباحەتی ئیشەکەیان کە بە علی ئەڵێن خوایە کە خوا خوایە نەك علی خوا بێ ئەوەندە رقی هەڵسا ئەوانی سوتاند , هەروەها نمونەیەکی تری هێناوە لە عوبیدیەکان دەولەی بنی عوبید ئەمانە درۆئەکەن کەوا ئەڵێن لەنەوەی علی کوری ئەبی طالیبین هەتا ناوی خۆیان ناوە فاطمی ئەمانە جیاوازی هەیە لەنەسەبەکەیاند هەیە ئەڵێ ئەمانە مجوس بوون هەیە ئەڵێ ئەمانە یەهود و نصارابوون بەلاّم بەتەئکید لەنەوەی علی کوری ئەبی طالیب نەبوون وە إدعای ئەوەیان ئەکرد وە لە ظاهیرەوە ئەمانە رافضەبوون لەباطنەوە ئەمانە کوفری محضیان هەبوو شێخ الاسلام (ابن التیمیە) وا دەفەرمووێی وەئەوانە بە إجماعی علماء ی ئەو سەردەمە کافرکران کەدەولەتیشیان هەبوو هەتا وەکو وتمان صلاح الدین ئەیوبی (رەحمەتی خوای لێ بێ) دەولەتەکەیی رووخاندن , نمونەی تری هێنایەوە أبوابی فقە وتمان یەك لە بابەکانی فقە بریتیە لەبابی ریدە لەبابەدا علماء باس لەوشتانەدا دەکا کە ئینسان بەهەلگراوە لەدین حیساب ئەکا ئەوەی شتێك بلێ ئەوەی شتێك بکا ئەوەی شکی هەبێ و گومانی هەبێ إعتقادی بێ یاخود قەولی بێ یان فعلی بێ یان شك و گومان بێ وە شتی وایان باسکردوە کەزۆر کەمترێکە لەوەی ئێستا ئێمە باسی ئەکەین کە تەوحیدە , هەروەها باسی موونافیقەکانی کرد ئەوانەی کەوا لەزەمانی پێغەمبەر(صل الله علیه وسلم) گالتەیان بەصحابە کردوە ئەو ئایەتەی هێناوە (قُلۡ أَبِٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ وَرَسُولِهِۦ كُنتُمۡ تَسۡتَهۡزِءُونَ ٦٥ لَا تَعۡتَذِرُواْ قَدۡ كَفَرۡتُم بَعۡدَ إِيمَٰنِكُمۡ)[٢٠] خۆئەوانە نەیان وت ئێمە بڕوامان بەتەوحید نیە نەیان وت ئێمە بڕوامان بە قورئان و بەهەشت و جەهەنەم و

[٢٠] :سورة التوبة اية : ٦٥-٦٦

ئەوشتانە نیە نوێژیان ئەکرد و ڕۆژووشیان ئەگرت لەگەل پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) لەجیهاد دەهاتنەوە ! بەکەلیمەیەك کافربوون .

شێخ(صالح)ئەلێ:

(ما زال الشيخ رحمه الله يواصل الرد على شبهات المشبهين في مسألة الشرك والتوحيد) ئەوەتا بەبەردەوام شێخ محمدی کوری عبدالوهاب ڕەد ئەداتەوە لەشوبهەکانیان (فانتهى إلى هذه الشبهة العظيمة التي هي من أعظم شبههم وأخطرها ، ألا وهي قولهم إن من شهد أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله وصلى وصام وحج وأدى الأعمال ، فإنه لا يكفر ولو فعل ما فعل من أنواع الردة) شێخ تلخیصی بابەتەکە ئەکات و ئەلێت شوبهەکەیان ئەوەیە کەوا هەرکەسێك وتبێیتی (لا اله الا الله محمد رسول الله) نوێژ بکا و ڕۆژوو بگری وحەج بکا ئەعمالەکانیتر جێ بەجێ بکات کافر نابێ ئەگەر هەرچی کردەوەیەك بکا و هەرچی قسەیەك بکا ! نەخێر (أما الذين نزل فيهم القرآن وهم المشركون الأولون فإنهم ليسوا مثل هؤلاء ، فهم لم يشهدوا أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله ، ولم يدخلوا في الإسلام ، فهم لا يؤمنون بالله ولا بالرسول ولا بالإسلام ولا بالقرآن) وەهەروەها لەتەواوکەری شوبهەکەیان ئەلێن ئەوانەی کە خوای گەورە کافری کردوون بەموشریکی داناون ئەوانە بڕوایان بەخوا و بەرۆژی دوای و بەقورئان و بەوانە نەبووە بۆیە کافربوون خۆ ئێمە بڕوامان بەوانە هەیە (أما هؤلاء فأظهروا الإيمان بالبعث ويصلون ويصومون ويحجون ويزكون ويذكرون الله كثيرا) ئەها صۆفی و دەروێشەکان دائەنیشن هەزارجار و چەندین هەزارجار سبحان الله بکەن و ئەوە بکەن وئەوە بکەن هیچ سودی نیە ئەمە (فالشيخ رحمه الله عند هذه الشبهة خاصة قال : أصغ سمعك لجوابها فإنها من أعظم شبههم.) شێخ ئەلێت گوێبگرە بۆ وەلامەکەی چونکە ئەمە گەورەترین شوبهەیانە , باشە ئەگەر خوێندکاری تەوحید ئەگەر بکەوێتە ناو خەلکی ئەوها بەوشێوازە بۆ خەلکی باس بکات بەو شێوە بۆیان ڕۆشەن بکاتەوە من پێم وایە ان شاء الله زۆربەی خەلکی بەئیزنی خوا هیدایەت وەردەگرن دێنە

سەر حەقیقەت بەلی وایە چونکە رەدەکەی زۆربەهێزە کێ ئەم شتە ئەشارێتەوە لەخەڵکی علماء سوء بەناو دوعاتەکان داعیە و خۆی بەگەورەترین کەس ئەزانی ئەلێ من ناتوانم نەصرانی کافربکەم ئاخر ئەوە موصیبەت نیە ! جابلێ خوا سێیانە چۆن کافری ناکەی .

الرد على هذه الشبهة

(ثم رد الشيخ على هذه الشبهة من سبعة وجوه مهمة:) شێخ(صالح)ئەلێ بەحەوت شێواز لە حەوت رووەوە هاتووە ئەو شوبهەیەی رەدکردۆتەوە شێخ محمدی کوری عبدالوهاب :

(الوجه الأول: :كفر من آمن ببعض الأحكام الشرعية وكفر ببعضها الآخر)

وەجهی یەکەم :

(أنه من آمن ببعض الأحكام الشرعية وكفر ببعضها الآخر فهو كافر بالجميع) هەرکەسێك ئیمانی بەهەندێك لەحوکمە شەرعیەکان هەبێ ئیمانی بەهەندێك نەبێ لەلای هەموو علماء و بە إجماع ئەمە کافرە بەهەموو دینەکە با ئیمانی بەهەندێك لەدینەکە هەبێ (کافر بالجميع) واتا تۆ ئیمانت بەهەندێکی هەبێت وئیمانت بەهەندێکی نەبێ حیساب دەکرێی واللە تۆ شەخصێکی دوولایەنت تێدایە ؟! نەخێر ئەلێن کافری بەهەمووی ئەوەشت لێ قبول ناکرێی کە ئیمانت پێ هەیە (وهؤلاء أنكروا التوحيد الذي جاءت به الرسل) ئەمانە کە ئەلێن یارسول الله (صل الله عليه وسلم) و یا عبدالقادر ئەمانە ئینکاری ئەو دەعوەی تەوحیدەیان کردوە کە هەموو پێغەمبەران پێی هاتوون ئەوانەی کەوا علمانی و قەومی و لیبرالین ئەمانە ئینکاری ئەو دەعوەیان کردوە کە هەموو پێغەمبەران پێی هاتوون کە ئەبێ ئینسان تەسلیمی وەجهی بۆ خوا بکا نەك بۆ شتێکیتر (وهو إفراد الله بالعبادة ، فهؤلاء لم يفردوا الله بالعبادة وإنما أشركوا معه غيره من الأولياء والصالحين) ئەمانە نەهاتوون لەگەل خوای گەورەدا خوا پەرستبن بەتەنها هاتوون شتی کەیان لەگەلی

داناوه ئەوليا و صالحينيان داناوه هەروەها شيركى معاصر ئەوەى كه ئەمرۆ هەمانه علمانيەت و ئەحكامى بەشەريان داناوه لەگەل دينەكەى خواى تعالى دا (فالإسلام لا يقبل التجزئة) ئيسلام قبولى ئەوەناكا پارچه پارچەى بكەى خواى تعالى لەقورئاندا ئەفەرمووێى (ٱدۡخُلُواْ فِى ٱلسِّلۡمِ كَآفَّةً)[21] هەموو ئيسلام ئەبێ وەربگرى نەك بەشێكى وەربگرى و بەشێكى وەرنەگرى (ولا التفرقة ، وأعظم الإسلام التوحيد) گەورەترين بەشى ئيسلام بريتيه له تەوحيد و يەكخوا پەرستى (وهو دعوة جميع الرسل) بانگەوازى هەموو پێغەمبەرانه هەموو پێغەمبەران بۆئەوه هاتوون كه عيبادەت يان دوعاكردن يان خۆ تەسليم كردن بۆ ئەحكامى شەرعى هەمووى بۆ خواى تعالى بێ (وهؤلاء جحدوا أعظم شيء وهو توحيد العبادة ، وقالوا لا بأس أن ينذر الإنسان لفلان ويذبح لفلان) وتويانه قەينا ئەگەر نەزركا بۆ فلان پياو چاك (لأنه ولي ، والولي ينفع ويضر مما هو مثل فعل المشركين الأولين.) هەروەكو چۆن موشريكەكانى سەرەتا ئەم ئيشانەيان ئەكرد لەكاتێكدا هيچ يەكێك لەو موشريكانەى زەمانى پێغەمبەر(صل الله عليه وسلم) نەى وتوه پێغەمبەر (إبراهيم) پێغەمبەر نيه ! يان پێغەمبەر (إسماعيل) نەيوتوه كەعبە كەعبە نيه نەى وتوه خوا منى دروست نەكردوه ئەوانه ئيمانيان بەوانه هەمو هەبوو حەجيان كردوه صەدەقەيان كردوه رۆژويان گرتوه خێرو خێراتيان كردوه زولميان لابردوه .

(الوجه الثاني : تكفير العلماء في كل زمان من آمن ببعض وكفر ببعض:)

وەجهى دووەم :

(ذكر الشيخ رحمه الله وقائع في التاريخ الإسلامي تدل على أن العلماء في كل زمان يكفرون من آمن ببعض وكفر ببعض) لەتاريخى ئيسلامى هەندێكشتيان باسكردوه دەليله لەسەر ئەوەى كەوا علماء لەهەموو كاتێكدا تەكفيرى ئەو كەسەيان كردووه كەئيمانى بەهەندێك

[21] :سورة البقرة اية :٢٠٨

لەکیتابدا هەیە وئیمانی بەهەندێکیتر نیە لەوانە (منها أن الصحابة ومن بعدهم قاتلوا الذين يتظاهرون بالشهادتين ويصلون ويصومون ويحجون لكن لما فعلوا شيئا من الشرك أو جحدوا شيئا من الدين قاتلوهم واستحلوا دماءهم) صەحابەکان قیتالیان لەگەل ئەوکەسانەدا کردوە کەوا شایەتوومانیشیان هێناوە (لا اله الا الله محمد رسول الله)یان وتوە و نوێژیان کردوە وە رۆژوویان گرتوە وحەجیان کردوە بەلام کەشیرکیان کردوە و کەهاوبەشیان بۆ خوا کردوە وە لەهەندێك کارەکانیان بەدیار کەوتوە کەوا شیرکیان ئەنجامداوە قیتالیان لەگەلدا کردوون ئەوە نەیخواردوە ئەوە نوێژ دەکاو شایەتوومان دەهێنی.:

یەکەم:

(**أولا** : بنو حنيفة اعتقدوا أن مسيلمة رسول الله) لەوانە بنی حنیفە کەباسمان کرد إعتقادیان وابو کەوا موسیلەمەی درۆزن هاوشانی پێغەمبەری خوایە (صل الله عليه وسلم) لەپێغەمبەرایەتی (والذين جحدوا وجوب الزكاة بعد وفاة النبي صل الله عليه وسلم) ئەوانەی کەوا جحد و ئینکاری زەکاتیان کرد هەر کەسێك بیروباوەری وایان هەبێ صەحابە لێداوون و تەکفیریان کردوون کەواتە پەنا بەخوا ئەبێ ئەبو بکر لەسەرزمانی ئەوان تەکفیری و خەواریج و إرهابی بێ ئەی بۆ ئەبوبکر دانەنیشت لەمەدینە بلێ قەینا خەلك با حور بێ بۆخۆیی چی دەلێن با بیلێن .

دووەم :

(في عهد علي رضي الله عنه كفروا الغلاة الذين قالوا إن عليا هو الله) لەزەمانی ئیمانی عەلی ئەوانەیان کافر کرد ئەو کەسانەی کە توند رەوبوون لەچیدا توندرەوی راستەقینە ئەوەی تۆ لە تەوحید لابدە یاخود کابرا بێ تەوحیدەکەی خوا لابدات و بێت لەصالحین و لە ئەولیا و لەدار و بەرد ئەمانە بخاتە ئاستی خوای تعالی وە ئەمانە غولاتن و توندرەوین (قالوا إن عليا هو الله مع أنهم يشهدون أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله ويصلون ويصومون) ئەمانە (لا اله الا الله محمد رسول الله)یان ئەوت و نوێژیان ئەکرد و بەرۆژوو

ئەبوون (وهم في جند علي رضي الله عنه) هەتا لەسەربازگای ئیمامی عەلی دا بوون (لكن لما أظهروا الغلو حرقهم علي رضي الله عنه مع أنهم يشهدون أن لا إله إلا الله)کاتێك كە ئەوەیان دەرخست کە عەلی خوایە والعیاذبالله هەموویانی سوتاند لەکاتێکدا شایەتوومانیشیان ئەهێنا (ولكنه حرقهم لما اعتقدوا أن شخصا له حق في الألوهية كفرهم وحرقهم بالنار.)کاتێك كە إعتقادیان وابوو کە عەلیان خستە ریزی خواوە ئەوە بوو ئەوانی سوتاندو لەناوی بردن .

سێ یەم :

(في عهد العباسيين ظهرت فرقة العبيديين) لەزەمانی عەباسیەکاندا عوبیدیەکان دەرکەتوون (وهم طائفة الشيعة الإسماعيلية) کە ئەگەرێنەوە بۆلای إسماعیلیەکان (لأنهم ينتسبون إلى إسماعيل بن محمد بن جعفر) خۆیان ئەدایە پال ئەوان (ولذلك سموا بالإسماعيلية وسموا الفاطمية لأنهم يزعمون أنهم من ذرية فاطمة) شێخ ئەلێ يزعمون لەبەر ئەوەی لەتاریخدا نەچەسپاوە بەلکو نەخێر درۆیە و بوختانە ئەوانە لە نسلی عەلی نین (رەزای خوای لێ بێ)(ولذلك يقال لهم الفاطميون ، وفي الحقيقة أنهم من اليهود أظهروا الإسلام) ئەلی ئەوانە یەهود بوون وەکو وتم إختلاف هەیە لە نەسەبیان هەیە دەلی یەهودن هەیە دەلی نەصاران هەیە دەلی فارس و مەجوسن گرینگ ئەوەیە لەنەوەی فاطمیەکان نەبوون ئەوان درۆ ئەکەن درۆیە بلێن فاطمیە ین (ولكن ظهر منهم كفريات وفي النهاية ادعى حكامهم الألوهية مثل الحاكم العبيدي.) هەتا تێیاندا بووە لە حاکمەکانیان لەسەرۆکەکانیان إدعایی خوایەتی کرد لەوانە حاکمی عبیدی کە بە إجماع لەلایەن علماء موسلمانان کافرکران ولاتەکەیان بە ولاتی کوفر و دار الحرب لەقەلەمدرا .

(فالصحابة قاتلوا بني حنيفة وهم يشهدون أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله ، ويصومون ويحجون لكن لما ادعوا أن مسيلمة نبي كفروهم) شێخ ئەگەرێتەوە و باسی ئەوە ئەکات ئەوە صحابە لەکاتێکدا بنی حەنیفە شایەتوومانیش ئەهێنن و نوێژیش ئەکەن وە بەرۆژووش ئەبن وە حەجیش ئەکەن ئەلێن موسیلەمە لەگەل پێغەمبەردا پێغەمبەرە کافریان کرد

(لأن من اعتقد في شخص بعد محمد صل الله عليه وسلم أنه نبي فقد كفر وإن كان يصلي ويصوم) بانوێژیش بكا و بەرۆژوو بێ وەرە من هەر ئێستا بەو كەسانە ئەلێم ئێستا یەكێك بێ بلێ ئەوە پێغەمبەرە وە بروام بە پێغەمبەر محمد (صل الله علیه وسلم) هەیە بەس فلان كەس پێغەمبەرە كافری دەكا یان نا ؟! ئەی بۆ نالێ كاكە ئاخر ئەوە بڕوای بەپێغەمبەر هەیە (صل الله علیه وسلم) تۆ چۆن كافری ئەكەی ! (ولذلك حكم المسلمون اليوم بكفر القاديانية الذين يدعون نبوة أحمد القادياني) ئەمرۆ علمای ئیسلام هەموو كۆك نین لەسەر ئەوەی كەوا قادیانەكان كافرن ! لەبەر ئەوەی ئەلێن ئەحمد قادیانی پێغەمبەرە والعیاذبالله (فإذا كان من رفع رجلا إلى مرتبة النبي كفر) ئەگەر كەسێك كەسێك بخاتە ئاستی پێغەمبەرەوە كافر بێ (فكيف لا يكفر من رفع رجلا إلى مرتبة رب العالمين) ئەی ئەگەر كەسێك بخەیتە مەرتەبە و ریزی خوای تعالی وە چۆن كافر ناكرێی (وصرف له أنواعا من العبادة كالذبح والنذر والدعاء والاستغاثة وغير ذلك ؟) وەكو سەربرین و نەزركردن و دعا بۆ كردن و هانابۆ بردن (وغير ذلك)وەكو حوكمرانیەت تۆ بێت حوكمرانیەتی خوا واز لێبێنیت و بچیتە سەر حكومرانیەتی بەشەرەكان ئەو عەبدانە بكەیت بەخوا لەمەسەلەی حوكمرانیەتدا هەمان شتە با نوێژ بكا و با بەرۆژووش بێ دلی بەو نوێژ و رۆژووە با خۆش نەكا (وقول الشيخ كما رفع تاجا وشمسان ويوسف ناس في زمانه غلا فيهم الناس) ئائەم ناوانە تاج و شمسان و یوسف ئەلێ كەسانێك بوون (غلا فيهم الناس بحجة أنهم أولياء) خەلكی هاواریان بۆ ئەكردن عیبادەتیان بۆ ئەكردن بەحوجەی ئەوەی ئەوانە ئەولیای خوای گەورەن (ولهم شعوذات وخوارق وهم على طريقة الحلاج وابن عربي.) ئەمانە شعوذات خواریقیان هەبوو ئەمانە طاغوت بوون لەسەرتیەكەیدا هەتا پیاو چاكیش نەبوون ئەلێ لەسەر طریقەی حلاج و إبن عربی بوون ئەمانە .

خالێك هەیە ئەمەوێت باسی بكەم ئەوانەی پێشوو كافر و موشریكەكانی پێشوو مەلائیكە ,پێغەمبەران, پیاوچاكان ! كەهیچ گومان نەبوو لە صالحیەتی ئەمانە , بەس ئەمانەی كە

ئێستا باس دەکرێت ئەوە حەلاج و ئەوە إبن عربی ئەوە شمسانە ئەوە یوسفە یاخود ئەوەی ئێستا ئەوە یاسایە یاخود رێبازە هەموو ئینسانی خراپ وطاغوت بوون ئەمانە .

(الوجه الثالث : أن العلماء رحمهم الله عقدوا بابا في كتب الفقه سموه باب الردة :)

وەجهی سێ یەم :

(أن العلماء رحمهم الله عقدوا بابا في كتب الفقه سموه باب الردة ، وذكروا فيه نواقض الإسلام ، وذكروا أشياء قد تكون صغيرة في أعين الناس ولكن حكموا أن من فعلها أواعتقدها يكفر مع أنه يصلي ويصوم ويعبد الله ، ولم يحصروا حصول الردة فيما ذكرتم.)علماء لەبابی ریدەدا ئەوەتا چەندەها شتیان باس کردووە کەچەند کەمیشە لەبەر چاوی خەلکی بەکافریان زانیوە ئەوەی کەسەی کەوا ئەو شتە بلێ یاخود ئەوشتە بکا حوکمیان داوە بەکافربوونی ئەوجۆرە کەسانە ئەگەر چ نوێژ بکا و بەرۆژوو بێ و عیبادەتی خوای تعالی ش بکا وە ئەوان نەهاتوون ئەوە باس بکەن کە ئێوە باس دەکەن بلێن والله ریدە تەنها هەر ئەوەندەیە واتا ئیمانت بە پێغەمبەر نەبێ (صل الله علیه وسلم) بەرۆژی قیامەت نەبێ بەقورئان نەبێ لەگەل ئەمانەدا تۆ کافر ئەبی ! والله با ئیمانت بەهەموو ئەمانە هەبێ ئیمانت بەس بەنوێژەکە نەبوو تۆ کافر دەبی ئەوەتا لە الباب ریدە چیان وتوە وەکو باسمان کرد .

(الوجه الرابع : حكم الله بكفر أناس لقولهم كلمة تكلموا بها أبطلت إسلامهم وإيمانهم)

وەجهی چوارەم :

(أن الله حكم بكفر أناس لقولهم كلمة تكلموا بها أبطلت إسلامهم وإيمانهم) خوای گەورە حوکمی دا بەکافربوونی کەسانێك کەوا قسەیەکیان کرد دین و ئیمانی ئەوانی هەلوەشاندەوە (يَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ مَا قَالُواْ وَلَقَدۡ قَالُواْ كَلِمَةَ ٱلۡكُفۡرِ وَكَفَرُواْ بَعۡدَ

إِسۡلَٰمِهِمۡ)[٢٢] سوێند دەخۆن بەخوای تعالی کەوا ئەوشتەیان نەوتوە خوای تعالی ئەڵێ بەڵێ وتویانە ئەوە ئەوان کافر بوون لەدوای ئیسلامەکەیانەوە (فكفرهم بكلمة مع كونهم مع رسول الله يصلون ويجاهدون.)لەگەل خودی پێغەمبەردا بوون (صل الله عليه وسلم)نوێژیان ئەکرد و جیهادیان ئەکرد ئینجا کافریشی کردن .

(الوجه الخامس : تكفير الله أناسا بسبب كلام قالوه على وجه المزاح واللعب :)

وەجهی پێنجەم :

(أن الله كفر أناسا بسبب كلام قالوه على وجه المزاح واللعب) خوای تعالی کەسانێکی کافر کرد کەبەسوبعەتەوە شتەکەیان وتوە و بەگاڵتە و گەپەوە شتەکەیان وتوە لەدڵیانەوە نەهاتۆتە دەرەوە (وأنزل في شأنهم) لەشەئنی ئەوان ئەم ئایەتەی نارده خوارەوە (وَلَئِن سَأَلۡتَهُمۡ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلۡعَبُۚ قُلۡ أَبِٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ وَرَسُولِهِۦ كُنتُمۡ تَسۡتَهۡزِءُونَ ٦٥ لَا تَعۡتَذِرُواْ قَدۡ كَفَرۡتُم بَعۡدَ إِيمَٰنِكُمۡۚ)[٢٣] ئەگەر لێیان بپرسی بۆ واتان وت ئەڵێن سوبعەتمان کردو بەگاڵتە و گەپمان بوو بەراستمان نەبوو تۆ پێیان بڵێ بە خوا و ئایەتەکانی خوا و پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم) گاڵتە و گەمە دەکەن کافربوون و هیچ إعتزارێك مەهێنەوە کافربوون لەدوای ئیمانەکەتانەوە (مع أنهم يصلون وقد غزوا مع الرسول صل الله عليه وسلم في غزوة تبوك) نوێژیان ئەکرد لەگەل پێغەمبەریشدا (صل الله عليه وسلم) غەزوەی تەبووکیان کرد کە کاتێك ڕۆیشتن و غەزوەکە نەبوو و هاتنەوە (لكن لما قالوا هذه الكلمة كفروا بعد إيمانهم ولم ينفعهم أنهم يصلون ويصومون ويجاهدون.) هیچ سودێکی پێ نەگەیاندن ئەمانە .

(فهذه الوجوه فيها إبطال هذه الشبهة وفي الحقيقة أنها من أعظم الشبه ولكن جوابها واضح ولله الحمد.) ئەم وەجهانەی کە باسی کرد ئەڵێ لەحەقیقەتدا ئەم شوبهەیان لەگەورەترین

[٢٢] :سورة التوبة اية :٧٤
[٢٣] :سورة التوبة اية :٦٥-٦٦

شوبهەكانیانە ئا بەم شێوازە كە ڕەدمان دانەوە بەراستیی ئەوانە هیچیان بەدەستەوە نەما
.

(الوجه السادس : أن شرك الأولين يتضمن تكذيب النبي صلى الله عليه وسلم وعدم تصديقه):

وەجهی شەشەم :

(إن قولهم إن الذين نزل فيهم القرآن لا يشهدون أن لا إله إلا الله ويكذبون الرسول صل الله عليه وسلم وينكرون البعث ويكذبون القرآن ويجعلونه سحرا ونحن نشهد أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله ونصدق القرآن ونؤمن بالبعث ونصلي ونصوم فكيف تجعلوننا مثل أولئك) پێمان ئەلێن ئەوانە بڕوایان بەرۆژی زیندوو بوونەوە نەبووە بەپێغەمبەر نەبوە (صل الله عليه وسلم)بەقورئان نەبووە ئەوانە شایەتوومانیان نەهێناوە ئێمە هەموو ئەكەین چۆن ئێمە ئەخەنە پال ئەوان (يجاب عنه أن الرجل إذا صدق الله في شيء وكذبه في شيء فهو كافر مرتد عن الإسلام) ئەگەر تۆ باوەرت هەبی بەخوا و باوەرت بەهەندێك بكەی و بەهەندێكیتر نەكەی ئەوەی بێ شك كافرو مرتەدە ئەو كەسە ئەو ئیمانەشت سودت پێ ناگەیەنێت كە ئیمانت هێناوە (كمن آمن ببعض القرآن وجحد بعضه وكمن أقر بالتوحيد والصلاة وجحد وجوب الزكاة أو أقر بهذا كله وجحد الصوم أو أقر بهذا كله وجحد الحج ، وإن كان يشهد أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله.) تەبعەن ئەلێرەدا ئاگاداربن ئەمشتانەی كەباس دەكرێی شیركی ئەمرۆ چیە ئەبێ ئاگاداربین شیرك زۆرە دەروازەی شیرك زۆر زۆر یەك لەوانەی ئەمرۆ دەیبینین رووكردنە حوكمی عەلمانیەت و رووكردنە حوكمی بەشەرە كابرا بەحیسابی خۆی دەلی خوا و پێغەمبەری خوا و نوێژ ورۆژوو تاعەت باسی دین و ئیمانت بۆ دەكا لەولاشەوە إحتكام دەكا بۆ غەیری شەریعەتی خوای گەورە ئەوش یەكێكە لەجۆرەكانی كوفر و شیرك و پێی كافر دەبێ با إدعای ئیسلامەتیش بكا لەبەر ئەوەی ئەمرۆ بەداخەوە إنتماكردن بۆ علمانیەت بۆلای لیبرالیەت و ئەوروپا و

ئەمریکا هەریەك لەوانە دین و ئیمانت هەلوەشاندەوە بەلاتەوە سەیر نەبێ ئەمە مەلێ چۆن ئەو خەلکە کافر دەبێ بەوە چۆن ئەو خەلکە کافر دەکەی ؟! خوا کافری کردوە جل وعلی خوای گەورە خۆی دەفەرمووی (وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ)[٢٤] **غەیری ئیسلامی هەلبژارد یاخو نا ! هەلی بژارد ئی خوای گەورە لێ قبول ناکا خۆی کافر کرد بەنصی قورئان لە خەسارەتمەندانە لەرۆژی قیامەتدا کەدێن ئەوشتان باس ئەکەین ئەدرێتە پالێ وتەرەکەی ئێمە ئەلێن فلان و فلان تەکفیرین نالی قورئان وادەلی نالی پێغەمبەروا دەلێ (صل الله علیه وسلم) نالی قەولی صحابە و أجماعی ئەهلی عیلمە بەناوی پێکەوە ژیانەوە بەناوی یەکتری قبول کردن بەناوی مەدەنیەتەوە یانی ئەمانەیان هەر هەموو هێنا دین وقورئان وفەرموودەکانیان هەموو فرێدا هیچ إعتباریان بۆ دانەنا .**

(الوجه السابع : كفر من جحد وجوب الحج وإن نطق بالشهادتين :)

وەجهی حەوتەم :

(أن من جحد وجوب الحج كفر وإن كان يشهد أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله ويصلي ويصوم) ئەگەر بلێ حەج واجب نیە کافر ئەبێ ئاگاتان لێ یە خەلکانێکمان گوێی لێ یە ئەلێ والله حەج بێتە هەولیریش نایکەم ئی والله تۆ نوێژ و رۆژوت قبول نیە و کافری وەك ئەبو جهل چونکە ئەبو جهل ئەو قسەیەی نەکرد ئەبو جهل پارێزگاری لە کەعبە کرد حجر الاسود ئەوەندە بەرێز بوو لایان خەریك بوو شەربکەن لەسەری کاتێك کەباران کەعبەی رووخاند و حجر الاسود کەوتوە بینای کەعبەیان کردەوە ئینجا کافر بوو تۆ کافری و لەئەبو جهل کافرتری وا ئەزانی خوا موحتاجی ئەو کەسەیە خوای گەورە ئەوی حەج دەکا و ئەوەی حەج ناکا موحتاجی کەس نیە ئەوەندە بێ ئەدەبی دەکەی لەگەل خوای تعالی دا یان دەلێ من پارە بدەم بەو عەرەبانە تۆ ئەچی عیبادەتی خوا دەکەی

---

[٢٤] :سورة ال عمران اية :٨٥

سەفرە و ئەیکەیت و زەلیلی بۆ خوا ئەنوینی زەیلیلی ناکەی بۆ خوای تعالی ملت ئەشکێنی خوای تعالی وەکو خۆی فەرمویەتی (وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ)[٢٥] **(قال تعالى :** إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِى بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَٰلَمِينَ)[٢٦] **یەکەم مال کە لەسەر ئەم زەوییە دانرا بۆ عیبادەتی خوای گەورە کەعبە بوو کە لەمەککە دانرا جا لێردا دەڵێ ببکە ناوێکە لەناوەکانی مەککە لەبەر ئەوەی ئەڵێ ملهورانی بەزاندووە یەکێکی وەکو ئەبرەهە شەردەکا لەگەل کەعبەدا خوای تعالی ریسوای کرد** (مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَٰلَمِينَ)**شوێنکی موبارەکاوییە و شوێنی هیدایەتە ئەوەتا هیدایەتی هەمووەمان ئەدا کەرووبکەینە ئەوی بۆ نوێژکردن هەموو موسلمان ئەکات بەیەك مالێك هەموو موسلمانی کرد بەیەك ئەگەر چی ئێستا بەشکلیش بێ بەداخەوە بەلام دونیا هەمووی هەلسی کەسێکی تیا نیە خەلکی لایەك هەمووی بکا بەیەك فەرموو ئێستا حیزبێك دروست دەبێ لەولاتێکدا ئەتوانی هەموو ئەولاتە بکا بەو حیزبەی خۆیی کەچی خوای تعالی بەو مالە هەموو موسلمانی رووکردە ئەوێی ئەوەی بلێ موسلمانم ئەبێ رووبکاتە ئەوێی (إلى قوله :** وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ)[٢٧] **لەسەر خەلکیە ئەبێ بۆ خوا حەجی مالی خوا بکەن هەرکەسێك توانای هەبێ وە ئەگەر کەسێك کافر بێ بەدینی خوای گەروە وە نەیکا وەئەو حەجە نەکا بروای بەو حەجە نەبێ جحدی ئەو حەجە بکا گومانی لەحەجەکەدا هەبێ هەتا لەعلمایان دەفەرمووی ئەگەر حەج نەکا بابرواشی پێ هەبێ مادەم بتوانی و نەیکا** (وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ) **(فدلت الآيات على أن من جحد وجوب الحج كفر وإن كان يشهد أن لا إله إلا الله فكيف بمن جحد التوحيد وأجاز عبادة**

---

[٢٥] سورة ال عمران اية :٩٧:

[٢٦] سورة ال عمران اية:٩٦:

[٢٧] سورة ال عمران اية :٩٧:

القبور.)   ئەگەر کەسێك بێت با شایەتوومانیش بێنی بێتوو و ئینکاری یەکخوا پەرستی بکا کە ئەلێن یەکخوا پەرستی با خەلك باش تێ بگا واتا با هەموو شتێکت بۆ خوا بێ .

شێخ محمدی کوری عبدالوهاب دەفەرمووی :(ومن الدليل على ذلك أيضا ما حكى الله تعالى عن بني إسرائيل مع علمهم وصلاحهم أنهم قالوا لموسى : ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞۚ)[28] لەو بەلگانە لەسەر ئەوە کە لەپێشوتردا باسمان کرد ئەوەیە کە خوای تعالى لە بەنی ئیسرائیل دەگێرێتەوە بۆمان لەکاتێکدا کە موسلمان بوون کەوا علمیان هەبوو کەوا چاکەکار بوون (أنهم قالوا لموسى) بەموسایان وت (ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞ)تەبعەن لەوکاتەی کە رزگاریان دەبێ لەدەستی فیرعەون و ئەپەرنەوە بۆلای ئەوبری و بۆ لای کێوی طور لەوی سەیرئەکەن قەومێك ئەبینین خەریکی بتپەرستین ئەوانیش ئەم رێگەیان پێی باش دەبێ بە پێغەمبەر موسا ئەلێن (عليه الصلاة والسلام) ئەوان چۆن ئەو بتانەیان داتاشیوەو ئەیکەنە واسطەلەنێوان خۆیان و خوادا شتێکی ئاوامان بۆ دروست بکە (ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞ) (وقول أناس من الصحابة : اجعل لنا ذات أنواط)[29] هەروەها نمونەیەکیتر ئەهێنێتەوە کە کەسانێك لە صەحابە بە پێغەمبەریان وت (صل الله عليه وسلم) درەختێمان بۆ دەست نیشان بکە کەوا چەکەکانمان پێدا هەلواسین کەوا بەرەکەتاوی بێ وەك چۆن ئەو قەومە ئەو دارو درەختانەیان دەست نیشان کردوە واتا موشریکەکان إعتیقادیان بەودارانە وایە کەوا بەرەکەتاوی دەبێ تۆ شتێکی ئاوەهامان بۆ دەست نیشان بکە (فحلف النبى صل الله عليه وسلم أن هذا مثل قول بني إسرائيل لموسى ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞۚ)[30] پێغەمبەری خوا (صل

[28] :سورة الاعراف اية :١٣٨
[29] : الترمذي الفتن (٢١٨٠) ،
[30] :سورة الاعراف اية :١٣٨

الله عليه وسلم)سوێندی خوارد کەوا فەرمووی ئەمە هاوێنەی قەومی بنی ئیسرائیلە کە ئەوان وتیان خوایەکمان بۆ دەست نیشان بکە هەروەکو ئەوان چۆن هەیانە تەبعەن کە شێخ دەلی (ومن الدليل على ذلك أيضا) واتا بەلگە لەسەر ئەوەی ئەگەر هەرکەسێك هەلوەشێنەرەوەیەکی ئیسلامی وت یاخود جێ بەجێ کرد ئەوە ئەو کەسە لەئیسلام دەچێتە دەرەوە (لا اله الا الله) کەی هەلدەوەشێتەوە وە کافر ئەبێ چونکە ئەبێ موسلمان ئاگاداری خۆیی بێ کە بەمەرجەکانی دێتە ناو ئیسلامەوە ئەبێ ئاگاداربێ کەوا ئەو ئیسلامەی هەلنەوەشێنێتەوە یەکێکیش لەوانەی کەوا ئیسلام هەلدەوشێنێتەوە ئەوەیە کەوا شەیرك پەیدا بکەی بۆ خوای تعالی .شێخ لەم باسەدا باسی ئەوەمان بۆ ئەکا و دەلی دەلیل لەسەر ئەمە و بەلگە لەسەر ئەمە دوو بەلگەی هێناوە لە بنی ئیسرائیل و صەحابەکانی پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم).

(من وقع من المسلمين في نوع من الشرك جهلا ثم تاب)

شێخ محمدی کوری عبدالوهاب دەفەرمووی (ولكن للمشركين شبهة) سەرنجی بدەن کەلیمەی موشریکین واتا هاوبەش پەیداکاران یانی ئەوانەی کەوا موشریك بوون مەبەستی لەو صۆفی و دەروێش و لەو کەسانەیە کەوا نوێژ دەکەن کە رۆژوو دەگرن کەوا حەج دەکەن کە عیبادەتی خوا دەکەن لەگەل ئەوەشدا هاوار دەکەن یارسول الله یا عبدالقادر ئاگاداری زاراوەی شێخ بن راستەوخۆ پێیان ئەلێ موشریك چونکە لەلای شێخ خەلك دوو کەسە هەروایە خۆی لەدینی ئیسلامدا خەلك دووکەسە زیاتر نیە یان موحیدە موسلیمە خوا پەرستە هیچ غەیری خوا ناپەرستی هەرکەسێك بێ و هەر شتێك بی یان کابرا خوا دەپەرستی و شتێکیتر دەپەرستی لەگەلیدا ئەوە موشریکە ئەو کەسە موحید نیە یانی ئەگەر تۆ خوات پەرست و وتت یارسول الله ئەوە بەخوا پەرست حیساب ناکرێی و بەموشریك حیساب ئەکرێی بۆیە ئەبینین راستەوخۆ شێخ ئەلێ(ولكن للمشركين)

موشركين شوبهەیەكیان هەیە ئەلێن (یدلون بها عند هذه القصة) لەم چیرۆكەی كەباسمان كرد (وهي أنهم یقولون : إن بني إسرائیل لم یكفروا بذلك) یانی ئەو چیرۆكەی كەباسمان كرد چیرۆكی بنی ئیسرائیل ئەلێن ئاخر ئەوان خۆ كافر نەبوون هەروەها چیرۆكەكەی (ذات أنواط)ئەلێن ئەو صەحابانە خۆ كافر نەبوون كەس نیە بلێن كافربوون (وكذلك الذین قالوا للنبي صل الله علیه وسلم (اجعل لنا ذات أنواط)[31] لم یكفروا.) ئایە كافر بوون ؟ ئەمە شوبهەكەیانە واتا لەكاتێكدا كە ئەوان واشیان وتوە كەچی كافر نەبوون خۆ !!؟

★وەلامی ئەمە (فالجواب أن تقول : إن بني إسرائیل لم یفعلوا وكذلك الذین سألوا النبي صل الله علیه وسلم لم یفعلوا) ئەمە هەر قەول بوو هەر قسە بوو قەولەكە بۆ كردنی شتێكە كە ئەلێن قەول بوو قەولێك نیە بەخۆی كابرا كە كافر بكا ئێستا قەولمان هەیە شەخصەكە كافر ئەكا قەولمان هەیە شەخصەكە كافر ناكا بەلكو ئەو قەولە ئەتگەیەنێتە فیعلێك فیعلەكە كافرت ئەكا چۆن نمونە كابرایەك جوێن بەخوا ئەدا خودی ئەو قەولە كافری كرد ئەوە جوینی دا ئەوە یەكسەر كافر بوو تازە ئیمانەكەی هەلوەشایەوە بەس كابرایەك بلێ دارێكم بۆ دەست نیشان بكە با وابكەم ئەمە قەولێك نیە پێ كافرببێ ئەگەر فعلەكە كرا كابراكە پێی كافر دەبێ هەروەها چیرۆكی بنی ئیسرائیل هەمان شتە (ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞۚ)[32] واتا قسەیەكەیان كردوە بەس قسەكە دەبێ كردەوەی بەدوادا بێ لەبەر ئەوە سەیربكەن وەلامەكەی شێخ ئەلێ (لم یفعلوا)ئەمان نەیان كردوە (وكذلك الذین سألوا النبي صل الله علیه وسلم لم یفعلوا ولا خلاف أن بني إسرائیل لو فعلوا ذلك لكفروا) هیچ خیلاف نیە لەنێوان علمایان ئەگەر بنی ئیسرائیل كارەكەیان بكردایە كافر دەبوون بتێك دابتاشی و وەك لات ومنات و عوزا هاواریان بۆ بكەی تۆ داوام بۆ لەخوا بكە بەكردنی كارەكە كافر دەبێ (وكذلك لا خلاف أن الذین نهاهم النبي صل الله علیه وسلم لو لم یطیعوه واتخذوا ذات أنواط بعد نهیه لكفروا وهذا هو المطلوب.)خیلافیش

---

[31] : الترمذي الفتن (٢١٨٠) ،

[32] :سورة الاعراف اية :١٣٨

نیە لەوەی ئەوانەی بە پێغەمبەریان وت (صل الله علیە وسلم) لەدوای ئەوەی پێغەمبەر (صل الله علیە وسلم)ئاگاداری کردنەوە فەرمووی ئێوە وەکو بنی ئیسرائیتان وت ئەگەر بیانکردبایە ئەگەر ئەو صەحابانە ئەوشتەیان بکردایە ئەوکاتە کافر دەبوون . جا لێرەدا خالێکی زۆر گرینگ هەیە لەواقیعی ئێمەدا سەیر بکەن لەواقیعی خۆمانەوە خەلکەکان کەوتونەتە ناو ئیشەکانەوە کەوتونەتە ناو خودی ئیشەکانەوە لەگەل ئەوەشدا دعاتی گومرا وا تێگەیشتوون کەئەوان کافرنین ئەی کی کافرە ! واتا ئەگەر کابرا هەلسی بەکردنی کارەکەش و کافر نەبیٚ کەواتە کافر هەر نیە پەنا ئەگرین بەخوای تعالی .

شێخ(صالح) ئەلی :

(أي من الأدلة علی أن من ارتكب ناقضا من نواقض الإسلام)بەلگە لەسەر ئەوەی ئەگەر کەسێك هەلوەشێنەرەوەیەکی ئیسلامی کرد یاخود جیٚ بەجیٚ کرد لەوانەی کە ئیسلام هەلدەوەشێنێتەوە تەبعەن ئەوەی کەوا ئیسلام هەلدەوەشێنێتەوە پەیوەستی هەیە بەدلەوە پەیوەستە بەزمانەوە پەیوەستە بەکردەوەوە وە پەیوەستی هەیە بەشك و گوامانەوە نەك تەنها بلێن إلا لەدلدا ئەشتە جحود بکا واجباتەکان ئینکاری بکا یان بلێن حەلالی بکا لەدلدا تەنها هەر ئەوەندە بیٚ کافر بوون نەخێر کافربوون بەدل هەیە بەزمانیش هەیە کرداریش هەیە بەشك و گومانیش هەیە جا ئەم هەلوەشێنەرەوانە زۆرن کتبی فقه دا لەبابی ئەحکامی ریدەدا زیاد لە چوارسەت هەلوەشێنەرەوە علماء یان دەیژمێرن شێخ محمدی کوری عبدالوهاب کە دەی هێناوە ئەمە گەروەکانیانە ئەوانەن کەوا إجماعیان لەسەرە ئەفەرمووی ئەگەر هەرکەسێك لەم هەلوەشێنەرەوانە ئەنجام بدا ئەوە یکفر کافر دەبیٚ (ولو كان يشهد أن لا إله إلا الله) با بشلێت (لا اله الا الله) ئینجا لێرەدا گومانێك بۆ ئەو خەلکە دروست دەبیٚ ئەلیٚ کاکە ئەوە ئەلیٚ (لا اله الا الله محمد رسول الله)نوێژ ئەکا و بەرۆژوو ئەبیٚ ! ئێمە باسمان کرد لەشوبهەکانیتڕدا با هەمووی بکا با هەموو قورئانی لەبەر بیٚ بەس بلێت نوێژ واجب نیە کافر ئەبیٚ موشکیلە ئەوە نیە تۆ بێتوو بلێت کاکە

نوێژ ئەکا و ڕۆژوو ئەگرێی و قورئانی لەبەره بڕوای بەقیامەت هەیە هەموو موشریکەکان بڕوایان بەخوای تعالی هەبووە لەگەل ئەوەشدا موشریك و کافربوون (ویصلي ویصوم إلی غیر ذلك من الأعمال ، ما قصه الله عن بني إسرائیل حین طلبوا من موسی أن یجعل لهم إلها كآلهة المشركین) ئەمە چیرۆکی بنی ئیسرائیل ئەگەر بلێ (لا اله الا الله محمد رسول الله)نوێژ بکا و بەرۆژووش بێ هەرچی کاروکردەوەکانیش هەیە بیکا ئەوەیە کە خوای تعالی بۆی باسکردین لە بنی ئیسرائیل کە کاتێك داوایان لە موسا کرد (أن یجعل لهم إلها كآلهة المشركین , وقصة الذین طلبوا من النبي محمد صل الله علیه وسلم أن یجعل لهم ذات أنواط) ئەم دوو چیرۆکە کە باس دەکرێت لەقەومی موسا و پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) دەلیلە لەسەر ئەوە کە ئەوە دینەکەت هەلدەوەشێنێتەوە بۆیە ئێمە روو ئەکەینە موسلمانانی خۆمان ئەوانەی کەوا بەحەق موسلمانن ئاگاداربن و خەلکی ئاگاداربکەنەوە لەبابەتەکان تێ بگەن پاشانیش شەرم مەکەن لەو خەلکە ولا بە موداهەنە لەگەل خەلکدا برۆن بەحەقیقت لەگەل خەلکەکەدا برۆن و پێیان بلێن چۆن پێغەمبەری خوا (صب الله علیه وسلم)موداهەنەی لەگەل ئەو خەلکەدا نەکرد بلی ولا ئێوە واتان وت خۆ قەریب العهدیش بوون بەئیسلام (واتا تازە هاتبوونە ناو ئیسلامەوە)نەیوت با دلیان نەشکێنم جاری با ماوەیەك لەگەلیاندا برۆم ئەمرۆ زۆر لەوشتانە ئەکرێی یانی کوفری صەریح ئەکرێی قسە ناکا و موداهەنە ئەکا ئەمە لەکاتێکدا کە ئەوانە بەو قەولەش کافرنەبوون چونکە ئیشەکەیان نەکردوە پێغەمبەر پێیان ئەلێ (صل الله علیه وسلم). ئەمرۆ بەناوی حیکمەوە سەیربکە حیکمەت چیە من زۆر جار ئەپرسم لەخەلکی کاتێك ئەلێن کاکە با ئیشەکەت با بەحیکمە بێ ئەلێن حیکمە چیە !؟ ئەگەر حیکمەت بریتیە لە رەئی من و تۆ رەئیەکان جیاوازن ئەکاتە کام حیکمەت هەلبژێرین !! نەخێر حیکمەت بریتیە لە قورئان و سونئە حیکمەت بریتیە لە عیلم و لەدەلیل (ٱدۡعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلۡحِكۡمَةِ وَٱلۡمَوۡعِظَةِ ٱلۡحَسَنَةِۖ)[33] بالحكمە واتا بەئیسلامی راستەقینە بەدەلیل بەبەلگە

[33] سورة النحل اية :١٢٥

بەقورئان و سوننە نەك لەخۆمانەوە هەر كەس بەگوێرەی خۆیی جا بەداخەوە ئەو رێگایە ئەگرێتە بەر بۆ موداهەنە كردنی خەلكی حیزبێكی بەناو ئیسلامی دروست دەبێ هەموو شتێك ئەهێنێتە ناوخۆیەوە كێشە نیە باسەرپۆشیشی بەسەرەوە نەبێ با شیركیشی هەبێ یانی لەگەورە و بچوكی گوناهەكان با هەیبێ كێشە نیە بەلایەوە بۆ ئەوەی خەلك كۆ بكاتەوە دینی ئیسلام ئەوە نیە خەلك كۆبكەیتەوە بریتیە لە پاك و پوختەیی والله ی كاكە لەسەر ئەم زەمینەدا خوای تعالی یەك كەسی موحیدی پێ خۆشە نەك هەر هەمووی موشریك بێ و بەحیسابی تۆ بەموسلمان ناوی بەریی ئەوەی ناوێی (أَلَا لِلَّهِ ٱلدِّينُ ٱلۡخَالِصُۚ)[٣٤] (وأن النبيين الكريمين) واتا پێغەمبەر محمد و موسا (عليه الصلاة والسلام) (أنكرا ذلك واعتبراه شركا) سەیركە موداهەنەیان لەگەل خەلكی خۆیاندا نەكردوە واتا وایان نەوتوە و نەیانكردوە كەوا بلێن قەینا باقسە نەكەین نەوەكو دلیان بشكێ نەخێر بەلكو (أنكرا ذلك) ئینكاریان كرد (واعتبراه شركا يخرجهم من الملة لو فعلوه مع أنهم يؤمنون بالنبيين الكريمين ويجاهدون معهما) لەكاتێكدا ئەوان بڕواشیان بەهەردوو پێغەمبەرەكە هەبوو ئیمانیان بە پێغەمبەرەكەیان هەبووە وە جیهادجیشیان لەگەلدا كردوون (ثم أورد الشيخ اعتراضا على هذا الاستدلال) شێخ دێت إعتراضيك لەسەر ئەو الاستدلالەی ئەوان دەگرێت (وهو أن بني إسرائيل الذين طلبوا من موسى أن يجعل لهم إلها لم يكفروا, وكذلك الذين طلبوا من محمد صل الله عليه وسلم أن يجعل لهم ذات أنواط لم يكفروا) ئەم شوبهەیان بەتال ئەكاتەوە و ئەلێت (وأجاب عن هذا الاعتراض بأن الفريقين لم ينفذا ما قالا)هەردوو فەریقەكە جێ بەجێ یان نەكرد كە هەردوو پێغەمبەرەكە ئنیكاریان كرد نەیانكرد ئیتر (ولو فعلا لكفرا)ئەگەر بیانكردبایە كافر دەبوون (ولكن لما نها عن ذلك وبين لهما أنه كفر تجنبوه وانتهوا عنه) واتا كاتێك كە نەهیان لێ كراو بۆیان بەیان كرا كە ئەمە كوفرە دووركەوتنەوە لێی وە هۆشیاربوونەوە ,ئەمانەی ئەمرۆ نا پێیان بلێ مەكە هەر زیاتر ئەكات پێیان ئەلێن مەلێن هەر زیاتر ئەلێت ئینجا لەگەل ئەوەشتدا

---

[٣٤] :سورة الزمر اية: ٣

دعاتی گومرا ئەلێن نا کاکە کافر نیە ئەوە ئیتر نازانم کێ کافرە یانی !! (ومحل الشاهد من القصتين) بزانین ئەوەی کە پێویستە لەهەردوو چیرۆکەکە سەیری بکەین ئەوە بەلگەکەمانە بزانین ئەلێ چی (أن من فعل الشرك كفر وإن كان يشهد أن لا إله إلا الله ويؤمن بالأنبياء ويعمل الأعمال الصالحة.) یانی هەرکەسێك بکەوێتە شیرك موشریك ئەبێ کافر ئەبێ با بلێت (لا اله الا الله محمد رسول الله صل الله عليه وسلم) بانوێژ بکا و بارۆژوو بگرێی ئەمە مانعی ناکا کەوا کەوتۆتەناو شیرك ونەبێت بەموشریك بەلکو موشریکە .
ئەمە زۆرگرینگ بابەتی نەزانی و نەزان ئەلێن با نەزانیش بێ ئەبێت بەموشریك ئەگەر بۆی بەیان کرا ئەوە إنتقامیشی لێ ئەسێنێ خوای تعالی عەزابیشی ئەدا وەکو خۆیی فەرموویەتی ئەگەر بەیان نەکرابێ حەق و نەیزانیبی (أمر الی الله)بەس موشریکە لەلای ئێمە لەرۆژی قیامەتدا خوای تعالی تاقی دەکاتەوە ئەگەر دەرچوو ئەگەرنا بۆ دۆزەخ.

شێخ (محمدی کوری عبدالوهاب)ئەلێ (ولكن هذه القصة تفيد) ئەم قصەیە سودی ئەوەمان پێ دەگەیەنی بزانین چیە ؟! (أن المسلم بل العالم قد يقع في أنواع من الشرك) ئینسانی موسلمان نەك هەر عەوام بەلکو عالمیش دەکەوێتە ناوشیرکەوە (لا يدري بها) کەنایزانێ (فتفيد التعلم والتحرز) کەواتە پێویستە لەسەرمان ئێمە سود لەم دووچیرۆکە بکەین پێویستە لەسەر خۆمان خۆمان فێربکەین و خۆمان لێ بپارێزین لە شیرك (ومعرفة أن قول الجهال : التوحيد فهمناه) کاتێك جاهیلێك کەباسی تەوحیدی بۆ ئەکەیت ئەلێ کاکە ئێمە یەکخوا پەرستیمان زانیوە و فێری بووین پێویست ناکا پێمان بلێ (أن هذا من أكبر الجهل ومكايد الشيطان) ئەمە لەگەورەترین نەزانینە وە لەفرو فێلەکانی شیطانە کە دروستی دەکا بۆ موسلمانان کە ئەو قسەیە بکەن تەبعەن لێرە شێخ (صالح ال الشيخ) باسی ئەوەمان بۆ ئەکا ئەلێ هەندێك قوتابی شێخ بوون خۆیی پێیانی وت کاتێك کە کتاب التوحیدی پێ وتبوون ویستبووی جاریکیتر و دووجاریتر پێیان بلێتەوە ئەوانیش وتبوویان یا شێخ ئێمە توحید تێ گەیشتووین تۆ کیتابیکی ترمان پێ بلێ لەفقەدا لە حەدیسدا

!.ئەویش ئەڵێ ئەوکەسانەی کە ئەڵێن التوحيد (التوحيد فهمناه أن هذا من أكبر الجهل) ئەبێ هەر بیخوێنی ئەبێ هەتا مردن لەگەڵ ئەوتەوحیدە بڕۆیی چونکە بەراستیەکەی ئەگەر تەوحیدت نەبوو هەر عەمەلێکیترت هەبێ بەبێ تەوحید ئەو عەمەلە پوچەلە و خوای گەورە وەری ناگرێت (وتفيد أيضا أن المسلم المجتهد إذا تكلم بكلام كفر وهو لايدري) ئەوەش ئەگەیەنی کە ئەگەر موسلمانێك إجتهادی کرد لە عەمەلی صالحەدا (علمایان دەفەرمووی إجتهاد نیە ئەگەر نص هەبێ) وە گەورەترین نصیش لەسەر تەوحیدە بۆیە مەبەستی إجتهاد لە تەوحید نیە إجتهاد لێرەدا مەبەستی پێ ئەعمالی صالحە بکات چونکە ئەمانە موجتهید بوون لەوشتەدا یانی ئەوان ویستیان زیاتر عیبادەت بکەن ئەو کارە بخەنە بەر دەمیان بۆ ئەوەی عیبادەت زیاد بکەن , لە لجنەی دائیمە پرسیاریك کراوە ئەو علمایانەی کەوا هاتوون کەوا داوا کردنیان لە پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم)یان بە جائیز زانیوە ئایە ئەمە ئەچێتە ضمنی إجتهادەوە بلێن ئەجرێك یان دوو ئەجریان هەیە ؟! وەلام ئەدەنەوە و ئەڵێن لەوشتانەی کەوا نصوصی تێدا هاتووە ئەمانە چۆن إجتهاد دەکرێی تێدا إجتهاد ناکرێی مولەخەصی وەلامەکە ئەوە ئەگەیەنی کە ئەوکەسە مادەم (وقع في الشرك وقع شرك علیه) إجتهاد لەو مەسەلەدا ناکرێی (وتفيد أيضا أن المسلم المجتهد إذا تكلم بكلام كفر وهو لايدري فنبه على ذلك) یانی کابرا نازانی هەولی دا عیبادەتێك بکا و شتێك بکا عیبادەتەکەی کوفر بوو بەلام نەیدەزانی ئاگادار کرایەوە لەسەر ئەمە پێی وترا ئەمە شیرکە (وتاب من ساعته) دەست بەجێ تەوبەی کرد و ئیشەکەی نەکرد (فإنه لا يكفر) ئەمە کافر نابێ ئەی ئەگەر کردی ئەوە کافر دەبی (كما فعل بنو إسرائيل والذين سألوا النبي صل الله عليه وسلم) یان لێرە کاباسی عالم دەکا کاتێك ئەڵێ (ولكن هذه القصة تفيد أن المسلم بل العالم) ئایە عالم مخفور دەردەهێنرێی لەو بابەتە نەخێر مخفور نابێ لێرەدا شێخ علی خضر باسی ئەوەمان بۆ دەکا لەکیتابەکەیدا ئەگەر بلێن عالم واتا لای خوا عالمە ئەگەر نا جاهیلە ئەوە عالم نیە جاهیلە . بابەتی عالم ئەگەر ئێمەسەیر بکەین ئەتوانین بلێن عالمە بە فقهە عالمە بە علومی ئالە

بەس عالم نیە بەتەوحید جاهیلە بەتەوحید زۆربەی زۆریان وان یانی لەنحو و لەصەرفدا لەفقهەدا کیتابەکانی شافعی هەمووی خوێندۆتەوە هەمووی ئەزانی زۆربەی زۆری کیتابەکانی ئەهلی نحو صەرفی موتالەعە کردوە عالم و شارەزا و موجتهیدە تێدا بەس لەتەوحید نازانی لەبەر ئەوە گەورەترین کێشە و موشکیلەمان ئەوەیە ئێستا یانی زۆربەی ئەوانەی کە کەوتونەتە ناوشیرکەوە پەنا ئەگرین بەخوا هەتا کیتابیشیان دەرکردوە (شواهد الحق في جواز الاستغاث بسید الخلق)البهانی کە ئەوەی داناوە ئەلێ دروست ئینسان داوا لەپێغەمبەر بکا (صل الله علیه وسلم) شێخ سولیمانی کوری سمحان لە علمایانی نجدی کافری ئەکا ئەلێ ئەوە کوفرە ئەصلەن لەسەر رێگای راست نیە ئەوە توشی شیرك وکوفربوە ئەوکابرایە گرینگ ئەوەیە بزانی با کابراش عالم بێ لەشتێکدا بەلام لەتەوحیدەکەدا عالم نیە (وتفید أیضا أن لو لم یکفر)ئەگەر کافریش نەبێ شەخصەکە وەکو وتمان کەسەکە کافر نیە داوای کردوە بەس نەیکردوە کافر نەبوە بەلام لێی راناوەستین (فإنه یغلظ علیه الکلام تغلیظا شدیدا کما فعل رسول الله صل الله علیه وسلم)بەتوندی وەلامی ئەدرێتەوە ئەم کەسە ئاگادار ئەکرێتەوە کەتۆ ها شتێکت وت ئەگەر بیکەی شیرکە ئەگەر بیکەی کوفرە وەکو چۆن پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم)وتی ئێوە شتێکتان وت بەصەحابەکانی وت وەکو چۆن هاوەلەکانی موسا بەموسایان وت خوایەکمان بۆ دابنێ یان پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) لەوەلامی تردا کە پێیان وتوە (ماشاء الله وشئت)یەکسەر وتویەتی (أجعلتنی الاه ندا)من ئەکەن بەشریکی خوا ها بزانە تێ پەرناکا هەتا ئەگەر منداڵیش قسەی کردبێ دوو جارییە شیعریان ئەخوێندەوە یەکێکیان وتی (وفینا نبیی یعلم ما فی غد)پێغەمبەرێکمان تێیایە ئەزانی بەیانی چی روودەدا غیب ئەزانی پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) لێیان رانەوەستا بلێ ئەوانە منداڵن یەکسەر وتی نا ئەوە مەلێن ئەوقسەیە مەکەنەوە ئەمرۆ هەزار و یەك شیرك ئەکرێی کەس بەکەس نیە هەر کافریش نیە ئەگەر بلێ کافر تۆ خەواریجی ! یانی

پەنا ئەگرین بەخوا ئێستا پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم)ئەبێ خواریج بێ بەقسەی ئەوان .

شێخ (صالح)دەلێ :

(هذه القصة فيها فوائد)ئەم چیرۆکانەی کەوا باسمان کرد چەند سودێکی تێدایە:

یەکەم

★(الأولى : الحذر من الشرك وأنه قد يدب إلى المسلمين عن طريق التقليد والتشبه بالكفار) واتا ئاگاداری شیرك بین دێتە ناومانەوە لەرێگەی لاسایی کردنەوە و خۆنواندن بەکافرەکانەوە وەکو (ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞۚ)[35] (اجعل لنا ذات أنواط كما لهم ذات أنواط) ففي ذلك التحذير من مجاراة الكفار) لێرەدا ئاگادارکردنەوەیە واتا لەسەر رێگەی ئەوان برۆین و لاسایی ئەوان بکەینەوە وەکو کافرەکان کە ئەمرۆ زۆرشت ئەبینین ئاوایە ئێستا گەورەترین شت کەوا بەناو ئیسلامیەکان تێ کەوتوون کە لەسەر رێگەی کوفار ئەرۆن إنتخابات و دیموکراتیەت و پەرلەمان ولەگەل ئەواندا و مجاراتی ئەوان ئەکەن رێك لەگەل ئەوان ئەوان چی بکەن ئەوانیش ئەیکەنەوە پێغەمبەر فەرمووی (صل الله علیه وسلم)ئەرۆن لەرێگەی ئەوان هەتا ئەگەر خۆیان بخەنە ناو کونی بزن مشکێکەوە ئەوانیش ئەچنە ناویەوە , ئنیجا تۆ سەیرکە نابێ ئێمە سەیری کافرین و ئاکاری خەلکی بکەین و بلێن والله مەدەنیەتە و حەصرانیەتە لیبرالەتە و دیموکراتیە ,,,نا ئێمە خوای تعالی بەعەبدی خۆی دروستی کردووین وەحی ناردوە لە دووشت زیاتر نیە یان وەحییە یان هەوایە پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) خوای گەورە چی ئەمری پێکردبوو

---

[35] : سورة الاعراف اية :١٣٨

(فَٱسۡتَمۡسِكۡ بِٱلَّذِيٓ أُوحِيَ إِلَيۡكَۖ)[36] دەست بگرە بەوەی کەوا وەحیت بۆ کراوە ولا ئەگەر وانەکەین وا دەبێ وانەکەین ! ئەمە هەمووی بیروبۆچوونە بیروبۆچوون زەربی سفر بکە بۆچوونەکانی خۆمان متهەم بکە تۆ وەرە نصت بەدەستەوەیە ئەمرۆ ئەوەی لەسەر نص و لەسەر فەرمایشتەکانی پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) دەروا سەیردەکەی تۆمەتی خراپی دەرێتە پال ئەمە وایە وایە ! بەس ئەوەی لەسەر ئاکارو بۆچوونەکانی خۆیان ئەرۆن ئەوەیە باشە ! ئێوە سەیری موشریەکەکانی پێشوو بکە کاتێك کە پێغەمبەران هاتوون وتویانە چۆن ئێمە شوێن قەولی بەشەر بکەوین بە پێغەمبەریان نەزانیوە بە بەشەر و ئینسانیان زانیوە ئەیانوت ئێوە خوای گەورە وەحی بۆنەکردوون ئێوە درۆئەکەن ئێوە بەشەرن چۆن ئێمە شوێن قەولی بەشەربکەین تەبعەن چەندین جار ئیشارەتمان بەوە داو وتومانە کە پێغەمبەر هات با بەشەریش بێ تۆ لەسەرت واجبە شوێنی بکەویت ئەوان ئەیانوت ئەبێ مەلائیکە بێ نەخێر مادەم پێغەمبەر خوا وەحی بۆ کردوە با بەشەریش واجبە لەسەرت شوێنی بکەویت بەلام قەولی خەلکی واجب نیە لەسەرت شوێنی بکەویی ئەوەتا کافرین خۆی ئەلێ من چۆن شوێنی قەولی بەشەر بکەوم کەچی ئەمانەی ئەمرۆ بەقەد ئەوان کەمیك ئەقلیان نیە ئاگاداربە مەبەستمان نیە لەوەی ئاقلبوون لەقسەکەیاندا موشریکەکان کافربوون بەو قسەی کردیان چونکە ئەوانە پێغەمبەربوون ئەوان ئەگەر بەشەر بونایە وفەیلەسوف بوونایە ئەمە راستە نابێ شوێنیان بکەوین ئەی ئەوانەی ئەمرۆ کەوا بەشەرن باشە منیش بەشەرم منیش قسە ئەکەم بۆ شوێنی من ناکەون ئەبێ شوێن بەشەرێکیتر بکەون ناوالله شوێن بەشەر ناکەوم ئەگەر شوێن قەولی بەشەر بکەووم شوێن قەولی خۆم ئەکەوم چیم پێ خۆشبێ ئەوە ئەکەم هەرکەسێك بۆخۆی چی پێ خۆشبێ با ئەوە بکا بەس ئێمە هەرکەسێك بۆخۆی نیە ئێمە وەحی مان هەیە لەبەر ئەوە لەدووشت زیاتر نیە (فَإِن لَّمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَكَ فَٱعۡلَمۡ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ

---

[36] :سورة الزخرف اية : ٤٣

أَهۡوَآءَهُمۡۚ)[37] ئەگەر شوێن تۆ نەکەوتن بەقسەی تۆیان نەکرد ئەوە شوێن هەوای خۆیان کەوتوون (ففي ذلك التحذير من مجاراة الكفار والتحذير من الفتن التي تنجم عن ذلك) یانی ئەوفیتنانەی کەوا لەوە واقیع دەبێ روودەدا جا لەوانە نمونە ئەهێنیتەوە (ومن ذلك عبادة القبور التي أحدثوها وفتنوا بها وصاروا يدعون الناس إليها)پەرستنی ئەو قەبرانە کەوا دایان هێناوە وەتوشی فیتنە بوون بە واسطەی ئەمەوە توشی کوفر و شیرك بوون وەخەلکیش بانگەواز دەکەن بێنە سەرئەوقەبرانە وبیپەرستن (والخليل عليه الصلاة والسلام الذي كسر الأصنام بيده وأوذي وألقي في النار بسبب إنكار الشرك) لەکاتێکا پێغەمبەر إبراهیم دەبینین کەخۆتان ئەزانن بەدەستی خۆیی صەنەمکانی شکاند عەزیەت درا لەسەر ئەم مەسئەلەیە وە خرایە ناو ئاگرەوە خوایی گەورە نەیسوتاند بەسەبەبی ئینکاری شیرکەوە بوو بەهۆی ئەوە بوو کە ئەیوت ئەوە شیرکە ئینکاری لەخەلکەکە ئەکرد سەرەرای ئەوەش ئەیوت (وَٱجۡنُبۡنِي وَبَنِيَّ أَن نَّعۡبُدَ ٱلۡأَصۡنَامَ ٣٥ رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضۡلَلۡنَ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلنَّاسِۖ)[38] خوایە خۆم و مندالەکانم لە پەرستنی ئەصنام بەدوور بگرە جا ئاگاداربە مەبەستمان لە ئەصنام تەنها ئەوەنیە کە زۆر جار ئەو رەخنە دەکرێتەسەر ئەوکەسانەی کەوا داوای عقیدەی پاك ئەکەن ئەلێن کاکە ئەمانە بەس بەتەنها هەر ئەلێن قەبر مەپەرستە خۆی ئەگەر شیرك تەنها لە قەبر پەرستندا کۆبکەینەوە ئەوە هەلەیە بەلی قەبر پەرستن شیرکە پێ کافر ئەبی وە لەقورئاندا ئەم بابەتە زۆر زۆر باسکراوە ئەمە شیرکی متقدمین بوە بەلام شیرکیتریش جۆر و بەشی زۆری هەیە خۆ پەرستن شەخص پەرستن زیندوو پەرستن مردوو پەرستن منهەج پەرستن ریباز پەرستن خۆر و مانگ پەرستن هەرچی تۆ بیپەرستی غەیری خوای تعالی غەیری خوا ئیتر ئەوە شیرکە جا کە ئەلێ (وَٱجۡنُبۡنِي وَبَنِيَّ أَن نَّعۡبُدَ ٱلۡأَصۡنَامَ ٣٥ رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضۡلَلۡنَ كَثِيرٗا مِّنَ

---

[37]:سورة القصص اية :٥٠
[38]:سورة إبراهيم اية :٣٥--٣٦

ٱلنَّاسِۖ)[39] خوایه پەرستنی ئەم بتانه کەسانێکی زۆریان گومرایی کردوه , ئێمه ئەو واتایه بکەین بەواتای ئەمرۆ هەمان شت هەیه ئەصنامەکانی ئەمرۆ چین ئەمرۆ نایێت خەلك بۆنمونه بۆ عبدالقادری گەیلانی صەنەمێك دروست بکا بروا بلێ یا عبدالقادر نا بەلکو ئەچێته سەر قەبرەکەی وه حەتا ئەوەش دروست بووه ئاگاداربه من بۆ خۆم شایەتی ئەوەم بۆنمونه له سلێمانی رسمی کاك ئەحمەدی شێخیان دروست کردوه بەخەیالی کابرا هەلی واسیوه کەسەیری دەکا دەلێ ئەوه کاك ئەحمەدی شێخه کاك ئەحمەد هاوار بۆتۆ رەحمان پێ بکه یان داوا بکه لەخوا ئێمه روومان نیه ! نەفسی شته یاخود نا ! هەمان حالته خۆ ئەزانی ئەو رسمه دونیای دروست نەکردوه ئەو دەلی رۆحەکەی ئاگای لەمنه وه ئەوبا داوا لەخوا بکا بۆمن ئی کابرای موشرکیش هەروای وتوه کەبتێکی دروست کردوه هەمان حالت بووه بەلام ئەم شته ئەمرۆ بەشێوەیەکی فراوان نابینی بەلکو لەگەل رۆحەکاندا قسەئەکا هەتا کەسانێك هەن خاوەنی گومرایین لەناو جەماعەتێك دانیشتوون هەلدەستنه سەرپێی ئەلێن هات کێ هات والله پێغەمبەر هات (صل اله علیه وسلم) کی هات عبدالقادر هات کوفر لەسەر کوفر شیرك لەسەر شیرك تۆ چوزانی ئەمه هات!! غیبت پێ یه ! شتی وا نیه خوای تعالی باسی مردوانمان بۆ ئەکا ئەفەرمووی ئەوان ئاگایان لەئێوه نیه (خاف علی نفسه علیه الصلاة والسلام من الفتنة) خۆی ترسا تووشی فیتنه بێ هەتا مردن دەبێ پەنا بگری بەخوای تعالی (وخاف علی ذریته من الفتنة) یانی من شرك لەشیرك ئەترسا (إذا کیف یقول جاهل)باشه ئەگەر کابرایەك لەولاوه بێ (إن التوحید یمکن تعلمه في خمس دقائق) ولا تەوحید له پێنج دەقەدا ئەتوانین فێری بین (والمهم عنده البحث في أمور السیاسة والکلام في الحکام وفقه الواقع کما یقولون) بەراستی من نقدم لەم شەرحه هەیه که شێخ صالح فوزان ئەیکا باشه شێخ اموری سیاسه و کەلام له حکام هەر نەفسی شت له شیرك بەشداری ناکا کاتێك بەقسەی حاکمیك بکەی که بەدیموکراتیەت تۆ بەریت بەرێوه ئەمه شیرك نیه ! قسه کردن لەسەر ئەمه هەر لەئەصلی مەسەلەکه نیه !

[39] :سورة إبراهیم ایة :٣٥--٣٦

یانی ئاگادارین ئەگەر ئەم مەبەستی پێ حکامی موسلمان بێ ئەوانەی کە بەدینی خوا حوکم ئەکەن ئەوە لەسەر سەرو لەسەر چاو ئەگەر مەبەستت پێ حوکامی ئەم زەمانە بێ کەلەگەل ئەوروپا و ئەمریکادا باوەشیان کردوە بەیەکدا بە ئوومەمە ی متحیدە ئەرۆن بەمەجلیسبی ئەمن ئەرۆن گوێ نادەن موسلمانان خوای دەکرد سەت جار دەسوتێنرا لەبۆرما بێ لەشیشان بێ لەکوردستان بێ لەهەرشوێنێك بێ ئەمە کەی راستە ئەوکاتە ئەبێ ئاگاداربین و شتەکان روون بکەینەوە ,ئەلێ (والمهم عنده البحث في أمور السياسة) ئەبێ ئاگاداربین کەوا هەندێك هەن کاتێك باسی تەوحید و یەکخوا پەرستی لەرووانگەی ئەوەی کەوا دەبێ تەنها داوا لەخوا بکرێی عیبادات تەنها بۆ خوا بگەرێندرێتەوە تساهل ئەنوینن راستە ئەوە هەیە مەسەلەن تەمەشا دەکەی کابرایەك باسی علمانیەت دەکا زۆر زۆر بەخستی و خۆلی حەقی خۆی ئەداتی ئێمەش لەگەلیان و وە سەتا سەتیش لەگەلیان علمانیەت کوفرە و تەواو بەلام کابرا جانبی صۆفی و دەروێش و قەبر پەرستن فەرامۆش دەکا لەگەل ئەوانە برادەرە نابێ تۆ فەرق و جیاوازی بکەی لەنێوانیان بەهەمان شێوەش کاتێك تۆ باسی عیبادەتی قبور دەکەی نابێ لایەنی سیاسەت فەرمۆش بکەی جا کاتێك ئەلێ (والمهم عنده البحث في أمور السياسة والكلام في الحكام وفقه الواقع كما يقولون ، ومعناه رصد الوقائع الدولية وتحليلاتها والانشغال بها عن التفقه في الدين.) ئەلێ ئەگەر بێتوو تۆ خووبەدەیتە دونیا و سیاسەت و ئەوبابەتانە واز لەم مەسەلە بێنی لەتەوحید بێنی ئێمە جارێ پێشەکی ئەلێن ئەمە راست بکەینەوە ئێمەی موسلمان خوای گەورە پێی وتووین (ٱدۡخُلُواْ فِى ٱلسِّلۡمِ كَآفَّةً)[40] ئەبێ هەموو ئیسلام وەربگریی دینی ئیسلام عیبادەیە, عقیدەیە, سیاسەیە, موعامەلەیە یانی هەموو شتەکانە شتێك نیە لەئیسلامدا بلێ واقیعی تۆتێدا نیە نەخێر ئەگەروابێ کەواتە ئەم ئیسلامە تەواو نیە کەواتە باسکردن لەسیاسەت ئەوەیە تۆ بەخەلکی بلێ هەر یەکەمجار پێغەمبەران هاتوون (عليهم الصلاة والسلام)مباشری باسی شیرکی عیبادەی قبور و سیاسەو زیندووان و مردوانیان داوە

[40] :سورة البقرة اية :٢٠٨

وتویانه (وَٱجۡتَنِبُواْ ٱلطَّٰغُوتَ)[41] کەخوای گەورە ناردوونی پێغەمبەران خوای گەورە بپەرستن و دووربکەونەوە لە طاغووتەکان طاغووتەکان تەنها مردووەکان نین کە کابرا چۆتە سەری و بتێکی بۆ دروست کردوە طاغووتە زیندووەکان لە پێش هەموویانەوە پێغەمبەر إبراهیم سەیربکە لەگەل کێدا موحادەسەی کرد لەگەل طاغووتی زەمانی خۆیدا بەزیندوویەتی (فَبُهِتَ ٱلَّذِی كَفَرَۗ)[42] موناقەشەی لەگەلدا دەکا یان پێغەمبەری موسا لەگەل کێ دا ئەیکا لەگەل فیرعەوندا ئەیکا یان پێغەمبەر محمد (صل الله علیه وسلم)لەگەل کێ دا ئەیکا لەگەل ئەو کابرایەی کە عمری کوری شام کە پێ دەوترا ئەبو الحکم پێغەمبەر (صل الله علیه وسلم)فەرمووی ئەبو جهل ئەی ئەوە لێدان نیە ئەوە مەسەلەی سیاسی نیە ئەو بابەتە ! سیاسەت واتا رێکخستنی پەیوەندی خەلەکی بەشێوازێك برۆیی لەلای ئێمەی موسلمان بەشەرعی خوا بروا لەلای غەیری موسلمانان ئەبێ بەهەوا و ئارەزوو بروا ئەمە سیاسەتە ئەکەر بەرێبازی خوا بێ ئەوە سیاسەیەکی شەرعییە ئەگەر بەرێبازی شیطانی بێ ئەگەر بەرێبازی خەلکی بێ ئەوە رێبازی شیطانیە, کەواتە باسکردن لەم بابەتە ئەوەتا شێخ الاسلام کیتابێکی هەیە بەناوی (السیاسە الشرعیە) کەواتە سیاسەی شەرعی و سیاسەی شیطانیمان هەیە باسکردن لەسیاسەتی شەرعی خودی دینەکەی ئێمەیە ئەویش هەر لەتەوحیدە چونکە خوای گەورە ئەو قورئانەی بۆ جێ بەجێ کردن ناردوە نەك هەلگرتن لەپەرۆیەکی سەوزدا یان بۆ مردووەکانی بخوێنی بچی بە مردوو بلێ مردووەکان بزانن خوای گەورە ئاوا دەلێ ئاخر مردوەکان تازە بۆچیەتی ! ئەو لێ بوویەوە و تەواو ئەوە بۆ زیندووەکانە (لِّيُنذِرَ مَن كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ ٱلۡقَوۡلُ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ)[43] .

---

[41] :سورة النحل اية :٣٦
[42] :سورة البقرة اية :٢٥٨
[43] :سورة يس اية :٧٠

(ومنهم من ينتقد مقررات التوحيد في المدارس والمعاهد والكليات)شێخ ئەلێ هەیە ئەچێ ئەو کیتێبانەی لە ولاتی سعودیا کراوە بە کیتابی تەوحید نقدی دەکا ئەگەر نقدەکە حەق بێ لەسەر سەرو لەسەر چاو بۆچی ئێمە بچین گلەیی لەو کەسە بکەین وە بەتەئەکید کتێبی تەوحید ئێستا گۆراوە ئەگەر تۆ سەیری مقرراتی تەوحید بکەی پەنائەگرین بەخوای تعالی وەك ئەو تەوحیدە خالص و پاك وجوانە نیە کەلەقورئاندا هەیە وە شایەدیش هەیە لەسەر ئەوە مقرراتەکان بهێنن و سەیریان بکەن ! ئێستا هەر لەسعودیا لەشێخ سعدشثری یان پرسی سەبارەت بەجامیعەیەکی تێکەلاوی کەوا لە جددە هەیە نەزەرییەی داروینی تێدا ئەخوێنرێی ئاخر تخوا گوناه نیە حیجازێك کە مهدی ئیسلام بێ کە پێغەمبەری خوا (صل الله علیە وسلم) تەوحیدی لەوێی بلاوکردەوە پاشان لەدوای ئەو بەچەندها قەرن شێخ محمدی کوری عبدالوهاب دێی و دیسانەوە تەوحید تجدید دەکاتەوە تازە بەتازە نەزەرەرییەی داروینی تێدا بخوێنرێی واللە ئێمە ئەصلمان ئادەم نیە و ئەصلمان میکرۆبێکە ! دوایی بوە بەیمون لەبەرچی دەخوێنرێی تاوەکو ئەمریکا لێمان رازی بێ !ئەمە حەقە نابێ ئەوشتانە بشاردرێتەوە مسئولن ئەو عالمانە لەوێی ئەگەر حەق هەرکەسێك بێ دەنگ بێ لێ بەراستیەکەی (الشیطان الاخرص) (ویقول : لا داعي لهذه الكثافة في مقررات التوحيد ، الناس مسلمون وأولاد فطرة وبإمكان الطلاب أن يتعلموا التوحيد من البيئة الاجتماعية . . إلى آخر هذيانهم الفارغ) شێخ کاتێك رەخنە لەمانە دەگرێی بزانین ئەمانە کێن کەوا رەخنەیان لێ گیراوە وەبزانین ئەمانە چیان وتوە وە ئەبێ حەق وباطل لەقسەکانیدا جیابکەینەوە من نالێم هەموو کەسێك هەر حەقە و هەمووکەسێك باطلە قسەکەی نا ئەبێ سەیربکەین کامەحەق بوو ئەوە حەقە کامەی باطل بوو ئەوە بەتالە کەسیش نیە معصوم بێ تەبعەن شێخ سعد کەوای وتی مەلیك عبداللە شتێکی وای کردوە یەکسەر لەهئەی کیبار دایانبەزاندە خوارەوە (ولو سألت واحدا من هؤلاء عن أبسط مسألة في التوحيد ما أجابك بجواب صحيح) ئەگەر تۆ لەوانە پرسیاربکەی لەئاسانترین مەسئەلە لەتەوحید ناتوانی وەلامت بداتەوە (أعني الذين

يقولون هذه المقالة.) ئەلێ مەبەستم ئەوەیە کە ئەم قسەدەکا ئەمەش بەعمومە ؟! ناوالله بەعموم نیە ناوالله کەس هەیە الحمدلله باشترین عیلمی هەیە ئاگاداری ئەم خالانە بین ئێمە ڕێزمان هەیە بۆ علماء بەلام ئێمە عەبدی علماء نیم ئێمە عەبدی خواین ڕێزمان هەیە بۆ علماء وەختی سور نیە وەکو زۆر بێ عقل هەیە ئەلێ فلان و فلان خەتی سورە صحابە خەتی سور نیە لەبابەتی معصومیەتدا دەلێم لە ڕاوبۆچوونەکانیاندا صحابە هەیە بەهەلە دا ڕۆیشتوە ئەوە بوو موسای ئەشعەری عبدالله ی کوری مسعود لەمەسەلەیەکی میراتدا خەلك ئەچێ بۆلای ئەبو موسا بەوەلامێك وەلام ئەداتەوە وە ئەچن بۆلای عبدالله کوری مسعود بەوەلامێکی تر وەلام ئەداتەوە کە هی ئەبوو موسا هەلەیە کەچنەوە بۆلای پێ ئەلێن ئەفەرمووی باشە مادەم ئەو عالمە لەناوتان هەیە بۆدێنە لای من , کەواتە صەحابە معصوم نیە خەتی سور نیە لە بابەتی بۆچوونەکانیان چ جای علماء ئەم زەمانە یاخود ئەوانەی پێشوتر وەکو ئێمامی مالیك قاعیدە جوانەکەی بۆ دارشتووین (كُلُّ أحَدٍ يُؤْخَذُ مِنْ قَوْلِهِ وَيَرُدُ إِلَّا صَاحِبَ هَذَا الْقَبْرِ)[44] بەلام بەداخەوە ئەم قسەیە جێ بەجێ ناکرێت ئەمە تەنها لەسەر وەرەقەیە پەنائەگرین بەخوا قورئانەکەمان بۆتە حەرف لەسەر وەرەقە نایەتە واقیعەوە حەدیسەکانیش بەهەمان شێوە قەولی علمایان بەهەمان شێوە بەداخەوە زۆر بەداخەوە یاخود تعصوب هەیە وەکو بەبەغا هەر قسە ئەلێتەوە نازانی ماناکەی چیە کاکە تۆ دەبێت بزانی چیە !ئەبێ بزانی چی دەلێت و چی نالێت (ولو سألت واحدا من هؤلاء عن أبسط مسألة في التوحيد ما أجابك بجواب صحيح ، أعني الذين يقولون هذه المقالة.) .

[44] : الكتب » عَبْد الرحمن بْن عَبْد اللَّه بْن معقل بْن يسار » عَبْد الرحمن بْن عَبْد اللَّه بْن معقل بْن يسار, رقم الحديث: ٣٤٤.

دووەم

★(**والفائدة الثانية** : وهي فائدة عظيمة أن من نطق بكلمة الكفر عن جهل وهو لايدري) فائیدەی دووەم کە زۆر گەورەیە ئەویش ئەوەیە هەرکەسێك کەلیمەیەکی کوفر بکا کەلیمە کوفرەکە ئەوەیە کە بەفیعل بیکا کافر دەبێ نەك بەخودی کەلیمەکە خۆیی ئەما ئەگەر بەخودی کەلیمەکە کافربێ ئەوە کافرئەبێ , ئێستا جاهیلی وامان هەیە پەنائەگرین بەخوا جاهیلە بە ئوموری تەوحید و شیرك و کوفر ئەلێ کابرا جوین بەخوا و پێغەمبەریش بدا (صل الله وسلم) مادەم جاهیلە کافر نابێ تۆ سەیری ئەم بێ عقلیەکە ئەمە پێ ئەلێن تۆ کافر بووی بەوقسەی تۆ کردت خۆت کافربووی شێخ الاسلام بن التیمیە ئەفەرمووی : (لەمحمدی کوری سحمونەوە إجماع نەقل دەکا ئەلێ ئەوە کەسەی جوێن بە پێغەمبەربدا (صل الله علیه وسلم)کافرە ئەوەشکی لەکافربوونی هەبێ ئەویش کافرە)[٤٥] چونکە ئێمە راناوەستین لەسەر ئەوەی والله تەنبیهی بدەینی چونکە تۆ چۆن موسلمان بووی چۆن هاتیتە ناو ئیسلامەوەی ؟! بە (لا اله الا الله محمد الرسول الله)تۆ وتت لە الله گەورەتر نیە وە پێغەمبەر(صل الله علیه وسلم) مورشیدی منە وە روونکەرەوەی ئەو دینەی منە وە پێغەمبەری خوایە (صل الله علیه وسلم)ئەبی بەگەورە و بە معظم لەدلتدا رایبگریی تۆ جوێنی پێ ئەدەی ئەمە جەهل نیە ئەمە کوفرە ناقضە لەدوای ئیمانەکەت کەواتە تۆ لەپێشەوە هەرنەچویتە ناو ئیسلام کەواتە هەرنەت زانیوە خوا وپێغەمبەر کێ یە تا بلێن جەهلی هەیە ! ئایا جاهیل بە(لا اله الا الله)موسلمانە؟! نەوالله موسلمان نیە کەواتە دووشت روودەدا هەردووکیان تالە یان هەرنەهاتوویتە ناو ئیسلامەوە یاخود هاتویت و ئیسلامەکەت شکاندوە هەرحیزبێك ئێستا تۆ بچۆرە ناویەوە حیزبی علمانی پەنا ئەگرین بەخوا ئینسان کەچوە ناو علمانیەتەوە کافر ئەبێ مەبەستمان لێرەدا نمونەیە کەتۆ چویتە ناو حیزبەکە رەئیسەکەیت لا گەورەیە خۆتی لەپێناو ئەدەی

[٤٥] :الصارم المسلول

بەکوشت وقوربان دەباشە وەرە جوێنێکی پێ بدە بزانە چیت لێ ئەکەن! بزانە چیت لێ ئەکرێی پێت ئەلێن تۆ جاهیلی و نەتزانیوە ئەی چۆن هاتویتە ناو حیزبەوە جاهیلبی بە رەئیسەکە چۆن هاتویتە ناو حیزبەکەوە کەواتە تۆ زۆر جاهیلی زۆر وەکو ئەلێ کابرا گەمژەترە لە گوێدرێژی مالەکەی خۆیی کەسێك جوێن بەخوا و بەپێغەمبەربدا (صل الله عليه وسلم)بلێ والله کافر نەبوە ئەوە علماء ئەفەرموون نەك کابرا کافرە بەلکو ئەوەشی شك و گومانیشی هەبێ لەوەی جوێندەرەکە کافرە ئەویش کافرە (أن من نطق بكلمة الكفر عن جهل وهو لا يدري ثم نبه وتاب من ساعته فإنه لا يكفر) ئەمە ئەوە بوو کەباسمان کرد یانی بەقەولەکە کافر نابێ قەولەکە بوە فعلێك و پاشان فعلەکەی نەکردوە ئاگادار کرایەوە و ئیشەکەش نەکا ئەوە کافر نابێ (بدليل قصة بني إسرائيل مع موسى عليه السلام وبعض الصحابة مع النبي صل الله عليه وسلم فهو لا يكفر بذلك لكن بهذين الشرطين:) ئەو کافرنەبوونە بەدوو مەرجە :

⋆یەکەم (**الشرط الأول** : أن يكون قال هذا الكلام عن جهل ولم يتعمد.)بەنەزانین ئەمەی وتوە وە کاری بەکەلامەکەی نەکردوەی .

⋆دووەم(**الشرط الثاني** : أن يتوب من ساعته ويترك هذا الشيء إذا تبين له أنه كفر.) واز لەو کارکردن بەو قسەیە و بێنی و واز لەقسەکەش بهێنی وەنەیکا ئەمە کافر نابێ .

بەلام ئەگەر کردی ئەمرۆ کێشەمان لەسەر ئەوەیە یەك نمونەم بۆ بهێنەوە بلێن صەحابە شیرکی کردوە و پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم) لەسەری تێپەری کردوە رۆژوو درۆژوو مانگ و دوومانگ قەینا لێ گەرێن ئەمە جاهیلە یەك نمونەم بۆ بێنەوە ئەلێن هەمانە والله معاذ سجدەی بۆ پێغەمبەر برد (صل الله عليه وسلم) خۆ ئەوەش فیعل بوو کردیشی بۆ کافر نەبوو , وتمان کە معاذ کاتێك کە ئەمەی کردوە ئەمە هەتا زەمەنی پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم)دروست بوە سجد بردن وەکو تەحییە و رێزگرتن نەك وەك عیبادە معاذ یەك بووە لەوانەی سەرمەشقی صەحابەکان بووە لەزانینی حەلال و حەرامەکان پێغەمبەر(صل الله عليه وسلم)ناردوویەتی بۆ بۆ شوێنان و ئوموری

تەوحیدی پێ ناردوە چۆن ئەم صەحابە بەڕێزە ئاگای لەتەوحید و شیرك نیە ! ئەمە لەروانگەی ڕێز و مورحەتەوە کە بینی بۆ پاپا و قەشەکان سجدە ئەبرێی وەکو ڕێز چۆن بۆ ئادەم سجدە براوە چۆن بۆ یوسف سجدە برا خۆ ئەمە سجدەی عیبادە نیە سجدەی عیبادە بە إتفاقی هەموو علماء کافرە بۆهیچ کەسێك نابێ ببرێت یانی ئەگەر ئێستا هەرکەسێك سجدەیەکی عیبادەت بۆ ئادەم بەرێت یان بۆخاتەم بەرێت کافر ئەبێ سجدەی ڕێز بوو پێغەمبەری خوا (ألله علیه وسلم)فەرمووی ئەمە بەتال بوویەوە ئەمە سەنخ بوویەوە بۆیە علماء یان ئەفەرموون هەتا ئەوکاتە ئەمە هەبوو پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) فەرمووی ئەمە دروست نیە لەلای ئێمە ئینجا ئایە ئەگەر بە سەجدەی ڕێز سجدە ببرێت ئەمە خیلافە لەلای علماء هەندێك ئەلێن تەواو کافر لەدوای ئەمە چونکە تەواو ئەمرەکە زانراوە کەسێك بەرێز سجدە بۆکەسێك ببا ئەوە کافر دەبێ بەلام هەندێك ئەلێن کافر نابێ و لەشیرکی أصغرە ئەم کێشەیە خیلافیە لەنێوان علماء دا ئەگەر قەزیەکە ڕێزبوو , ئەما عیبادە بەبێ خیلاف کافر ئەبێ کابرا , دەلیل و بەلگە نیە کەوا صەحابە شیرکیان کردبێ پێغەمبەری (خوا صل الله علیه وسلم)بێ دەنگ بووبێت ئەی پێغەمبەر ئیشی چیە ؟! (وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلذِّكۡرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيۡهِمۡ وَلَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ)[٤٦] گەورەترین بەیان بەیانی شیرك و تەوحیدە چۆن بەیانی ناکا پێغەمبەر(صل الله علیەوسلم)خۆوەکو مامۆستا ئاینیەکانی لای ئێمە نیە لەبەر خاتری جبەکەی و مێزەرەکەی مینبەرەکەی و مزگەوتە خۆشەکەی هەزارو یەك شیرکیش بلێ قەینا موشکیلە نیە لەبەر موچەکەم بەخوا نانبراوم ئەکەن گەر ئەو قسە بکەم ئایا پێغەمبەر وادەکا (صل الله علیه وسلم) هیچ پێغەمبەرێك وای کردوە ! (علیهم الصلاة والسلام).

(فهذا لا يضره الكلام الذي قاله) ئەو کەلامە زیانی پێ ناگەینی بەم دوو مەرجە کە پاشگەزبوویەوە (وهذا جواب عن شبهتهم التي سبقت)ئەمە وەلامی وەلامی ئەم شوبهەیە

[٤٦] :سورة النحل اية :٤٤

که تێپەری کرد (وهي أنهم يقولون إن بني إسرائيل لم يكفروا ، وأصحاب محمد صل الله عليه وسلم لم يكفروا بهذه الكلمة) شوبهەکەیان ئەوەیە کە ئەلێن ئەوەشیان وت خۆ کافریش نەبوون وەلامەکەی ئەوە بوو (نقول لهم إنهم لم يكفروا لأنهم قالوها عن جهل ونبهوا وتركوها وتابوا إلى الله عزوجل) بەنەزانین وتیان جا ئاگاداربە ئەم جەهلە نابێ بلێن شیرکی أكبر بەجەهل کرا موشریك نابێ نەخێر علماء ئەفەرموون بەجەهل شیرکی أكبر کرا ئەوکەسە موشریك ئەبێ جاهیل بێ یان جاهیل نەبێ بەس ئەمێنێتەوە سەرئەوەی سزادەدرێت یاخود نا ئەوئایەتانەی کەوا بەکار دەهێنرێن (وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا)[47] ئەوە بۆ عەزابدان وسزاکەیەتی (ونبهوا وتركوها وتابوا إلى الله عزوجل أما أنتم فتنبهون بالليل والنهار وتصرون على دعاء القبور والصالحين ولا تصغون أسماعكم لما يقال لكم تكبرا وعنادا.)ئەمرۆ وایە هەزارو یەکجار پێیان بلێ گوێیان پێ نیە و بەگوێت ناکەن جا دوعاتی گومراکانیش دێن لەسەریان بەوەلام دێن وە دیفاعیان لێ دەکەن .

سێ یەم

★سێ یەم (**والفائدة الثالثة** : تفيد هذه القصة أن من لم يكفر بكلمة الكفر) سود وفائیدەی سێ یەم ئەوەیە کابرا ئەگەر کافر نەبێ بەو کەلیمەیە (إذا قالها جهلا فإنه لا يتساهل معه) کافرنەبوو لەبەر ئەوە بوو کەباسمان کرد بەلام ئایە متساهیل و نەرم دەبین لەگەلیدا و موداهەنەی لەگەل دەکەین و لێ دەگەرێن ؟! نەخێر (بل يغلظ عليه في الإنكار كما غلظ موسى عليه السلام على قومه) هەروەکو چۆن پێغەمبەر موسا ئەو قسەیەی کرد و فەرمووی ئێوە واتان کرد کەوا خوایەکتان بۆ دابنێن ئەی الله ! ئەو قسە گەورەیەی لەگەلدا کردن(وكما غلظ محمد صل الله عليه وسلم على أصحابه الذين قالوا هذه المقالة من

[47] :سورة الاسراء اية ١٥

باب الزجر والتحذير لاجتناب ذلك والحذر منه.) پێغەمبەر محمد (صل الله عليه وسلم)هەمان قسەی پێغەمبەر موسای کردەوە بۆئەوەی کەوا واز بێنن .

(الرد على من زعم الاكتفاء بقول لا إله إلا الله ولو أتى بما يناقضها)

⋆شوبهەی دووەم:

شێخ محمدی کوری عبدالوهاب ئەڵێ (ولهم شبهة أخرى يقولون إن النبي صل الله عليه وسلم أنكر على أسامة قتل من قال لا إله إلا الله وقال : (أقتلته بعدما قال لا إله إلا الله)[٤٨]) ئەڵێن کاتێك کە ئوسامە پیاوێکی کوشت کەلەکاتێکدا لەریزی موشرکین بوو کەهات و وتی (لا اله الا الله) ئەویش کوشتی پێغەمبەری خوا(صل الله عليه وسلم)وتی لەدوای ئەوەی وتی (لا اله الا الله)تۆکوشتت ! ئێمە ئەڵێن (لا اله الا الله)چۆن ئێمە بەموشریك ئەزانن ئەمەش یەکێکە لەگەورەترین شوبهەکانیان لەزەمانی شێخ محمدی کوری عبدالوهاب رەحمەتی خوای لێ بێ تاوەکو ئێستاش ئەوەیە نەقدی دەکەن ئەڵێن ئەو کەسانێکی کوشتوە وتویەتی (لا اله الا الله محمد الرسول الله) نوێژ ئەکەن رۆژوو ئەگرن زەکاتیان دا وە حەجیان کردوە و تەوافیان کردوە ئەویش ئەڵێ راستە ئەمانە ئەعمالن بەلام شیرك ئەمانە ئەسرێتەوە لەلای ئێوە ناقض نیە کەواتە (وكذلك قوله صل الله عليه وسلم (أمرت أن أقاتل الناس حتى يقولوا لا إله إلا الله)[٤٩] وأحاديث أخر في الكف عمن قالها.) هەروەها ئەم حەدیسانە ئەهێنەوە لەسەر تەریقەی مورجیئە کە کە پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم)فەرمووی هەرکەسێك بلێت (لا اله الا الله) هەرئەوەندە ؟! نەخێر هەرئەوەندە نیە ئاخر تۆ ئایەتت هەیە وە حەدیست هەیە بۆ ئایەتێك و حەدیسێك ئەهێنی هی پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم) باقی ئایەت و حەدیسەکانیتر هەمووی لێ قەتع

[٤٨]: البخاري الديات (٦٤٧٨) ، مسلم الإيمان (٩٦) ، أبو داود الجهاد (٢٦٤٣) ،.
[٤٩]: البخاري الصلاة (٣٨٥) ، الترمذي الإيمان (٢٦٠٨) ، النسائي تحريم الدم (٣٩٦٧).

ئەکەی نایکەی بەتەفسیر بۆ ئەمە پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) کاتێك کە ئەڵێ من ئەمرم پێکراوە شەر لەگەڵ هەموو کەسێکدا بکەم لەناوی بەرم الا ئەوەی کە ئەڵێت (لا اله الا الله محمد الرسول الله)ئینجا نوێژ بکا و زەکات بدا ئەی باشە بۆچی باسی ئەوەش ناکەی تەنها لەسەر (لا اله الا الله)کە رادەوەستیت ئەوە باسی نوێژ و زەکاتیشی نەکردوە لەصحیحی بوخاری و موسلیمشدایە ئەو حەدیسە ئەی بۆ نوێژ و زەکاتەکە لادەبەی ! ئەڵێ ئەوەی بڵێ (لا اله الا الله) تەواو ! باشە وەرە کابرا ئەڵێ (لا اله الا الله) ناڵێ محمد الرسول الله ئەبێ !؟ نابێ, باشە ئەڵێ (لا اله الا الله محمد الرسول الله)نوێژیش ئەکا و زەکاتیش ئەدا بەس دەڵێ رۆژی قیامەت حەق نیە ئەبێ ئاخر مانای (لا اله الا الله)ئەوەیە کە ئیمانیش بەرۆژی دوایی بهێنی کەس هەیە لە علماء بڵێ ئیمانت بە رۆژی دوایی نەبێ تۆ موسلمانی ! ئی خۆ لە جوملەی (من قال لا اله الا الله) ئەوەی تیا نیە ئەبێ بزانی (لا اله الا الله) ئەوە ئەگرێتە خۆیی ئەوشتانە ئەگرێتە خۆیی کە ئیمانە و واجبە لەسەرت کەوا دەبێ ئیمانە بەوشتانەش بهێنی یاخود عەمەل بەوشتانەش بکەی ئەوەتا لەبابی عەمەلدا وتویەتی ئەبێ نوێژ بکەن و زەکاتیش بدەن لەحەدیسەکەدا پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم)وای فەرموو لەزەمانی پێغەمبەردا یەك کەسم بۆ بێنە لەصەحابەکان نوێژی نەکردبێ یەك کەسم بۆ بێنە !؟ نەك وەکو متأخرین تساولیان کردییە والله مادەم ئیمانی پێ هەبێ قەیناکە ئی خۆ شەیطانیش باوەری بە ئەمرەکەی خوا هەبوو کەوتی سەجدە ببە خۆ ئەوە نەبوو کەوا بڵێ من ئینکاری ئەوە ئەکەم و جحودی ئەوە نەکرد نەخێر چاك ئیمانی پێ هەبوو موناقەشەی خوای گەورەی کرد و وتی من چۆن سوجدەیەك ببەم من لەئاگرو ئەو لەقور بەفیعلکە کافربوو کە فیعلەکەی نەکرد ئیشەکەی نەکردو و أبا و إستکباری کرد (أَبَىٰ وَٱسۡتَكۡبَرَ وَكَانَ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ)[50] ئەمانەی ئێستا هەمووی ئاوا نیە ! بۆ نایکەی ئادەی ئەگەر بڕوات بەم خوایە هەیە بڕوات بەرۆژی دوایی هەیە لێ دەترسێ لەجەهەنەم ئەترسی حەزت لەبەهەشتە چۆن تۆ ئەو نوێژە ناکەی هەتا ئیمانیشت بەهەشت و

---

[50] :سورة البقرة اية : ٣٤

جەهەنەم هەبێ تۆ کە ئەمرت پێکرا جێ بەجێ نەکەی ئەو ئەمرەی کە دەبێتە هۆی هەلوەشاندنەوەی ئیسلام بەنەکردنی ئەو ئەمرە تۆ کافر دەبی خۆ شەیطان بەتەواوی ئەمری بەبەهەشت و جەهەنەم هەبوو لەناو بەهەشتدا هاتۆتە دەرەوە لەمن و تۆ زیاتر ئیمانی بەبەهەشت هەیە لەبەهەشتی خواردوە و خواردویەتەوە خوای گەورە دەفەرمووی (فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ)[51] جا ئەمانە ئەبێ ئاگاداربین و شوبهەی مورجیئە زۆرن ١٣٠٠ سالە وە ئێستاش لەناو خەلکدا هەرزۆر پەرەی سەندوە بەچەندەها هۆکار بۆتە هۆی ئەوەی ئەم فکرەیە بلاوببێتەوە فکرەی چی واللە بەس تۆ إعتقادت هەبێ عەمەلیشت نەبێ قەیناکە بۆیە ئەمانە بون بەگەورەترین دیفاع کەر لەطاغوتانی ئەم زەمانە کەبەکەیفی خۆیان کوفرو شیرك وضلالەت بنوێنن بەناوی ئەوەش ناویان بنێن ولی امر دەسەلاتداری موسلمانان ئەو إعتراف بە ئیسلامەکەی تۆ ناکا دەسەلاتداری چی ! بۆخۆت بێ عقل دەکەی .

پاشان ئەلێ شێخ (ومراد هؤلاء الجهلة أن من قالها لا يكفر ولا يقتل ولو فعل ما فعل .)مەبەستی ئەو جاهیلانە ئەوەیە کابرا بەس بلێ (لا اله الا الله)تەواو نەکافر ئەکرێی وە نە ئەکوژرێی وە هەرچیەکیش دەکا بابیکا .

(فيقال لهؤلاء المشركين الجهال)سەیرکە جارێکیتر شێخ محمدی کوری عبدالوهاب لەکاتێکدا جاهیلیشن و موشریکیشن بەموشریك ناوی بردن منع نەبوو ئەو جەهلە لەوەی پێ بلێ موشریك بەلکو موشریکشی پێت خست ئابەو موشریکە جاهیلانە ئەوترێی (معلوم أن رسول الله صل الله عليه وسلم قاتل اليهود)هەمووتان ئەزانن وە ئەمە لەلای هەمووتان زانراوە بۆ هەمولایەك پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم) لەگەل یەهود شەری کرد باشە یەهود نەیدەوت بڕوام بەخوا هەیە بەری واللە ئەیانوت بروامان بەخوا هەیە هەتا خۆیان بەموسلمان ئەزانی (وسباهم وهم يقولون لا إله إلا الله)کردنی بە سەبایە کردنی بەعەبد لەکاتێکدا کە دەیانوت (لا اله الا الله) با بێنەوە سەر ئەو بێ ئەقلانەی کە الوحدة

---

[51] :سورة البقرة اية :٣٦

الدينا باس ئەکەن یەهود و نصرا ئەلێن (لا اله الا الله) وەکو ئێمە موسلمانان بەرێزن و بەحورمەتن ناوالله بێ رێزن و بێ حورمەتیشن بەلکو (شر البرییە)خراپرتین دروستکراون لەسەر ئەم زەمینە بەنصی قورئان (إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أُوْلَٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ)[٥٢] ئەی قوربەسەر ئەو کەسەی کافری ناکا خۆی کافرە هەزارجاریش بلێ (لا اله الا الله) (وأن أصحاب النبي صل الله عليه وسلم قاتلوا بني حنيفة وهم يشهدون أن لا إله الا الله وأن محمدا رسول الله ويصلون ويدعون الإسلام) یانی سەیرکە قەومی موسیلەمەی کەزاب بوون کاتێك ئەوانە نوێژیان ئەکرد و بەرۆژووش ئەبوون و (لا اله الا الله محمد الرسول الله)شیان ئەوت ئینجا صەحابە چونە سەریان و قتل و عامیان کردن بەعالم و جاهیلیانەوە هەموویانەوە نەیانوت والله تەکفیری موعین وەکو ئەمرۆ مسائیلی کیبار شیرك و تەوحید موعین و غەیر موعین دەلیلمان نیە جیاوازی بکا لەنێوانیان یەك ئایەتەمان نیە جیاوازی بکا لەنێوان موعین وغەیر موعین بەلکو ئەگەر ئایەتەکان والێ بکەین ئەوا دەبێتە عیبری سەر وەرەقە (وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ)[٥٣] ئایەتەکە بەعام باسی هەمووی ئەکا کێ لەوە گومراترە کە بیجگە ا داوا بکا (وأن محمدا رسول الله ويصلون ويدعون الإسلام)لەکاتێکدا ئەصحابی رسول الله (صل الله عليه وسلم) لێیان دان (وكذلك الذين حرقهم علي بن أبي طالب بالنار)على کوری ئەبی طالب سوتاندنی بەئاگر نوێژ و رۆژوویان ئەگرت و لەسەربازگەی على کوری ئەبی طالب بوون وە مناصرەی ئەویشیان دەکرد (وهؤلاء الجهلة مقرون أن من أنكر البعث كفر وقتل)هەموو ئەزانن ئەو جاهیلانە کەوا إقرار دەکەن بەم راستیانە کە هەرکەسێك إنکاری ئەوەبکا کەوا رۆژی قیامەت نیە با هەزار نوێژو رۆژووش بکا لێ قبول ناکرێی با هەزارجاریش بلێ (لا اله الا الله)

[٥٢]: سورة البينة اية : ٦
[٥٣]: سورة الاحقاف اية :٥

(وأن من جحد شيئا من أركان الإسلام كفر وقتل ولو قال لا إله إلا الله.) هەركەسێك یەك لەرووكنەكانی ئیسلام ئینكاری بكا كافرە وەلێ ئەدرێی با بشلێت (لا اله الا الله).
(فكيف لا تنفعه إذا جحد شيئا من الفروع وتنفعه إذا جحد التوحيد الذي هو أصل دين الرسل ورأسه ؟) یانی سەیربكە والله ئەگەر بێتوو تەوحید جحدبكا (لا اله الا الله) كەوا ئەمرمان پێكراوە كەوا شیرك نەكەین شێخ ئەلێ(فكيف لا تنفعه إذا جحد شيئا من الفروع وتنفعه إذا جحد التوحيد)بە إتیفاقی علماء ئەلێ ئەو كەسەی بلێ نوێژ واجب نیە (لا تنفعه)باشە ئەمە چۆن وایە تۆ تەوحیدیش ئینكاری بكەی والله لەویش (لا تنفعه)علماء بە إتیفاق ئەلێن ئەو كەسەی باوەری بەنوێژ نەبێ كافرە بابڕوای بەهەموو شتەكانیتر هەبێ سودی پێ ناگەیەنێ بلێ (لا اله الا الله)ئەی باشە چۆن لێرەدا تەوحید كە لەو گەورەترێكە ئینكاری بكا هەلیوەشێنێتەوە بلێت والله سودی پێ دەگەیەنێ ! (ولكن أعداء الله ما فهموا معنى الأحاديث.) سەیری ئەم كەلیمەیە بكەن و سەرەنجی بدەن (أعداء الله)ئەوەیە حەق ئەبێ تۆ موداهەنە نەكەی ئەبێ تۆ نەرم و نیانی بەمانای ئەوەی كەوا حەقیقەتی پێ نەلێ وانەكەی ئەوەتا ئەلێ شێخ دووژمنانی خوا لەم حەدیسانە تێ نەگەیشتوون حەدیسەكان مانایان وانیە ئینجا دێت شێخ شەرحی دەكا .

★(فأما حديث أسامة فإنه قتل رجلا ادعى الإسلام) حەدیسی ئوسامە ئوسامە كابرایەكی كوشت إدعای ئیسلام ئەكا (بسبب أنه ظن أنه ما ادعاه إلا خوفا على دمه وماله)ئوسامە وای دەزانی ئەمە لەترسا وتویەتی (لا اله الا الله) بۆیە كوشتی واتا لەلای ئوسامە موشریكە ئەو كەسە وە كوشتی وە لەبەر ترس وتی (لا اله الا الله) وتی رزگارم دەبی وا تێگەیشتبوو تاوەكو مال و خوێنی حەلال نەبێ وتی (لا اله الا الله) تاوەكو بە مانای ئەم كەلیمەیە بپارێزرێی ئوسامە وا تێ گەیشت (والرجل إذا أظهر الإسلام) وەكەسێكیش ئیسلامی دەرخست بۆتۆ (وجب الكف عنه) لەدینی ئیسلامی ئێمە وایە دەبێ تۆ لێ بگەرێت كە گوێت لێ بوو وای وت ئەوە لە ظاهیردا موسلمانە (حتى يتبين منه ما يخالفه ذلك) ئینجا

لێ دەگەڕێن بزانین کاتی نوێژ هات نوێژ ئەکا ئەگەر نوێژی نەکرد تەواو لێ ئەدرێی (لا اله الا الله)کەی سودی پێ ناگەیەنێ نەك هەتا سەر بڕوا هەتا چەندین سال تۆ بلێت نەوالله مادەم ئیمانی بەنوێژ هەیە قەینا موسلمانە بانوێژیش نەکا ئەوها نەبووە ئەوەتا ئوسامە ئەوها تێ گەیشتوە لەبابەتەکە وە پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) پێ فەرموو نەئەبوایە واتبکردایە تۆ ئەبوایە لێت بگرایە بمانزانییبا راست دەکا یان نا بچوبایە ژێر تاقیکردنەوە, تەشبیە نەبێ کەیەکێك دادەمەزرێی ئەلێ سالێك لەژێر موراقەبەدا ئەمێنێتەوە بزانین چۆنە ئەگەر نا دامەزراندنەکەی لێ ئەسێنینەوە تۆ لێرە سەیری ئیسلام بکە کاتێك کابرا ئەلێ (لا اله الا الله محمد الرسول الله) ئەبێ جێ بەجێ بکا ئەرکان و واجبات ومستەحباتی ئیسلام جێ بەجێ بکات ئەگەر نەیکرد لێ ناگەرێن ئەوها بڕوا بەئاسانی لەلای دەسەلاتداری موسلمان لێ ناگەرێت ئەوها بەئاسانی بڕوات بۆیە پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم)فەرمووی ((أمرت أن أقاتل الناس حتى يقولوا لا إله إلا الله)[54] (وأنزل الله في ذلك : يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا ضَرَبْتُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَتَبَيَّنُواْ)[55] (أي فتثبتوا.) خوای گەورە ئەم ئایەتەی ناردە خوارەوە لە حەقی ئەم ڕووداوەدا فەرمووی ئەی بڕواداران ئەگەر ئێوە چوونە دەرەوە لەناو زەویدا جیهادتان کرد لەپێناوی خوای تعالی دا ئێوە ئاگاداربن و وریابن بزانن چی ئەکەن و چی ناکەن بزانن کێ ئەکوژن و کێ ناکوژن (فَتَبَيَّنُواْ.) یانی (فتثبتوا)یانی لەسەر بین و لەسەر ئەوە بن کەوا بزانن لەکێ ئەدەن و لەکێ نادەن واتا شتەکە بەهەرەمەکی نەبێ .

شێخ ئەلێ (فالآية تدل على أنه يجب الكف عنه والتثبت)کەواتە ئایەتەکە لەسەرمانی واجب کردوە کەوا وریابین کە بەرامبەرەکەمان چیە (فإن تبين منه بعد ذلك ما يخالف الإسلام قتل)ئەگەر بۆمان بەیان بوو وەرۆشن بویەوە کە ئەو کابرایە درۆ دەکا لەگەل (لا

[54] : البخاري الصلاة (٣٨٥) ، الترمذي الإيمان (٢٦٠٨) ، النسائي تحريم الدم (٣٩٦٧).
[55] :سورة النساء اية :٩٤

اله الا الله)كەدا ئەوكاتە ئەكوژرێی (لقوله) : فتبينوا (ولو كان لا يقتل إذا قالها لم يكن للتثبت معنى.) لێرەدا باسی ئەگەر نەكوژرێی كە ئەلێت (لا اله الا الله) وە ئەم شەخصە دواتر كارەكان جێ بەجێ ناكا ئێمەش دەبێ (تثبت) ی لەسەر بكەين ئەوكاتە مانا بۆ تثبتەكە نامێنێتەوە يانی خوای گەورە كە دەلێ (تبينوا) يانی چی كە كەسێك لەجيهاد و لەشەردا ئەبينی كەسێك ئەلێ (لا اله الا الله) يان ئايەتی ترمان هەيە (وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَنْ أَلْقَىٰٓ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَـٰمَ لَسْتَ مُؤْمِنًا)[٥٦] وای پێ مەلێ لەبەر ئەوەی تاوەكو بزانی و تبين بكەی بۆچی تبی ن دەكرێی ؟! بۆ ئەوەی بزانێ راست دەكا ياخود نا ئەگەر راستی نەكرد دەكوژرێی كەواتە لێرە نەهی نيە لەوەی كەوا بەعام نابێ بيانكوژيی مادەم وتی (لا اله الا الله) نابێ ! نا بەلكو خوای تعالی وتی دەبێ تبين بكەی تبينيش بۆ ئەوەيە بزانی بەردەوامە لەسەر ئەو عهدە كە دايی چونكە (لا اله الا الله) عهدە لەگەل خوادا هەموو بەيانی و ئێوارێك تۆ ئەلێ (وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ)[٥٧] من لەسەر عهدەكەی تۆم كە عهدەكەشی موسلمانبم ئەی وەعدەكە چيە ئەوەيە كەوا تۆ وەعدت داوە بمخەيتە بەهەشت و خۆتم نيشان بدەی خوايە من موسلمانبوم تەسليم بەتۆ بووم چی ئەلێ بەسەر چاو داواش ئەكەم تۆ لەحەقی مندا ئەو پاداشتم بدەيتەوە كەوا بۆت داناوين ئەوە عهد و وەعدەكەيە جا زۆر كەس هەيە ئەيلی و نازانی مانای كەليمەكە چيە بەداخەوە جا كەواتە كابرا كە ئەمەی وت ئەبێ لێ بكۆلينەوە بزانين چی دەكا .

(وكذلك الحديث الآخر وأمثاله معناه ما ذكرناه) حەديسەكە و نمونەی ئەم حەديسانە ئەوەيە ئێستا حەديسيترمان هەيە مرجيئەكان نايهێنن ئەلێ (مَنْ قال لا إِلهَ إِلاَّ اللَّهُ محمدا رسولُ اللَّه ، وَكَفَرَ بما يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ، حَرُمَ مالُهُ وَدَمُهُ ، وَحِسابُهُ على اللَّه تعالى)[٥٨]مەرجی دووەمی حەديسەكە ئەوەی بلێ (لا اله الا لله) وەكافر بێ بەوەی كە لەغەيری خوا دەپەرسترێی ئەبێ بلێ من كافرم پێ من بڕوام بەهيچ طاغوتێك نيە خۆت

[٥٦] :سورة النساء اية :٩٤
[٥٧] : رواه البخاري (٦٣٠٦)
[٥٨] :رواه مسلم

تبراء بكەی لێیان ئینجا حەرام دەبێ مال و خوینی , کەواتە کەی مال و خوێنت حەرام دەبێ هەر بە(لا اله الا الله)! نەخێر بەلکو دەبێ تۆ تبراء ش بکەی لە طاغوتان وە ئەبێ تەماشای حالت بکرێی بزانی راست دەکەی لەگەل وتەکەدا ئەی إستتابە بۆچی دانراوە لەکتابە فقهیەکان داوای تەوبە کردن لەکەسێك کەئەکەوێتە کوفری عقائیدیەوە یان کوفری قەولی یان کوفری فیعلی نوێژ ناکا ئەوەتا علماء امامی شافیعی رەئیان وایە کە ئەلێ کابرا ئیمانی پێ هەبی و کافر نابێ لێ ناگەرێی بڕوا ئەلێ ئەبێ تەوبەی لێ داوابکرێی گەرنا بکوژرێی وەلەو لەلای ئەو بەموسلمانیەتی ئەروا شێخ الاسلام رەدێکی توندی ئەم بۆچونە ئەداتەوە لە مجموع فتاوی ئەلێ ئەمە سەیرە و قاعیدەیەکی باطلە کابرا بکوژرێی و کوشتن هەلبژێری و بشلێت والله موسلمانی ! ئاخر ئەمە لەعقلدا نیە کابرایەك بلێ بمکوژە و نوێژ ناکەم تۆ بلێ والله کاکە تۆ موسلمانی و بۆ بەهەشت برۆ ناکرێی ئەمە چۆن وەکو کەسێك سەیر دەکرێی و زینایەەکی کردوە کابرا زانی محصەنە و دوایی بەردەباران دەکرێی و نوێژی لەسەر ئەکەین یان کابرا کابرایەکی کوشتوە بەعەمدی و ئەشزانی کەوا هەلەی کردوە ئیمانی بەخوا و پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) هەبوە ونوێژ ئەکا و رۆژوو ئەگرێی و زەکات ئەدا دوای ئەم کوشتنەی ئەبێتە هۆی کەفارەت بۆیی بەنصی حەدیس بەس ئایا کوشتنی تاریك نوێژ ئەبی بەکەفارەت بۆیی ! نابێ بەکەفارەت بۆیی بەلکو تاریکی نوێژ وەکو پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) فەرموویەتی (العهد الذي بيننا وبينهم الصلاة فمن تركها فقد كفر)[59] إجماعی صەحابەی لەسەرە بەبێ خیلاف وەکو ئیمامی محمدی کوری نصری مروزی لەکیتابی تعظیم تارك الصلاةدا باس دەکا.

[٥٩]: رواه أحمد والترمذي والنسائي وابن حبان والحاكم

(وكذلك الحديث الآخر وأمثاله معناه ما ذكرناه : أن من أظهر الإسلام والتوحيد)هەركەسێ يەكخواپەرستى دەرخا (أن من أظهر الإسلام والتوحيد و كذلك الحديث الآخر وأمثاله معناه ما ذكرناه : أن من أظهر الإسلام والتوحيد)ئەگەر بۆمان دەركەوت كەوا هەلى وەشاندەوە ئەوە ئەوكاتە لێ قبول ناكرێى (والدليل على هذا أن رسول الله صل الله عليه وسلم الذي قال :(أقتلته بعدما قال لا إله إلا الله ؟!)[٦٠] دەليل لەسەر ئەوە پێغەمبەرى خوا (صل الله عليه وسلم) بە ئوسامەى وت تۆ كوشتت لەدواى ئەوەى وتى (لا اله الا الله) (وقال : أمرت أن أقاتل الناس حتى يقولوا لا إله إلا الله)[٦١] ئەمرم پێكراوە كەوا لەخەلكى بدەم بيانكوژم لەناويان بەرم هەتا ئەلێن(لا اله الا الله) بەمانا و ناوەرۆكەكەى تێبگا بە ظاهير و باطنى ئەم كەليمەيە تێ بگەن ماناى چيە (هو الذي قال في الخوارج) شێخ فەرموويەتى كەوا پێغەمبەرى خوا (صل الله عليه وسلم (دەربارەى خەورايج فەرموويەتى (أينما لقيتموهم فاقتلوهم ، لئن أدركتهم لأقتلنهم قتل عاد)[٦٢] پێغەمبەرى خوا (صل الله عليه وسلم) باسى خەواريج ئەكا ئەفەرمووى ئائەوانە لەكوێى بينيتان لێياندەن و بيانكوژن بەخۆم بيان بينم لەهەرشوێنى قەتل و عاميان دەكەم وەك قەومى عاد وەكو چۆن عاد بەيەكجار هەمووى لەناو بران بەتێكرا كەسى نەمايەوە علماء دەفەرمووى (قتلا لايبقى منه احدا)يەك كەسى نەهێلێتەوە (إشارة إلى قولى اتعالى: فَهَلۡ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٍ)[٦٣] خواى تعالى لەقورئانى پيرۆزدا كەباسى قەومى عاد دەكا ئەلێ كەلەناوى بردن كەسى هێشتەوە !؟ نا بەلكو دوا براوى كردن پێغەمبەرى خوا (صل الله عليه وسلم) فەرمووى بيانبينم دوا براويان ئەكەم مەبستەكە لێرە ئەوەيە كە ئەلێ (لأقتلنهم قتل عاد) چۆن قەومى عاد لەناو بران بەتێكرا كەسيان نەمانەوە ئەوها خەواريج لەناو ئەبەم شێخ محمدى كورى عبدالوهاب إستشهادەكا بەوەى كەوا ئەم حەديسەمان بۆ ئەهێنى (مع كونهم من أكثر الناس

---

[٦٠] : البخاري الديات (٦٤٧٨) ، مسلم الإيمان (٩٦) ، أبو داود الجهاد (٢٦٤٣)
[٦١] : البخاري الصلاة (٣٨٥) ، الترمذي الإيمان (٢٦٠٨) ، النسائي تحريم الدم (٣٩٦٧)
[٦٢] : البخاري التوحيد (٦٩٩٥) ، مسلم الزكاة (١٠٦٤) ، النسائي الزكاة (٢٥٧٨)
[٦٣] :سورة الحاقة اية : ٨

عبادة .)هەموومان متأكيدين كەوا خەواريج كەسانێك بوون كەوا زۆرترين عيبادەتيان هەبووە بەشايەتی پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم)خۆيی ئەها (لا اله الا الله) كەيان نوێژەكەيان رۆژووەكەيان زەكاتەكەيان وقورئانەكەيان هيچ سودی نەبوو (وتهليلا حتى إن الصحابة يحقرون أنفسهم عندهم) صەحابە كەسەيری ئەوان وسەيری خۆيانيان ئەكرد ئەوە نوێژەی ئێمە دەيكەين لەگەڵ هی ئەوان مەگەر خوا قبولی بكا هی ئێمەی كەی نوێژە هی ئەوان ماشاء الله نوێژە چەند شەخصێك بوون لەسەر عيبادەت هەتا بڵێ پێداگيربوون (وهم تعلموا العلم من الصحابة)لەصەحابە فێربوون و قوتابی صەحابە بوون (فلم تنفعهم لا إله إلا الله) ئەو (لا اله الا الله)سودی پێ نەگەياندن (ولا كثرة العبادة ولا ادعاء الإسلام لما ظهر منهم مخالفة الشريعة.)كە موخالەفەی شەريعەيان كرد هيچ سودی پێ گەياندن ! خۆ هەموو كەسێك ئەمە ئەزانێ ئەم واقيعە ئەزانێ لەكاتێكيشدا ئەبێ وريابين كەوا خەواريج لەلای ئەهلی عيلم دوو رەئيان لەسەر هەيە كەوا ئايە كافر بوون ياخود كافر نەبوون هەندێك لەئەهلی عيلم ئەڵێ نەخێر ئەوانە كافر نەبوون ئەوانە ئەهلی بيدعن هەندێكيش ئەڵێ با كافربوون ئينجا كێشە لەنێوان ئەم دوو بۆچوونەدا هەيە ئەگەر سەيری بكەی خودی شێخ الاسلام إبن تيميه كافريان ناكا وە ئيمامی عليش كافريان ناكا هەشە لە علماء بەدەلالەتی ئەو حەديسانەی كەوا دەفەرمووی (يمرقون من الدين مروق السهم الرميه)[٦٤] يانی دەرچوون لەدين كافربوون , لەگەڵ ئەوەشدا هەموو متفيقن كەوا خەواريج ئەو پێداگيرييە لەسەر عيبادە ! هەتا گوناهێك بكەی لەلای ئەوان كافر ئەبی گوناهيان نەئەكرد .

(كذلك ما ذكرناه من قتال اليهود وقتال الصحابة بني حنيفة) هەروەها چۆن باسمان كرد كەوا پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم) لەيەهودی دا كە دەيانوت (لا اله الا الله)

[٦٤] :صحيح أبي داود :٤٧٦٥

هەروها صەحابە بنى حنيفەيان لەناوبرد و ليان‌دا بەهەموويانەوە هيچ ئەو (لا اله الا الله) و نوێژ و رۆژووە سودى بەوان نەگەياند (وكذلك أراد صل الله عليه وسلم أن يغزو بني المصطلق لما أخبره رجل أنهم منعوا الزكاة) پێغەمبەرى خوا (صل الله عليه وسلم)صەحابەيەكى نارد بۆ بنى مصطلق كاتێك كەوا ئەهاتن بۆلاى پێغەمبەر(صل الله عليه وسلم) و وەفديان ئەنارد بۆلاى كە موسلمان بن و داواى زەكاتيان لێكرد وتيان ئێمە زەكاتت ئەدەينى شەخصێكى نارد پێغەمبەر(صل الله عليه وسلم) كەوا زەكاتە كۆبكاتەوە شەخصەكە ترسا كەكاتێك نەچوە ناويانەوە هەر لەرێگا گەرايەوە وتى نەبا شتێكم لێ بێت بەپێغەمبەرى خوا (صل الله عليه وسلم) مى وت مەنعى زەكاتيان ليكردووم زەكاتەكەيان نەدا بەداخەوە ئەم قسەى كرد كاتێكيش پێغەمبەرى خوا (صل الله عليه وسلم) جەيشى ئامادەكرد كەوا بروات لێيان بدا ئەوانيش جەيشەكە ئەبينن ئەوانيش ئەلێن بۆچى هاتوون بۆلێدانى ئێوە بۆ والله زەكاتان نەدا والله ئێمە ئاگامان لەهيچ نيە كەس نەهاتووە پێمان رابگەيەنێ ئەلێن كاتێك پێغەمبەرى خوا (صل الله عليه وسلم) ويستى غەزوەى بنى مصطلقە بكا (أن يغزو بني المصطلق لما أخبره رجل أنهم منعوا الزكاة حتى أنزل الله)يانى پێغەمبەر(صل الله عليه وسلم) پێغەمبەرى خوا (صل الله عليه وسلم) وازى هێنا وتبێتى قەينا لێيان گەرێن (لا اله الا الله)كە سوديان پێ دەگەيەنى ٬ !نوێژەكە سوديان پێ دەگەيەنێ بازەكاتيش نەدەن ! جەيشى ئامادە كرد بەرەو رووويان لێيان بدا هەتاوەكو دەركەوت و خواى تعالى ئايەتى ناردەخوارەوە (يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن جَآءَكُمۡ فَاسِقُۢ بِنَبَإٖ فَتَبَيَّنُوٓاْ أَن تُصِيبُواْ قَوۡمَۢا بِجَهَٰلَةٖ فَتُصۡبِحُواْ عَلَىٰ مَا فَعَلۡتُمۡ نَٰدِمِينَ)[٦٥] ئەى برواداران ئەگەر فاسقێك هات هەواڵێكى بۆهێنان ئێوە وردببنەوە لەخۆتانەوە جارى بەقسەى مەكەن بزانن شتەكە وايە ياخود نا نەكا كەسانێك نارەحەت بكەن بەوەى كەوا عيلمتان هەبێ لێيان بدەن و تووشى نارەحەتى ببن دوايش پەشيمان ببنەوە كارا ئاكاى لەهيچ نيە والله زەكاتت نەداوە ئەويش بلێ من وام نەوتوە ئەلێرەدا سەير بكە (وكان الرجل كاذبا

[٦٥] :سورة الحجرات اية :٦

عليهم)[66] كابرا درۆیی كرد لەسەریان جا مەوزعی شایەد جیە لەم قسەیە (وكذلك أراد صل الله عليه وسلم أن يغزو بني المصطلق) لەكاتێكدا ئەیانوت (لا اله الا الله محمد الرسول الله) نوێژیان ئەكرد و رۆژوویان ئەگرت هەر لەسەر ئەو مەسەلەی زەكاتەش ئەبو بكر (رەزای خوای لێ بێ) كاتێك بنی حنیفە زەكاتیان نەدا بە ئەبو بكر لێ دان وە هیچ سودیكیان لە وتنی (لا اله الا الله) و رۆژوو گرتن و نوێژكردن نەبینی (فكل هذا يدل على أن مراد النبي صل الله عليه وسلم في الأحاديث ما ذكرناه.) هەرچی ئەوان هێنایانەوە لەو حەدیسانە روونمان كردەوە كەوا ماناكەی چیە با لە مانای ئەو ئایەت و حەدیسانە بەهەلە تێ نەگەین دوایە تۆ سەیركە خوای تعالی دەفەرمووی (وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَٰمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي ٱلْءَاخِرَةِ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ)[67] **ئەگەر جوان سەیری ئەم ئایەتە بكەین بەداخەوە واللە ی هەموو جاریك ئەوە ئەلێن ئەلێن خەلكی بەس ئەمە لەناو قورئانەكەدا ئەیخوێنێتەوەو جێ بەجێ ناكا لەواقیعدا وەبەسەر خۆشیاندا ناهێنن ئایەتەكە سەریحە و قەولی خوای تعالی یە غەیری ئیسلامت هەلبژارد لێت قبول ناكرێی تۆ خاسیری و كافری هەتا هەتایە لەجەهەنەمی ئیتر بۆ ناترسی بۆ دوایە تەماشا ئەكەی لەواقیعدا تۆ علمانی تۆ دیموكراتی و هەرچ ناوێك و بەرنامەیەكی دروست كراوت هەلبژاردوە یاخود هاواری پێغەمبەران و پیاوچاكان ئەكەی** (وَإِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَحْدَهُ ٱشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ ۖ وَإِذَا ذُكِرَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦٓ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ)[68] **كەباسی خوا ئەكرێت دلیان دا ئەخرێی كەباسی غەیری خوا ئەكرێی دلیان ئەكرێتەوە .**

---

[66] : انظر تفسير ابن كثير :٤\٢١٠-٢١١
[67] : سورة ال عمران اية : ٨٥
[68] :سورة الزمر اية :٤٥

شێخ (صالح) ئەلێ :

(هذه شبهة من شبه المشركين عباد القبور الذين يدعون الإسلام ويزعمون أن عبادة القبور والاستغاثة بالأموات ودعاء الغائبين لتفريج الكربات – أن هذه أمور لا تضر ولا تخرج من الإسلام ، ما دام صاحبها يقول لا إله إلا الله)ئەلی ئەمە شوبهەیەکە لەشوبهەکانی موشرکین وە دائیمن ئێمە ئاماژە بەکەلیمەی المشركين ئەدەین لەکیتابەکەدا کەوا مەبەستی لە المشركين کێ یە ئەو کەسانەی ئەمرۆ کەوا نوێژ ئەکەن و رۆژوو ئەگرن و عیبادەت ئەکەن بەلام لەگەل ئەوەشدا هاواری غەیری خوا ئەکەن ئەمە وایان لێ ئەکا ببن بەموشریك بۆیە شێخ لێرەدا ئەلێ (من شبه المشركين) هەتا بەوەش راناوەستێ ئەلێ (عباد القبور) بۆئەمانە موشریکن لەبەر ئەوەی ئەمانە قەبر پەرستن یانی خوا ئەپەرستن و قەبریش ئەپەرستن (الذين يدعون الإسلام)وەکو وتم ئەمانە زۆر کەس ئەلێن کاکە ئەوە کەوتۆتە شیرکەوە موشریك نیە راستە هەلەی کردوە بەلام بەجەهل تێ کەوتوە ! صەحیح وایە لەلای ئەهلی سونە و جماعە ئەو کەسەی بکەوێتە شیرك ئەوە موحید نیە بەتەئەکید موحید ئەو کەسەیە کەوا شیرك ناکا کەواتە ئەوە موشریکە بۆیە ئەلێ (الذين يدعون الإسلام)ئەمانە إدعای ئیسلام ئەکەن لەسەر ئیسلامی راستەقینە نین چونکە ئیسلامی راستەقینە دوورە لەشیرك و دوورە کوفربۆ خوای تعالی (ويزعمون أن عبادة القبور والاستغاثة بالأموات ودعاء الغائبين لتفريج الكربات – أن هذه أمور لا تضر) یانی وا ئەلێن کەعەبدایەتی کردن بۆ قەبرەکان و هانابۆ بردنیان و هاوار بۆ کردنیان داوای غائبین جا غائیب مردوو بێ یاخود کەسێکی زیندوو بێ ئەگەر لەلای نەبێ ئەمە ئەگەر لەلای بێ و داوای لێ بکا ئەوە دروستە و کێشەی نیە کەوا داوای لێ بکەی دوعای خێرت بۆبکا لەلای خوای تعالی بەلام بۆ مردووان نا (لتفريج الكربات – أن هذه أمور لا تضر)ئەلی ئەمانە شتێکن کەوا زەرە ناگەیەنێ بەئیسلامەکە بەئیمانەکە بە(لا اله الا الله)کە (ولا تخرج من الإسلام) لە ئیسلام ئێمە ناکاتە دەرەوە (ما دام صاحبها يقول لا إله إلا الله)مادەم کابرا بلێ (لا اله الا الله)تەواو هیچ شتێك زەرەی پێ ناگەیەنێ ! ئەمە هەلەیە دەلیلیان ئەوەیە

(بدليل أن النبي صل الله عليه وسلم أنكر على أسامة بن زيد رضي الله عنهما لما قتل رجلا من المشركين أظهر الإسلام) ئەلێن ئەوەتا ئوسامە کە ویستی کەسێك بکوژێی لەموشریکەکان کاتێك کەوتی (لا له الا الله)پێغەمبەر(صل الله علیه وسلم) ئینکاری لێکرد پێ وت (وقال لا إله إلا الله فقتله أسامة بعد ذلك ظانا أنه إنما قالها ليسلم من القتل فأنكر عليه النبي صل الله عليه وسلم)ئوسامە وتی بۆیە کوشتومە لەبەر ئەوەی درۆئەکا ویستویەتی خۆی لەمردن بپاریزی بۆیە من کوشتم پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) ئینکاری لێکرد وتی مادەم وتی (لا اله الا الله)بۆ کوشتت ! ئەمە ئەکەنە بەلگە هەر کەسێك بلێ (لا اله الا الله) تەواو هاتە دائیرەی ئیسلامەوە ئیتر تۆ نابێ پێ بلێت موشریك ! ئەمە هەلەیە ئەم تێگەیشتنە لەبەر ئەوەی جاری با ئێمە سەیر بکەین ئەو کەسەی کە بلێ (لا اله الا الله) ئەوە رووکەشی بۆمان دەرکەوت کەوا ئیماندارە بەلام ئەبێ ئێمە رەچاوی دوو خالی گرینگ بکەین :

⭑خالی یەکەم : بزانین موتمەسیك ئەبێ بە واجباتی (لا اله الا الله) نوێژ ئەکا رۆژو و ئەگرێی زەکات ئەدا حەج دەکا ئەمانە ئەکا یاخود نا ! .

⭑خالی دووەم :بزانین هیچ هەلوەشێنەرەوەیەکی ئیسلامی لێ بەدیناکرێی لەدوایدا ئەگەر بلێ (لا اله الا الله)دوای بلێت یارسول الله هاوار ئەوە هەلی وەشاندەوە ئەگەر وتی (لا اله الا الله) دواتر وتی یاعبدالقادری گەیلانی هاوار ئەوە هەلیوەشاندەوە هەروەك چۆن لەپێشان لەقەومی نوحدا ئەیانوت کە پیاو چاکەکانی خۆیان بانگ ئەکرد خوای تعالی نوحی نارد (علیه السلام)وە لەزەمانی پێغەمبەریشدا (صل الله علیه وسلم) کە پیاوچاکەکانی خۆیان بانگ ئەکرد وەکو هوبەل و لات و منات عوزا خوای گەورە پێغەمبەری نارد (صل الله علیه وسلم) ئێمەش لەم زەمانەی خۆماندا ئەلێن ئەگەر هەرکەسێك لەداوی (لا اله الا الله)هاوار بکاتە غەیری خوای تعالی و نەزری بۆ بکا یاخود هانای بۆ بەرێی یان تەوکلی لەسەر ببەستی لەغەیری خوای تعالی ئەمانە هەمووی شیرکەو ئیمانەکەی لێ بەتال ئەکاتەوە سودی پێ ناگەیەنی و ئیستفادەی (لا اله الا الله)نامێنی بۆیە ئەبێ سەیری بکەین کاتێك

پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) ئینكاری كردوه لەئوسامه خۆ ئینكاری هەتا هەتایی نیه ئینكاری ئەوەیه تۆ جاری لەسەری رابوەستایتایه بمانزانیبایه ئایه خالی یەكەم جێ بەجێ دەكا كەواجبات كردنه وه دووەمشیان ناكات كه نەكردنی شیرك و كوفر و نەواقضی ئیسلامه یان نا (فاستدلوا بهذه القصة على أن من قال لا إله إلا الله فهو مسلم ولو فعل ما يناقضها من أنواع الشرك الأكبر) إستداليان كردییه بەم چیرۆكه لەسەر ئەوەی كەسێك بلێ (لا اله الا الله) ئەوه موسلمانه ئەگەر هەرشتێك بكا لەوەی ئیسلامەكەشی هەلدەوەشێنیتەوه لەئەنواعی شیركی گەورەش ! جا بێنه سەر بابەته نوێكانی ئەمرۆ بەداخەوه یانی زۆر جار خەلكی ئەپرسن فلان بۆ كافره بۆچی خەلكی كافر ئەكەی ! وا ئەزانێ ئێمه خەلك كافر ئەكەین كابرا خۆیی خۆی كافر ئەكا كەسێك بێت بلێت (لا اله الا الله) دوایەش بلێ خوا زولمی كردوه لەئافرەت خوا زولمی كردوه لەبابەتی میرات بلێ خوا زولمی كردوه بەحوكم رەوایەتی ئەمه كەی ئیسلامی پێوه مایەوه ئەكاته ئەوكەسه ئەمه ئیسلامەكەی هەلوەشاندەوه ئینجا ئێستا ئەم بابەتانه زۆر باوه لەناو بەناو رۆشنەبیرانی ئەمرۆدا على ئەساس كه ئێمه پابەند نین بەقورئانەوه ئەمه بۆكاتێكی پێشوو بوه ئەوه بۆخۆیی دینەكەی هەلوەشاندەوه هەزارجاریش بلی (لا اله الا الله)سودی نیه بۆیی هەروەكو ئەوانەی پێشوو كه هاواریان ئەكرده غەیری خوای تعالی خوا بەموشریكی دانان بەهەمان شێوه حوكمرانی داوا لەغەیری خوای تبارك وتعالی بكەیت و پێت رەوا بێ ئەوه دینەكەت هەلوەشاندەوه ئەوكاته یان نقد و رەخنه لەخوای تعالی بگریی خوای تعالی دەفەرمووی (لَا مُعَقِّبَ لِحُكۡمِهِۦ)[٦٩] تۆش برۆی نەقد لەخوا بگریی و بلێ ئەو حوكمەی زولمی تێدایه ! ئەوكاته ئەوه نیه (مسلم ولو فعل ما يناقضها من أنواع الشرك الأكبر) ئەوەنده هەلوەشێنەرەوەیان هەیه ناژمێردرێی نازانی سەیری كوێیان بكەی (فاستدلوا بهذه القصة على أن من قال لا إله إلا الله فهو مسلم ولو فعل ما يناقضها من أنواع الشرك الأكبر)ئەمه شوبهەكەیانه (وكذلك استدلوا أيضا بقول النبي صل الله عليه وسلم : أمرت أن أقاتل الناس

[٦٩] :سورة الرعد اية :٤١

حتى يقولوا لا إله إلا الله فإذا قالوها عصموا مني دماءهم وأموالهم إلا بحقها وحسابهم على الله عزوجل)[٧٠] دێن ئەمە دەهێنن پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم) فەرموویەتی : من ئەمرم پێکراوە کەوا شەر لەگەل خەلکی بکەم و بیانکوژم ولەناویان بەرم هەتا ئەلێن (لا اله الا الله)ئەگەر وتیان ئەوە خوێن و مالیان پارێزراوە إلا بەحەقی ئیسلام نەبێ وە حیسابی ئەوان لەسەر خوایە , ئەمە ئەکەنە دەلیل بەس موجەرد لەسەر ئەوەی وتنی (لا اله الا الله) پارێزەرە مال و خوێنیان پارێزراو دەبێ (قالوا فهذا دليل على أن من تلفظ بهذه الكلمة لا يقتل)ئەمە دەلیلە لەسەر ئەوەی هەرکەسێك ئ کەلیمەیی وت ناکوژرێیی (ولو فعل ما فعل من أنواع الشرك في العبادة مع الأموات والأضرحة وصرف العبادات لغير الله ما دام أنه يقول لا إله إلا الله.) هەرچیەك بکا لەئەنواعی شیرك ئەمە موشریك نیە و کافر نیە حا هاواری مردوان بکا یاخود صەرفی عیبادەت بکا بۆ غەیری خوای تعالی یاخود وەکو وتمان حوکمرانی غەیری قورئان وسونەت قبول بکا وە بەلایەوە جائیز بی ئەم شتانە (ما دام أنه يقول لا إله إلا الله هذا حاصل شبهتهم ، وهي شبهة خطيرة إذا سمعها الجاهل ربما تروج عليه لا سيما أنهم طلوها بطلاء خادع وهو الاستدلال بالأحاديث الصحيحة لكن في غير موضعها) ئەمە دەکەنە دەلیل ئەمە شوبهەیە دەلیل نیە لەراستیدا شوبهەیەکی زۆر خەتەرەیشە لەسەر ئینسانی نەزان تێپەردەبێ ئینسانی نەزان ئەمەی گوێی لێ بێ ئەلێ راست ئەکا ئێستا زۆربەی زۆری خەلك وایی لێهاتووە گەر تۆ بلی مرتدە یان کافرە ئەی ئەی ئەوە نیە پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم) دەفەرمووی (من قال لا اله الا الله دخل الجنه)؟! وائەزانن (لا اله الا الله) کەلیمەیەکە بەس بەزمان ئەوترێی یانی هیچ ماناو ناوەرۆکێکی نیە ئەمە گەورەترین شوبهەیە کەوا دروست بووە تەنهانەت بۆئەوکەسانەش کەوا ناویان لەخۆناوە سەلەفی یانی بەداخەوە دینی مرجیئەیان بلاو کردیتەوە وە رەنگیان کردوە بەرەنگی عقیدەی سەلەفی بەداخەوە ,پاشان ئەلێ (وقد أجاب الشيخ رحمه الله عن

[٧٠] : البخاري الجهاد والسير (٢٧٨٦) ، مسلم الإيمان (٢١) ، الترمذي الإيمان (٢٦٠٦)

هذه الشبهة بستة أجوبة مجملها:)شێخ محمدی کوری عبدالوهاب(ڕەحمەتی خوای لێ بێ)ئەوم شوبهانەی ئەوانی ڕەد کردەوە بە شەش وەلام :

★ وەلامی یەکەم :

(**الجواب الأول** : أن النبي صل الله عليه وسلم قاتل أناسا يقولون لا إله إلا الله) ئێمە پێیان ئەلێن سەیربکەن پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم)شەری لەگەل کەسانێکدا کرد وەکوشتنی و لەناوی بردن کەئەیانوت (لا اله الا الله) ئەوانە کێن لەوانەیە پێمان بلێن چۆن ئەیانوت (لا اله الا الله) خۆ کافرەکانی قوریش نەیان دەوت (لا اله الا الله) ئەلێن (فقاتل اليهود وهم يقولون لا إله إلا الله)ئەی لەگەل یەهود شەری نەکرد کە ئەشیان ئەوت (لا اله الا الله) ئایە (لا اله الا الله)بەتەنها کافیە ! (وقاتل الصحابة بني حنيفة وهم يقولون لا إله إلا الله)صەحابەش ئەوانەی لە بنی حنیفەدا ئەوانەی لەگەل موسیلەمەی کەذاب کاتێك کە (لا اله الا الله)یان دەوت وە نوێژیان ئەکرد بەحیسابی خۆیان موسلمان بوون ئەوانە خۆ ئەیانوت (لا اله الا الله) (لما ظهر منهم ما ينافي هذه الكلمة) بەلام کاتێك کەوا ئەم کەلیمەیە کە (لا اله الا الله)یە لەبەرامبەر ئەمەدا چەندەها هەلوەشێنەرەوەیان لێ بەدیکرا ئەوە صەحابە لەوانەی دان و قیتالی لەگەل کردن (ولم تنفعهم هذه الكلمة ولم تكن مانعة من قتلهم.) ئەم کەلیمەیە سودی پێ نەگەیاندن وە نەبوە مانع لەوەی کەوا لەناویان بەرێت .

★وەلامی دووەم:

(**والجواب الثاني** : في بيان تناقض هؤلاء) بیانی ئەوە ئەکەین کەوا ئەم کەسانە خۆیان خۆیان هەلدەوەشێنەوە چۆن؟! (لأنهم يقولون من أنكر الصلاة أو الزكاة والحج أو أنكر البعث والنشور يكفر عندهم) ئەو کەسەی ئینکاری نوێژ بکا یان زەکات یاخود حەج یان ئینکاری زیندوو بونەوە بکا دێن پێیان دەلێن وەرن ئەگەر کەسێك هەزار جاریش بلێ (لا اله الا لله) بەس ئینکاری نوێژی کرد کافرە لاتان یاخود نا ؟! ئەلێن بەلێ ئەی ئەگەر ئینکاری زەکاتی کرد ؟! بەلێ , ئەی ئەگەر حەجی کرد ؟! بەلی , ئەی ئینکاری

زیندووبوونەوەی کرد ؟! بەلی کافره , ئەی باشه ئینکاری ئەمانه گەورەتره یان ئینکاری تەوحید و یەکخوا پەرستی (وأما من أنكر التوحيد فإنه لا يكفر عندهم.) کەواته ئەمه تناقوضه ئەوەی ئینکاری تەوحید بکا لەلەلای ئەوان ئەمه کافر نابێ بەس ئینکاری ئەوشتانه بکا کەباسمان کرد بەلی کافری دەکەن , بەلام لەلای ئێمەی ئەهل سونه و جماعه بەوانەی باسمان کرد کافر ئەبێ بەلام تەوحید ویەکخوا پەرستی لەسەرووی هەموویانەوەیه کەواته ئەمه تناقوض بوو لەوانەوە .

★وەلامی سێ یەم:

(**والجواب الثالث** : أن معنى حديث أسامة بن زيد ليس كما فهموا أن من قال لا إله إلا الله يكون مسلما ولو فعل الشرك والكفر) حەدیسی ئوسامه ماناکەی ئەوە نیه که ئەوان لێ تێگەیشتوون هەر کەسێك بلێ (لا اله الا الله)ئیتر موسلمانه جا چی دەکا با بیکا لەشیرك و کوفر (وإنما معناه أن من قال لا إله إلا الله وجب الكف عنه حتى يظهر منه ما يخالف مدلول هذه الكلمة من كفر أو شرك.)کەواته کەسێك که بلێت (لا اله الا الله)واجبه ئیتر تۆ وازی لێ بهێنی هەتا ئەوەی لێ دەر ئەکەوێی کەوا پێچەوانەی ئەو مانای (لا اله الا الله)یه کەبریتیه لەوەی کەوا ئینسان نابێ کوفر و شیرك بکا بەس ئینسان کاتێك کوفر و شیرکی کرد ئەو کاته ئەبێ إستتابه بکرێی ئەگەرنا ئەبێ لەناو بەرێی گەر تەوبەی نەکرد , ئەبێ سەیر بکەین بزانین کەسەکه نوێژ ئەکا ئەگەر نوێژی نەکرد ئەوەتا پێغەمبەری خوا(صل الله عليه وسلم) لەحەدیسی صەحیحدا دەفەرمووی (أمرت أن أقاتل الناس حتى يشهدوا أن لا إله إلا الله ، وأن محمدا رسول الله ، ويقيموا الصلاة ، ويؤتوا الزكاة ، فإذا فعلوا ذلك ، عصموا مني دماءهم وأموالهم ، إلا بحق الإسلام ، وحسابهم على الله تعالى)[٧١] باشه ئەگەر نوێژ نەکا ! یانی کابرا هەر موسلمان بوو ! ئێمه لەسەری رادەوەستین هەتا کاتی نوێژەکان ئەگەر نوێژی نەکرد وتی نوێژ ناکەم ئەلێن (لا اله الا الله)کەت سودی پێ نەگەیاندی یان

[٧١] : رواه البخاري ومسلم.

نوێژ دەکەی یاخود لەناوت ئەبەین بەنصی حەدیس پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم).

★وەلامی چوارەم :

(**والجواب الرابع** : أن الله سبحانه وتعالى قال: يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن جَآءَكُمۡ فَاسِقُۢ بِنَبَإٖ فَتَبَيَّنُوٓاْ)[٧٢] ئەم ئایەتە چی دەگەیەنێ (فأمر سبحانه وتعالى بالتبين يعني التثبت بشأن من قال لا إله إلا الله)هەر کەسێك وتی (لا اله الا الله) تۆ ئەبێ رابوەستی لەسەری تەئەکیدی بکەیتەوە بزانێ بەتەئەکید (لا اله الا الله)کە بەراستی وتویەتی سەیری کردەوەکانی دوای (لا اله الا الله) دەکەین بزانین هەلوەشێنەرەوەی نیە بزانین واجبات ئەهێنی بەدوای (لا اله الا الله)کەیەوە چونکە ئەگەر وانەبێ (فما فائدة التثبت إذا كان لا يقتل إذا قالها.)سودی ئەو تبین و تثبتە چیە تێروانن و تەئەکید بکەنەوە بزانن ئەمە چ مانایەکی هەیە ئەگەر کەسەکە نەکوژرێیی لەکاتێکا کە ئەلێ ئەگەر هەرچیەك دەکا با بیکات نەخێر ئەو کەسەی کە ئەوە ئەلێ ئەبێ ئێمە تبین و تثبتی لەسەر بکەین بزانین لەدوای ئەوە واجباتی هێنا بەدوای (لا اله الا الله)یان هەلوەشێنەرەوەی نەکرد ئەوکاتە تۆ رادەوەستی لەسەر نەکوشتنی بەلام ئەگەر ئەوانەی جێ بەجێ نەکرد واجباتی جێ بەجێ نەکرد هەروەها هەلوەشێنەرەوەی هێنا لەداوی وتنی (لا اله الا الله) ئەوە ئەوکاتە ئەکوژرێی ئەوە مانای تثبتەکە وە بەمانای تەبینەکە ئایەتەکە خۆیی دەفەرمووی (وَلَا تَقُولُواْ لِمَنۡ أَلۡقَىٰٓ إِلَيۡكُمُ ٱلسَّلَٰمَ لَسۡتَ مُؤۡمِنٗا)[٧٣] الله تعالى ئەفەرمووێی ئەو کەسەی کەوا سەلامتان لێ دەکا پێ مەلێن کافر چونکە ئێوەش خۆتان وابوون (كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبۡلُ)چونکە ئێوەش پێشوتر وابوون , بەلام ئەبێ ئاگاداربین بزانین لەدوای ئەمە وە ئەمەش بۆ هەتا هەتایی نیە کابرایەك سەلامێکمان لێ بکا یاخود بلێ لا اله الا الله ئیتر

[٧٢]:سورة الحجرات اية :٦
[٧٣]:سورة النساء اية : ٩٤

تەواو بلێن موسلمانە چاو نەگێرین و تبین و تثبت نەکەین لەدوای ئەوەدا کە هاتووە نەخێر بەڵکو ئەبێ سەیر بکەین .

⋆وەڵامی پێنجم :

(والجواب الخامس : أن النبي صل الله عليه وسلم أمر بقتل الخوارج) پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) ئەمری کرد بە کوشتنی خەواریج .

خوارج ئەم کەسانە بوون :

(وهم من أشد الناس عبادة وخوفا من الله وورعا) لەهەموو کەسێك زیاتر عیبادەتیان هەبووە لە خوا ترساون وەرعیان هەبووە (بل هم تتلمذوا على الصحابة)ئەمانە تابعیی بوون صەحابە خوارجیان تێدا نەبووە قوتابی صەحابەکان بوون (ومع هذا أمر بقتلهم لما فعلوا أشياء تتنافى مع الإسلام)لەگەڵ ئەوەشدا پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) ئەمری کردوە بەکوشتنیان بەمەرجێك ئەم سیفتانەیان تێدابێ کە باسی کردووە (لما فعلوا أشياء تتنافى مع الإسلام) چەن کارێکیان ئەنجام داوە کە لەگەڵ ئیسلامدا ناگونجی (وهم يقولون لا إله إلا الله)ئەشیان وت (لا اله الا الله) ئەگەر (لا اله الا الله)یەکە بەتەنها پارێزەر بایە لە گیان وماڵیان پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ئەمری نەئەکرد بە کوشتنیان (وهم أشد الناس عبادة وصلاة وتلاوة للقرآن.)لەکاتێکدا لەهەموو کەسێك زیاتر عیبادەتیان بەهێز و زۆرتر بووە لەنوێژ و لەخوێندنەوەی قورئان .

⋆وەڵامی شەشەم :

(والجواب السادس : قصة بني المصطلق) چیرۆکی بەنی مصطلق کەئەمانە (وهم قبيلة دخلوا في الإسلام)ئەمانە هاتنە ناو ئیسلامەوە و موسلمان بوون لەدوای غەزوەی بەنی مصطلق بەهۆی جویرەیەوە (رەزا و رەحمەتی خوای لێ بێ)کە خێزانی پێغەمبەر بوو (صلى الله عليه وسلم) کچی حارس کاتێك کە بوو بە خێزانی پێغەمبەر (صلى الله عليه

وسلم) جەماعەت هەموو ئەوانەیان ئازاد کرد کە لە بەنی مصطلق کەوتبووە دەستیان الحمدلله ئەم قەومە موسلمان بوون دوای .

دواتر پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) لەگەل حاریثدا کەوتە قسە کردن دوای کرد کەوا زەکات بنێرن گەرایەوە صەحابەی نارد کەوا بروا زەکاتە کە وەربگرێی بەلام صەحابەکە ترسا گەرایەوە وای زانی ئەوان دەیکوژن و لەناوی دەبەن هاتەوە بە پێغەمبەری وت (صل الله علیه وسلم) کەوا ئەوان زەکاتیان نەداوە , پێغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) جەیشی ئامادە کرد بچێت لێیان بدا لەکاتێکدا ئەیانوت (لا اله الا الله) بەلام زەکاتیان نەدا ئەمە بابەتەکەیە . نەوەکو بێن بلێن نالێن (لا اله الا الله) تەنها ئەم صەحابە وتی زەکات نادەن کەچی وانەبوو دواتر ئایەت هاتە خوارەوە فەرمووی (يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن جَآءَكُمْ فَاسِقٌۢ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوٓاْ أَن تُصِيبُواْ قَوْمًۢا بِجَهَـٰلَةٍ فَتُصْبِحُواْ عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَـٰدِمِينَ **)[٧٤] ئەمە وانەبوو وە خوای تعالى داوای کرد کەوا تێروانین دەربارەی ئەم بابەتە دروست بکەن پێغەمبەری خوا (صل الله علیه وسلم) لەگەل صەحابە بۆ ئەوەی نەچنە سەرقەومێك کەوا کارەکەیان وانیە کەوا زەکاتیان نەداوە نەچوە بۆلایان تاوەکو ئەوان بلێن نایدەین بەلکو بەپێچەوانەوەی چاوەرێیان دەکرد کەوا زەکاتەکەی پێ بدەن .**

جالێرەدا بابەتی شایەد لەم بابەتە ئەوەیە (وأرسل إليهم النبي صل الله عليه وسلم المصدق لجباية الزكاة) .

کەلیمەی المصدیق لەزمانی عەرەبیدا لێرەدا ئەمە دەگەیەنێ ئەو کەسەی کەوا صەدەقات کۆدەکاتەوە ئەگەر وترا مصدیق صدەکەی شەدەی لەسەر بوو لەسەر دالەکەش ئەوە خاوەنی مالەکەیە کە زەکاتەکەی لێ وەردەگیرێی بەس ئەویتر عامیلەکەیە کە ئەچێ زەکاتەکە کۆدەکاتەوە .

کە دەلێ (وأرسل إليهم النبي صل الله عليه وسلم المصدق لجباية الزكاة)ئەوکەسەی نارد کەوا ئەمری پێکردبوو کەوا بچێ زەکات کۆبکاتەوە (ولكنه لم يذهب إليهم) بەلام نەچوو بۆلایان

---

[٧٤] سورة الحجرات اية :٦:

(بل رجع إلى النبي صل الله عليه وسلم وقال إنهم منعوا زكاة) نەچوو بۆلایان و هاتەوە وتی ئەی پێغەمبەری خوا (صل الله عليه وسلم) ئەوان زەکاتەکەیان نەدامی ! (فهم النبي صل الله عليه وسلم بغزوهم) پێغەمبەر (صل الله عليه وسلم) ویستی شەریان لەگەلدا بکا .

خوای تعالی ئەم ئایەتەی نارده خوارەوە (يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن جَآءَكُمۡ فَاسِقُۢ بِنَبَإٖ فَتَبَيَّنُوٓاْ أَن تُصِيبُواْ قَوۡمَۢا بِجَهَٰلَةٖ فَتُصۡبِحُواْ عَلَىٰ مَا فَعَلۡتُمۡ نَٰدِمِينَ)[٧٥] **ئەی برواداران ئەگەر فاسقێك هات هەوالێکی بۆ هێنان لەسەرەتا دا ئێوه هەوالەکە قبول مەکەن هەتا بزانن ئەو هەواله راسته یاخود نا** (فَتَبَيَّنُوٓاْ) **بزانن وایه یان نا لەبەر ئەوەی** (أَن تُصِيبُواْ قَوۡمَۢا بِجَهَٰلَةٖ) **نەکا ئێوه لەقەومێك بدەن بەبێ ئەوەی ئاگاتان لێ بێ کەوایان وتوه** (فَتُصۡبِحُواْ عَلَىٰ مَا فَعَلۡتُمۡ نَٰدِمِينَ)**ئێوه پەشیمان ببنەوه و بلێن خۆزگە وامان نەکردبایه .**

(فالنبي صل الله عليه وسلم هم بغزوهم وقتالهم) خالی شایەد ئەوەیه کەوا پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) ویستی بروات لێیان بدا قیتالیان لەگەلدا بکا (وهم يقولون لا إله إلا الله)لەکاتێکدا ئەیانوت (لا اله الا الله) کەواته (لا اله الا الله) مانع نیه بۆئەوەی لێیان بدرێی لەبەر ئەوەی زەکاتیان نەدا .

(لماذا ؟ لما بلغه أنهم منعوا الزكاة)كه پێ گەیشت کەوا ئەوان مەنعی زەکاتیان کردوه (فمنع الزكاة يتنافى مع قول لا إله إلا الله)کەواته مەنع کردنی زەکات لەگەل (لا اله الا الله)دژواره و نابێت که تۆ وتت (لا اله الا الله) چۆن زەکات نادەی ئەبێ بیدەی (هذا ملخص أجوبة الشيخ رحمه الله عن هذه الشبهة الخطيرة.)ئەلێ ئەمه پوختەی وەلامی شێخ محمدی کوری عبدالوهاب بوو بۆ ئەم شوبهەیه که زۆر مەترسیداره لەسەر زۆر جاهیل ئەروات و تێدەپەرێی بەسەریاندا قبولیشی ئەکا ئەلێ راسته مادەم کەسێك بلێ (لا اله الا الله)تۆ نابێ هیچی پێ بلێ .!

[٧٥] :سورة الحجرات اية :٦

ئەگەر ئێمە ئەم شوبهەیە باس بکەین جواب زۆرە یەك لەوانە شەیطان خۆیەتی , ئایا شەیطان رۆژێك لەرۆژان وتویەتی من نالێم (لا اله الا الله) بەڵێ وتویەتی بەلام ئەمری پێکرا کەوا سوجدەیەك ببات کەچی وتی نایبەم ئەوە شەیطان (لا اله الا الله)کەی هەلوەشاندەوە هەتا شەیطان ئەڵێ من لە خوا ئەترسم وە لەخواترسانەکەشی بەمە هەلوەشایەوە راست ناکات ئەگەر لە خوا بترسابایە بەقسەی خوای دەکرد .

وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين